

„PRO EGO” – Program interwencji samorządów terytorialnych w celu zmiany społeczno-gospodarczej i integracji wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego

Program powstał na zlecenie:

Stowarzyszenia Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana

Redakcja:

Wojciech Dziemianowicz

Wojciech Samulowski

GEOPROFIT

Warszawa, wrzesień 2010 r.

Program „PRO EGO” powstał w wyniku bardzo dużego zaangażowania władz i przedstawicieli administracji lokalnej, a także licznych osób reprezentujących organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu i samych przedsiębiorców.

Pragniemy podziękować wszystkim osobom, które pomogły w przygotowaniu diagnozy i dały duży wkład do opracowania Programu. Jesteśmy przekonani, że Program „PRO EGO” będzie istotnym instrumentem wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego całego obszaru EGO.

Zespół autorski:

Nina Baczyńska

Paulina Błajet

Jan Charkiewicz

Anna Dąbrowska

dr hab. Wojciech Dziemianowicz

Julita Łukomska

Paulina Nowicka

Marta Samulowska

Lucjan Samulowski

Wojciech Samulowski

Anna Smolik

prof. Jacek Szlachta

dr Katarzyna Szmigiel

Spis treści:

1. SYNTEZA DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ OBSZARU EGO	6
1.1. OCENA KONKURENCYJNOŚCI W ZAKRESIE ATRAKCYJNOŚCI ZAMIESZKANIA	6
1.1.1. <i>Relatywnie stabilna liczba ludności.....</i>	6
1.1.2. <i>Miejsca pracy.....</i>	7
1.1.3. <i>Dostępność komunikacyjna i infrastruktura techniczna .....</i>	9
1.1.4. <i>Możliwości kształcenia i jakość zasobów ludzkich .....</i>	12
1.1.5. <i>Możliwości wypoczynkowe .....</i>	13
1.1.6. <i>Promocja JST.....</i>	14
1.1.7. <i>Współpraca międzynarodowa .....</i>	16
1.2. KONKURENCJA O INWESTORÓW.....	17
1.2.1. <i>Kapitał zagraniczny.....</i>	19
1.2.2. <i>Innowacyjność.....</i>	20
1.2.3. <i>Oferta lokalnej gospodarki.....</i>	22
1.2.4. <i>Koszty działalności i dostęp do kapitału.....</i>	25
1.2.5. <i>Kwalifikacje siły roboczej .....</i>	26
1.2.6. <i>Dostępność komunikacyjna i infrastruktura .....</i>	27
1.2.7. <i>Instytucje otoczenia biznesu .....</i>	28
1.3. KONKURENCJA O TURYSTÓW	30
1.3.1. <i>Konkurencja w atrakcyjnym regionie.....</i>	30
1.3.2. <i>Oferta turystyczna .....</i>	33
1.3.3. <i>Infrastruktura turystyczna .....</i>	34
1.3.4. <i>Promocja.....</i>	34
1.4. KONKURENCJA O FUNDUSZE PUBLICZNE.....	35
2. ANALIZA SWOT	38
3. WIZJA EGO PO REALIZACJI PROGRAMU	39
4. CEL PROGRAMU.....	41
5. DZIAŁANIA	44
Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych	45
Działanie 2. Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych	46
Działanie 3. Fundusze dla biznesu.....	47
Działanie 4. Wspieranie szkolnictwa i edukacji	47
Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.....	48
Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej	48
Działanie 7. Integracja i promocja EGO.....	48
Działanie 8. Współpraca zewnętrzna	49
Działanie 9. Zwiększanie jakości i sprawności administracji	49
6. KARTY PROJEKTOWE.....	51

Karta projektowa 1. Szlaki turystyczne od A do Z	51
Karta projektowa 2. Kompleksowe produkty turystyczne	52
Karta projektowa 3. Zagospodarowanie turystyczne jezior	53
Karta projektowa 4. Budowa szlaku wodnego Jeziora Mazurskie - Kanał Augustowski	54
Karta projektowa 5. Rekultywacja jeziora Gołdap	55
Karta projektowa 6. Kanał łączący jeziora Oleckie Wielkie i Oleckie Małe	56
Karta projektowa 7. Regionalne Centrum Sportów Wodnych	57
Karta projektowa 8. Likwidacja pokryć eternitem obiektów użyteczności publicznej w obszarze EGO	58
Karta projektowa 9. Renowacja przedwojennych cmentarzy na terenie gminy Gołdap	59
Karta projektowa 10. Budowa infrastruktury oraz Rozbudowa bazy sanatoryjno – uzdrowskiej i turystyczno – sportowej na terenie gminy Gołdap	60
Karta projektowa 11. Kolej wąskotorowa Zawady – Tworki – Turowo	61
Karta projektowa 12. Wsparcie inicjatyw klastrowych	62
Karta projektowa 13. Usługowe inkubatory przedsiębiorczości w EGO	63
Karta projektowa 14. Innowacje w gospodarce	64
Karta projektowa 15. Klimat przedsiębiorczości w EGO	65
Karta projektowa 16. Fundusz dotacji na rozwój przedsiębiorstw obszaru EGO	66
Karta projektowa 17. System ulg i zwolnień w podatkach bezpośrednich dla przedsiębiorstw	67
Karta projektowa 18. Dotacje dla gospodarstw agroturystycznych	68
Karta projektowa 19. Fundusz lokalny na rzecz pobudzenia przedsiębiorczości	69
Karta projektowa 20. Muzyka, teatr i rozwój osobisty – szkoła w centrum społeczności	70
Karta projektowa 21. Budowa nowoczesnego Centrum Kształcenia Praktycznego	71
Karta projektowa 22. Utworzenie kierunku kształcenia „technologia drewna” na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim	72
Karta projektowa 23. Modernizacja kształcenia zawodowego w kluczowych szkołach obszaru EGO	73
Karta projektowa 24. Szkolenia przygotowujące do rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej	74
Karta projektowa 25. Nabywanie nowych umiejętności wykorzystywania technologii informacyjnych	75
Karta projektowa 26. Wykwalifikowani pracownicy na miarę potrzeb przedsiębiorstw	76
Karta projektowa 27. Szkolenia „Nowoczesne Rolnictwo”	77
Karta projektowa 28. „Baza wiedzy” – informacje o dostępnych szkoleniach na terenie EGO	78
Karta projektowa 29. „Zarządzanie przedsiębiorstwem” – warsztaty dla przedsiębiorców	79
Karta projektowa 30. Szkolenia dla przewodników turystycznych	80
Karta projektowa 31. Odtworzenie linii kolejowej Gołdap – Olecko	81
Karta projektowa 32. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – podstrefa Ełk	82
Karta projektowa 33. Rewitalizacja centrów miast Ełku, Gołdapi i Olecka	83
Karta projektowa 34. Modernizacja i rozbudowa dróg lokalnych i powiatowych	84
Karta projektowa 35. Budowa parkingów rowerowych w miejscach o podwyższonej atrakcyjności turystycznej	85
Karta projektowa 36. Budowa chodników wraz z miejscami parkingowymi w miejscowościach o znacznej atrakcyjności turystycznej	86
Karta projektowa 37. Udogodnienia dla zwiększenia bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów	87
Karta projektowa 38. Rozbudowa infrastruktury drogowej w Ełku	88
Karta projektowa 39. Usprawnienie komunikacji gminnej i międzygminnej	89
Karta projektowa 40. Budowa lotniczego portu lokalnego w Powiecie Ełckim oraz lądowiska w Botkunach w gm. Gołdap	90
Karta projektowa 41. Promocja walorów turystycznych	91
Karta projektowa 42. Budowanie marki EGO	92
Karta projektowa 43. Promocja gospodarcza	93
Karta projektowa 44. EGO – Zagłębie ekologicznej żywności	94

Karta projektowa 45. Integracja społeczna.....	95
Karta projektowa 46. Imprezy z kalendarza.....	96
Karta projektowa 47. Centrum wsparcia organizacji pozarządowych w Olecku.....	97
Karta projektowa 48. Siła w kontaktach zewnętrznych	98
Karta projektowa 49. Podwyższenie kwalifikacji kadr administracji z zakresu zarządzania strategicznego rozwojem	99
Karta projektowa 50. Podwyższanie kompetencji zawodowych pracowników samorządowych	100
Karta projektowa 51. Przygotowanie kadr do zarządzania projektami metodyką PMI	101
7. TABELA FINANSOWA PROGRAMU „PRO EGO”	102

1. SYNTEZA DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ OBSZARU EGO

Niniejsza synteza powstała w oparciu o opracowanie pt. „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru EGO”. Prace diagnostyczne rozpoczęły się w czerwcu 2010 r. i trwały niemal dwa miesiące. W syntezie zaprezentowano najistotniejsze wyniki dotyczące głównych obszarów problemowych.

1.1. OCENA KONKURENCYJNOŚCI W ZAKRESIE ATRAKCYJNOŚCI ZAMIESZKANIA

Atrakcyjność zamieszkania w sposób syntetyczny przejawia się określoną liczbą ludności, która zamieszkuje dany obszar, a także odbywającymi się migracjami. Gdy ludzi na danym obszarze jest zbyt wiele, zaczynają szukać bardziej przyjaznych miejsc zamieszkania, szukają wyższej jakości życia. Gdy miejscowości są zbyt małe, są opuszczane w poszukiwaniu miejsca kształcenia, pracy. Jest wiele czynników, którymi kierujemy się wybierając miejsce, w którym chcemy żyć. Listę taką na pewno tworzą: atrakcyjna praca, możliwości rozwojowe zarówno konkretnej osoby jak i jej rodziny, opieka zdrowotna, możliwości wypoczynku, środowisko przyrodnicze i inne. Poniżej prezentowane są zagadnienia szczególnie istotne z punktu widzenia możliwości rozwojowych obszaru EGO.

1.1.1. RELATYWNIE STABILNA LICZBA LUDNOŚCI

Przeciętny polski powiat ziemski liczy niespełna 72 tysiące mieszkańców. Powiaty obszaru EGO (za wyjątkiem powiatu ełckiego) należą do **najmniej licznych w Polsce** pod względem liczby mieszkańców (powiat olecki – 305 miejsce, powiat gołdapski – 310 miejsce wśród 314 powiatów ziemskich). Analizując sytuację ludnościową od 2002 r. powiaty podregionu ełckiego charakteryzuje **ujemny przyrost ludności** o natężeniu większym niż średnio w kraju. Jedynie powiat ełcki (największy pod względem liczby ludności spośród powiatów podregionu ełckiego) cechuje pozytywna dynamika zmian liczby ludności w latach 2002-2009.

Wśród gmin obszaru EGO jednostką o największej liczbie ludności jest miasto Ełk (tabela 1). W odniesieniu do miast z grupy kontrolnej Ełk wypada bardzo pozytywnie na polu konkurencji o mieszkańców. Miasto charakteryzuje dodatnie saldo migracji oraz pozytywna dynamika zmian liczby ludności w ostatniej dekadzie. Pozostałe gminy obszaru EGO (za wyjątkiem gminy wiejskiej Ełk) w porównaniu z grupami odniesienia wyglądają raczej na „przegranych” w konkurencji o mieszkańców. Szczególnie niepokojący jest niemalże 10% ubytek ludności w latach 2000-2009 w dwóch najmniejszych ludnościowo gminach wiejskich obszaru EGO: Banie Mazurskie i Dubeninki.

Warto jednak zwrócić uwagę, że rola obszaru EGO w podregionie etckim w odniesieniu do potencjału ludnościowego wolno, ale systematycznie rośnie (51,1% w 2000 r., 51,8% w 2009 r.)

Tabela 1. Charakterystyka ludnościowa gmin obszaru EGO

Wyszczególnienie	Liczba ludności faktycznie zamieszkałej na koniec roku (2009)	Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2009)	Dynamika zmian liczby ludności (2000 = 100)
Ełk - miasto	57 579	2,8	104,42
Grupa kontrolna - Ełk	59 946	-3,0	97,8
Olecko	21 439	-1,7	100,64
Gołdap	19 776	-2,3	100,52
Grupa kontrolna – Gołdap i Olecko	20 387	0,4	101,3
Ełk - gmina	10 474	6,7	105,34
Kalinowo	6 895	-5,7	97,28
Prostki	7 400	-6,3	98,56
Stare Juchy	3 890	-9,2	97,69
Kowale Oleckie	5 345	-7,1	96,94
Świątajno	3 899	-8,5	96,58
Wieliczki	3 428	-2,9	98,14
Banie Mazurskie	3 815	-5,2	91,12
Dubeninki	3 051	-11,8	92,51
Grupa kontrolna – gminy wiejskie	6 035	0,6	100,2

* - dla grup kontrolnych podawane są wartości średnie. Grupa kontrolna dla Ełku - miasta w Polsce o liczbie ludności z przedziału 50-65 tysięcy mieszkańców (wyselekcjonowano 21 miast); grupa kontrolna dla Olecka i Gołdapi – gminy miejsko-wiejskie zamieszkiwane przez 19,5 -22 tys. mieszkańców (grupa liczy 29 gmin), grupa kontrolna – gminy wiejskie o liczbie ludności z przedziału 3-11 tysięcy mieszkańców (1317 gmin).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.1.2. MIEJSCA PRACY

Praca, jej stabilność, zarobki oraz możliwości rozwojowe są jednym z częściej wskazywanych elementów jakości życia. Przeprowadzone diagnozy pozwalają wymienić kilka istotnych faktów.

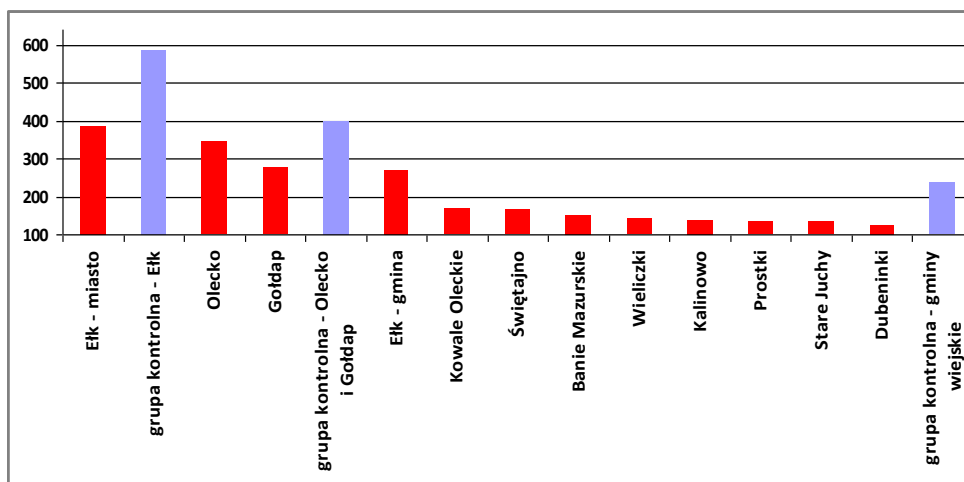
Liczba miejsc pracy (o czym szerzej w części dotyczącej konkurencji o inwestorów) oraz aktywność w zakładaniu własnych przedsiębiorstw plasują cały obszar EGO poniżej średniej dla podregionów, ale zjawisko to jest zróżnicowane przestrzennie. Powiat olecki i gołdapski wykazują większe nasycenie wskazanych zjawisk, niż powiat ełcki.

Mieszkańcy obszaru EGO nie należą do grona osób dobrze zarabiających. Znajduje to odzwierciedlenie w dochodach budżetów gmin z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) przypadających na jednego mieszkańca (wykres 1). Zamożność mieszkańców obszaru EGO plasuje się poniżej poziomu średniej zamożności w Polsce (za wyjątkiem gminy wiejskiej Ełk).

Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że zamożność mieszkańców obszaru EGO rośnie szybciej niż średnia zamożność mieszkańców jednostek z grup odniesienia (za wyjątkiem 3 gmin wiejskich: Banie Mazurskie, Stare Juchy, Dubeninki). Najwyższa dynamika dochodów z tytułu udziału w PIT charakteryzuje gminę wiejską Ełk (jej realne dochody z tytułu udziału w PIT wzrosły w 2009 roku o prawie 250% w porównaniu z rokiem 2001) (wykres 2).

Problem tworzenia miejsc pracy wskazywany jest przez władze lokalne jako trzeci w kolejności w kontekście barier rozwoju społeczno-gospodarczego. Władze lokalne wiążą ze sobą kilka zagadnień: wysoki poziom bezrobocia, brak perspektyw na nowe miejsca pracy, niskie kwalifikacje zasobów ludzkich w regionie, odpływ młodych i zdolnych ludzi z regionu.

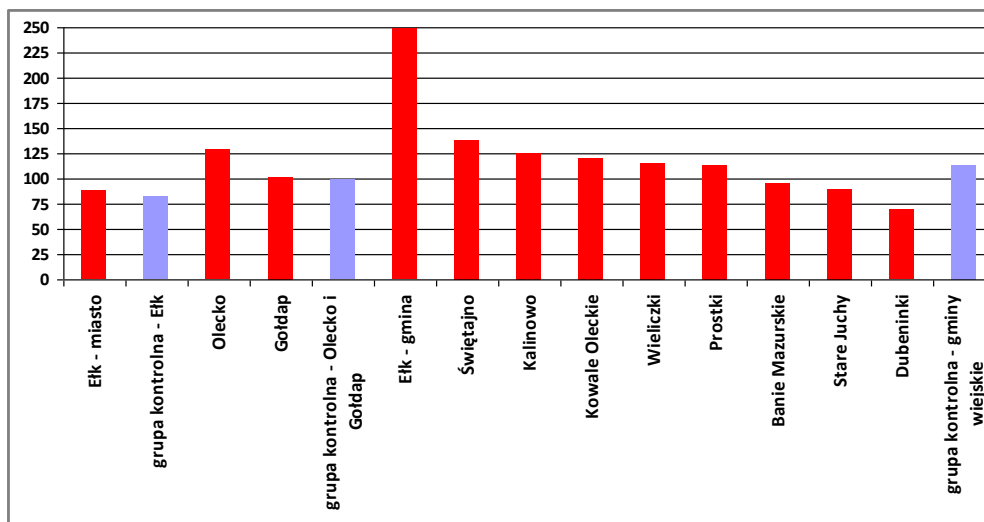
Wykres 1. Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca (2009)

* - w celu porównywalności dochodów miast i miast na prawach powiatu, w grupie kontrolnej Elku udział w PIT w miastach na prawach powiatu został skalkulowany z pominięciem dochodów powiatu (sprowadzony został do 39,34%) .

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań finansowych jednostek samorządu terytorialnego i danych GUS.

Wykres 2. Zmiana dochodów budżetów gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2001-2009 (w %, z uwzględnieniem inflacji)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań finansowych jednostek samorządu terytorialnego i danych GUS.

W przypadku analizowania trudności mieszkańców EGO w życiu codziennym, w opinii większości samorządów, na pierwszym miejscu znajduje się niekorzystna sytuacja na rynku pracy. Wysokie

bezrobocie jest również jedną z najważniejszych barier rozwoju EGO w opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych (czwarta w kolejności).

1.1.3. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Niemal wszystkie jednostki administracji włączają do swoich sukcesów w latach 2006-2010 rozwój infrastruktury drogowej. Jednak sukcesy te określane są mianem „*kropli w morzu potrzeb*”. Jednocześnie prawie wszyscy przedstawiciele władz lokalnych problemy komunikacyjne z zewnętrznym otoczeniem oraz niską wewnętrzną spójność komunikacyjną wymieniają jako główne bariery rozwoju społeczno-gospodarczego oraz braki sprawiające trudności w życiu codziennym.

Dlatego też dominujące znaczenie wśród przyszłych celów rozwojowych samorządów ma **rozwój infrastruktury transportowej** (wymieniane są np. budowa i modernizacja dróg kołowych wewnątrz obszaru EGO, odbudowa linii kolejowej dla ruchu towarowego Olecko – Gołdap - Obwód Kaliningradzki FR, poprawa dostępności komunikacyjnej z zewnątrz, utworzenie lotniska (lądowiska) dla samolotów biznesowych w Ełku lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie, poprawa komunikacji miejskiej).

Podregion ełcki należy do **najslabiej skomunikowanych podregionów w Unii Europejskiej**. Przy bardzo słabej dostępności komunikacyjnej nie tylko z różnych obszarów Polski, ale również z i do Olsztyna (stolicy województwa) w naturalnych więzach społeczno-gospodarczych duże znaczenie odgrywa fizyczna odległość między miastami i gminami. Dlatego daje się zauważyć na obszarze EGO ciężenie do Białegostoku¹. Przedstawiciele samorządów w zdecydowanej większości mówią wprost, że ich **powiązania z Białymstokiem są znacznie silniejsze niż z Olsztynem**, choć dodają, że pozycja Białegostoku słabnie albo na rzecz Olsztyna albo obserwuje się dążenie do równowagi w oddziaływaniu tych miast.

Kluczowym elementem w ocenie powiązań funkcjonalnych jest odległość do głównych ośrodków miejskich. Dla wszystkich trzech miast powiatowych w regionie EGO bliższy drogowo jest Białystok i o ile w przypadku Gołdapi różnica ta jest nieznaczna, to w przypadku Ełku wynosi już około 50 kilometrów (tabela 2). Należy przy tym nadmienić, że droga łącząca region z Białymstokiem jest w znacznie lepszym stanie i cieszy się lepszą opinią wśród kierowców niż drogi w kierunku Olsztyna. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku połączeń kolejowych. Bezpośrednie połączenie z oboma miastami wojewódzkimi posiada tylko Ełk, pociąg osobowy do Olsztyna jedzie co najmniej 3 godziny, pociąg do Białegostoku połowę tego czasu. Różnica w liczbie połączeń nie może stanowić czynnika decydującego, gdyż codziennie do Olsztyna odjeżdża tylko jeden pociąg więcej niż do Białegostoku.

---

¹ W latach 1946-1975 obszar ten należał do województwa białostockiego. W wyniku reformy terytorialnej z 1999 roku obszar EGO, który w latach 1976-1998 leżał w środkowej części województwa suwalskiego znalazł się na wschodnich obrzeżach województwa warmińsko-mazurskiego. Tym samym obszar ten został odcięty administracyjnie od swoich dotychczasowych naturalnych ośrodków: Suwałk i Białegostoku.

Tabela 2. Odległość drogowa miast powiatowych EGO do najbliższych miast wojewódzkich oraz szacunkowy czas przejazdu

	Olsztyn		Białystok	
	Odległość (km)	Czas przejazdu (h)	Odległość (km)	Czas przejazdu (h)
Ełk	168	2:35	106	1:36
Gołdap	180	2:44	170	2:24
Olecko	163	2:30	135	1:57

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.targeo.pl (stan na 28.07.2010).

Nie ulega wątpliwości, że dostępność komunikacyjna EGO zmieni się po powstaniu na terenie regionu tras Via Baltica i Rail Baltica, będących połączeniem Polski z krajami nadbałtyckimi². Na skutek tych inwestycji prawdopodobnie zwiększy się znaczenie Białegostoku, jako ośrodka szkolnictwa wyższego, usług medycznych, kultury czy rozrywki, ale jednocześnie powinno stanowić wyzwanie dla polityki rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego by możliwie ułatwić kontakt mieszkańców EGO z ośrodkiem administracyjnym (bardzo dobre połączenia komunikacyjne Olsztyna EGO będą również oddziaływały pozytywnie na elastyczność rynku pracy, możliwości rozwoju przedsiębiorstw oraz wzrost potencjału społeczno-gospodarczego województwa).

Obok dostępności komunikacyjnej, często pojawiającym się zagadnieniem w tym obszarze, związanym także z jakością życia, jest stan rozwoju **infrastruktury technicznej**. Poprawa infrastruktury technicznej jest jednym z **podstawowych celów strategicznych większości Jednostek Samorządu Terytorialnego obszaru EGO**. Wyszczególniane są np: infrastruktura wodociągowa, kanalizacyjna i oczyszczalnie ścieków, drogownictwo, sieć kolejowa, wznowienie połączeń kolejowych Ełk-Olecko-Gołdap oraz Ełk-Olecko-Suwałki, rozwój sieci gazowej, telefonizacja i teleinformatyzacja, gospodarka odpadami, parkingi samochodowe, oświetlenie uliczne, systemy ścieżek rowerowych, szlaki wodne, budowa instalacji umożliwiających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, lotnisko i lądowisko. Wśród największych sukcesów gmin znajdowały się głównie działania infrastrukturalne – przede wszystkim rozwój infrastruktury drogowej oraz komunalnej – czyli podstawowe zadania własne gminy. Samorządowcy wyraźnie podkreślają hierarchię potrzeb w swoich gminach i z uwagi na bardzo ograniczone możliwości finansowe konieczność wyboru i realizacji jedynie najbardziej pilnych kwestii: **„najpierw drogi i woda, potem dopiero można myśleć o internecie czy turystyce”**. Słabość powiązań drogowych postrzegana jest również w kontekście wewnętrznej spójności obszaru (np. IOB wskazują na istotną barierę rozwoju społeczno-gospodarczego, jaką są słabe połączenia komunikacji publicznej). Dlatego otoczenie biznesowe sugeruje konieczność rozwoju systemu połączeń autobusowych (mikrobusowych) i kolejowych (obecnie ograniczanych), a także działania na rzecz lepszego skomunikowania z Olsztynem i z innymi ważnymi ośrodkami w kraju. Działania usprawniające potrzebne są w zakresie komunikacji miejskiej w głównych ośrodkach EGO.

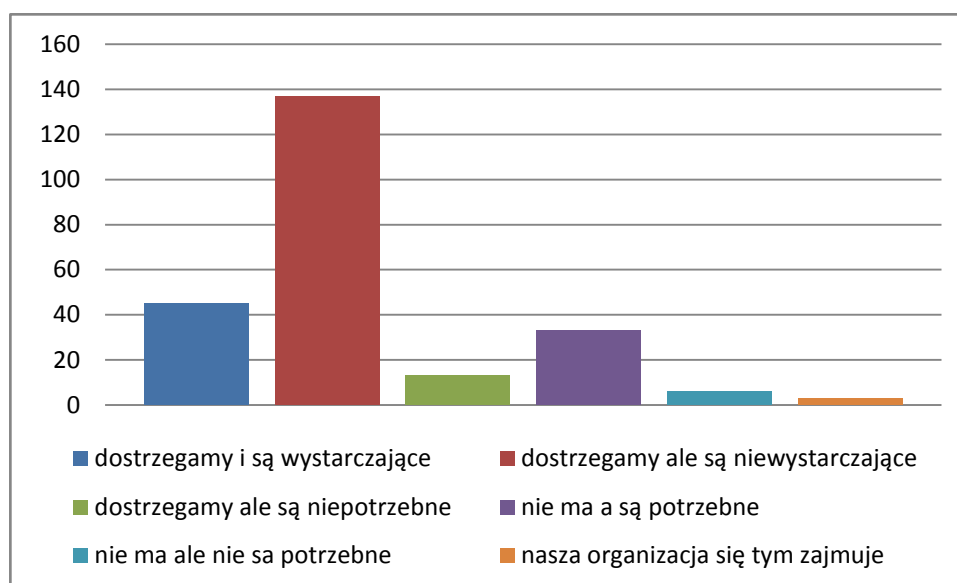
² W październiku 2009 zapadła decyzja zmieniająca przebieg Via Baltica i przekierowująca ją przez Łomżę i Ełk. W grudniu 2009 zapadła zaś decyzja, że przez Ełk i Olecko poprowadzona zostanie Rail Baltica. Te dwie inwestycje na pewno znacząco wpłyną na powiązania regionu z aglomeracjami miejskimi. Rail Baltica wzmocni powiązania regionu EGO z Białymstokiem, szczególnie jeśli jednocześnie zostanie odnowiona linia z Olecka w kierunku Gołdapi i Obwodu Kaliningradzkiego. Natomiast Via Baltica może poważnie zmienić układ powiązań, gdyż oprócz istniejącego dotychczas korytarza łączącego Gołdap, Olecko i Ełk z Białymstokiem powstanie nowa trasa umożliwiająca wygodny dojazd z regionu do Warszawy oraz na Litwę.

Ponadto instytucje otoczenia biznesu zauważają konieczność rozszerzenia zasięgu telefonii komórkowej i Internetu szerokopasmowego, potrzebę rozwoju sieci gazowej i kanalizacyjnej i stworzenia systemu wspierania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zapewnienie dostępu do Internetu zainteresowanym gospodarstwom domowym, stworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu przedsiębiorstwom, a także wyposażenie szkół w sprzęt informatyczny zwiększy stopień dostępu do edukacji. Jednocześnie przyczyni się do przełamania barier związanych z nieumiejętnością korzystania z dobra, jakim jest komputer oraz Internet, będący w XXI wieku najczęściej wykorzystywanym nośnikiem wiedzy i informacji. Potrzeba informatyzacji dotyczy nie tylko obszarów wiejskich. Jest to wciąż nierozwiązany problem miast takich jak Ełk.

Trud, jaki podejmowały i podejmują władze lokalne w zakresie poprawy szeroko rozumianej infrastruktury technicznej dostrzegany jest m.in. przez organizacje pozarządowe. Organizacje te właśnie kategorię „infrastruktura” oceniają najczęściej ze wszystkich innych (o tym w dalszej części diagnozy) mianem działań „dostrzeganych, ale niewystarczających” (wykres 3).

Wykres 3. Ocena realizacji zadań z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej, komunikacyjnej oraz oferta inwestycyjna gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet przeprowadzonych w dniach 28.06.2010-19.07.2010

Oprócz realizowanych licznych inwestycji infrastrukturalnych na poziomie gmin, istotne jest wskazanie dwóch istotnych wydarzeń, które mogą wzmocnić atuty całego obszaru:

- realizacja projektu gazyfikacji północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego spowoduje zaopatrzenie zarówno odbiorców przemysłowych jak i mieszkańców w tańszy gaz;
- budowa mostu energetycznego między Polską a Litwą, który będzie przebiegał między miastami Alytus i Ełk – poniesie za sobą znaczące inwestycje infrastrukturalne.

1.1.4. MOŻLIWOŚCI KSZTAŁCENIA I JAKOŚĆ ZASOBÓW LUDZKICH

Istotne miejsce wśród sukcesów samorządów zajmują działania związane z **rozwojem infrastruktury oświatowej i przedszkolnej**. Jako najważniejsze sukcesy swojej działalności wymieniają je wszystkie starostwa powiatowe obszaru EGO oraz cztery gminy wiejskie. Do zadań realizowanych w zakresie rozwoju infrastruktury oświatowej i przedszkolnej zaliczają się remonty oraz modernizacje szkół i przedszkoli oraz inwestycje w wyposażenie placówek w pomoce naukowe służące optymalizacji kształcenia (np. tablice interaktywne).

Warto zauważyć, że o ile wśród sukcesów gmin wymienianych w zakresie oświaty koncentrowano się na budowie lub modernizacji infrastruktury placówek oświatowych lub ich wyposażeniu, o tyle wśród planów rozwojowych pojawiają się także działania związane z **podnoszeniem jakości kształcenia, rozszerzaniem oferty edukacji zawodowej oraz poprawą wizerunku szkół z obszaru EGO**. Generalnie, wszystkie gminy podejmują intensywne działania na rzecz wysokiego standardu nauczania dzieci i młodzieży. Dla większości z nich jest to działanie „ważne”, zaś trzy oceniają je jako priorytet. Widoczne jest to również w lokalnych dokumentach strategicznych, w których podkreśla się znaczenie **jakości zasobów ludzkich** w rozwijaniu konkurencyjnej, nowoczesnej gospodarki rynkowej. Ważnym aspektem wymienianym w Strategiach Rozwoju i Planach Rozwoju Lokalnego niektórych gmin jest również **stworzenie sprawnego systemu dowozu uczniów**.

Wśród celów strategicznych JST mocno podkreślane jest również:

- kształcenie językowe i technologii informatycznej;
- doskonalenie kadry pedagogicznej;
- inne działania miękkie, jak utworzenie Forum Oświaty czy wprowadzenie systemu wyróżniania nauczycieli i szkół stosujących nowatorskie metody nauczania i oceniania uczniów, stypendia dla uczniów, doradztwo w zakresie wyboru ścieżki kształcenia.

Starostwa powiatowe kładą szczególny nacisk na stworzenie bogatej, atrakcyjnej oferty kształcenia zawodowego, co ma mieć odzwierciedlenie w dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Np. Strategia Rozwoju Powiatu Oleckiego mówi nawet, że **„edukacja musi być podstawowym motorem rozwoju regionu”**. Gminy mocno podkreślają rolę edukacji w przełamaniu kultury bezradności społeczeństwa.

Stosunkowo lepiej rozwinięty jest sektor edukacji w Ełku. Współpraca środowisk naukowych i biznesowych przynosi na całym świecie największe korzyści gospodarcze, dlatego w Ełku prowadzone są działania zmierzające do utworzenia Techno-Parku.

Jakość zasobów ludzkich staje się jednym z najważniejszych czynników rozwoju przedsiębiorczości. Dlatego też problem ten jest z taką siłą podejmowany zarówno przez przedsiębiorców, jak i instytucje otoczenia biznesu, a także organizacje pozarządowe, które podkreślają słabości obszaru w tym zakresie:

- **przedsiębiorcy** – nie dostrzegają problemu jakości pracowników o wysokich kwalifikacjach, ale nie ze względu na jakość tych pracowników, lecz słabe zainteresowanie tym rodzajem siły roboczej ze strony przedsiębiorców (to z kolei jest pochodną branży). Znaczącym problemem jest jednak **jakość pracowników słabo wykwalifikowanych** – koszty i podaż są

relatywnie dobrze oceniane, za to wiele opinii negatywnych pojawia się przy ocenie **mentalności i samych kwalifikacji**;

- **instytucje otoczenia biznesu** – słabe wykształcenie i nieadekwatne kwalifikacje ludności, a także niska aktywność społeczna mieszkańców i dezintegracja społeczna to główne (zaraz po dostępności komunikacyjnej) przeszkody w rozwoju społeczno-gospodarczym obszaru EGO. Poza ogólnym „słabym wykształceniem społeczeństwa” – IOB dostrzegają niedobór kadr z kwalifikacjami technicznymi, odpowiadającymi wymaganiom rynku, a także niedostateczne rozpoznanie potrzeb kadrowych regionalnego biznesu. W konsekwencji wymienionych problemów następuje odpływ młodych ludzi z obszaru EGO;
- **organizacje pozarządowe** – zwracają również uwagę na inne problemy związane z jakością kapitału ludzkiego. Podejmowane są przez nie zagadnienia: **małej aktywności społeczności lokalnych**, **niskiej świadomości społecznej** (bez niej niemożliwe jest długotrwałe zaangażowanie w sprawy lokalne czy współpraca z władzami), **marazmu** (szczególnie na wsi - wiąże się również z brakiem wiary w możliwość poprawy sytuacji, zniechęceniem, brakiem motywacji, występuje „mentalność popegeerowska”), **dużego udziału ludności napływowej** (skutkuje dezintegracją społeczności oraz brakiem wspólnej tożsamości), **braku liderów** (a także trudności we współpracy).

Problemy społeczne obecne są w dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, głównie w kontekście trudności dostosowania się społeczeństwa do zmian gospodarczych w latach 90. Problemy te przejawiają się w wysokim bezrobociem i biernością oraz bezradnością mieszkańców, które prowadzą do ich ubóstwa, a także patologii (alkoholizm i inne uzależnienia, przemoc w rodzinie, przemoc i agresja w szkołach, brak opieki nad dziećmi oraz przestępczość nieletnich). Zjawiska te występują często w rodzinach wielodzietnych, a aby ich uniknąć młodzież często decyduje się na emigrację w inne części kraju, głównie do miast.

Liczne gminy upatrują w aktywizacji społecznej czynnika warunkującego sukces realizacji większości celów strategicznych, a tym samym – rozwiązania problemów społecznych. Wiele uwagi koncentruje się na działaniach aktywizujących ludność lokalną.

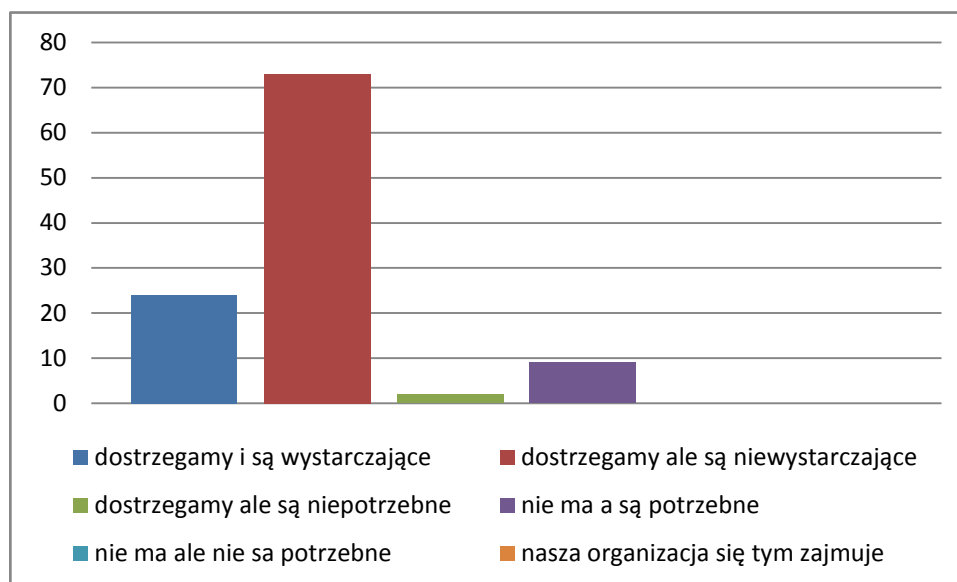
1.1.5. MOŻLIWOŚCI WYPOCZYNKOWE

Możliwości wypoczynkowe mieszkańców pokrywają się w dużym stopniu z zagadnieniem atrakcyjności turystycznej (omówionej w dalszej części), ale nie są tożsame. Warto zatem podkreślić fakt, że prawie wszystkie gminy podejmowały ostatnio działania na rzecz rozbudowy infrastruktury wypoczynkowej dla mieszkańców, z czego trzy traktowały to jako swój priorytet, a pięć jako działanie ważne. Podobny rozkład odpowiedzi pada w pytaniu o organizację imprez kulturalno-sportowych w gminie.

Z rozwojem możliwości wypoczynkowych niektóre samorzady wiążą także swoje sukcesy (głównie chodzi o infrastrukturę sportową). Możliwości wypoczynkowe należą również do grupy miękkich czynników lokalizacji, dlatego wymieniane są w gronie „ważnych” przez instytucje otoczenia biznesu. W opinii IOB powinno nastąpić zapewnienie szerokiej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży, wspieranie partycypacji społecznej i działań NGO realizujących lokalne inicjatywy.

Zdaniem przedstawicieli organizacji pozarządowych w sporym stopniu omawiany obszar jest już na poziomie zadawalającym, co nie oznacza, że nie wymagane są jeszcze ważne działania (ocenie poddano: rozwój i modernizację infrastruktury kulturalnej dla mieszkańców, rozwój i modernizację infrastruktury wypoczynkowej dla mieszkańców, dbanie o dostateczną liczbę imprez kulturalno-sportowych, dbanie o bezpieczeństwo publiczne (wykres 4).

Wykres 4. Ocena działań w zakresie infrastruktury społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet przeprowadzonych w dniach 28.06.2010-19.07.2010

Nie zdumiewa fakt, iż większe zaangażowanie wykazują władze gmin miejskich, aniżeli wiejskich. Wszystkie gminy dbają o dostateczną liczbę imprez kulturalno-sportowych, choć intensywność działań w poszczególnych jednostkach terytorialnych jest wyraźnie zróżnicowana. Zdarzają się jednostki, które nie widzą możliwości (głównie finansowych), by rozwijać np. infrastrukturę kulturalną dla mieszkańców (po raz kolejny władze stają przed problemem: drogi, czy jakieś inne działania).

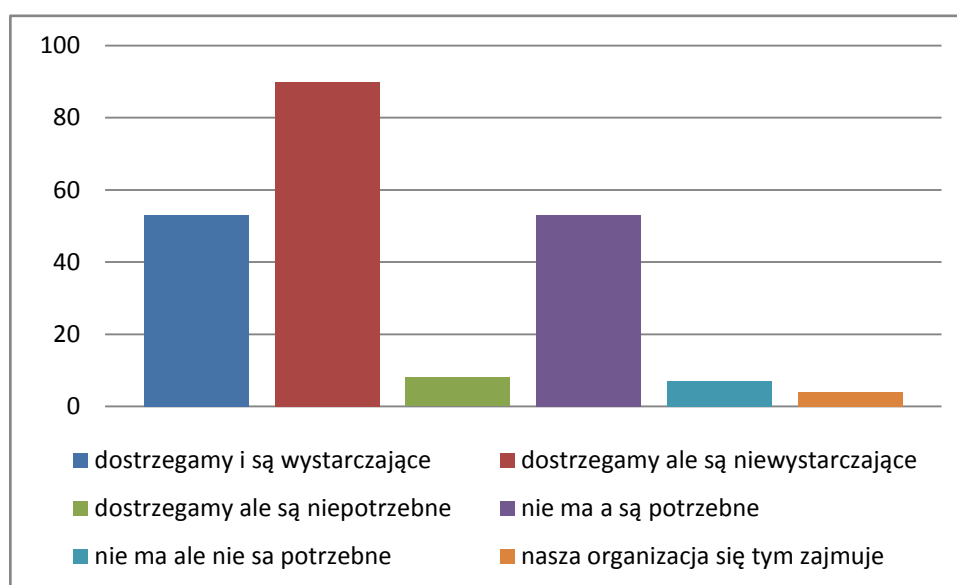
1.1.6. PROMOCJA JST

Wszystkie samorządy podejmują wysiłek na rzecz dobrego wizerunku gminy, ale ich intensywność jest zróżnicowana. Promocja gminy jako korzystnego miejsca zamieszkania jest przez niemal wszystkie gminy intensywnie prowadzona wyłącznie na stronie internetowej. Tylko gmina Prostki nie prowadzi takich działań ze względu na brak możliwości. W pojedynczych przypadkach podejmowane są intensywne działania na większą skalę – promocja w trakcie imprez krajowych (Etk), czy promocja na imprezach zagranicznych (Gołdap). Nie podejmowanie działań w tym zakresie jest tłumaczone przez respondentów brakiem takich możliwości.

We współczesnym świecie niemalże wszystko traktowane jest jak produkt, dotyczy to również regionów i gmin. Dlatego promocja gminy jest niezwykle istotnym elementem mającym wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy. Przedmiotem zainteresowania w tym wypadku jest jednak nie

sama jakość działań promocyjnych, a w ogóle fakt ich realizacji i dostosowania do potrzeb lokalnych. W zakresie działalności marketingowo-promocyjnej (obejmującej: kontakty z mediami, promocję skierowaną na przyciąganie nowych mieszkańców, promocję turystyczną) dostrzegane są liczne działania na terenie EGO (wykres 5). Kontakty z mediami oceniane są dość dobrze w skali całego obszaru EGO, szczególnie w zakresie budowania pozytywnego wizerunku. Najlepiej sytuacja prezentuje się w Gołdapi - w mieście wszystkie badane podmioty są zgodne, że intensywność realizacji zadania jest wystarczająca (zbliżony poziom występuje w Ełku). Olecko wypada zdecydowanie gorzej na tym tle. Co prawda, czynności mające na celu budowanie korzystnego wizerunku gminy są dostrzegane, jednak uznawane są za niewystarczające. Podobnie sytuacja wygląda w większości gmin wiejskich obszaru EGO.

Wykres 5. Ocena działań w zakresie marketingu i promocji obszaru EGO

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet przeprowadzonych w dniach 28.06.2010-19.07.2010

Nie można jednak nie wspomnieć o nielicznych głosach mówiących o niedostrzeganiu działań w ramach kontaktów z mediami. Poza Gołdapią, w każdej gminie znalazła się organizacja mająca takie zdanie - zarówno przyglądając się budowaniu pozytywnego wizerunku gminy w mediach, jak i wsparciu mediów lokalnych; przy czym zdecydowanie gorzej postrzegane jest wspieranie mediów lokalnych.

Kolejnym elementem składającym się na działalność marketingowo-promocyjną jest przyciąganie nowych mieszkańców i turystów. Promocja w tym zakresie, może być realizowana w dwojaki sposób: na stronach internetowych jednostek samorządowych oraz przy okazji imprez krajowych lub zagranicznych (np. różnego rodzaju targach, wystawach itp.).

Działalność władz lokalnych, której celem jest przedstawienie obszaru EGO jako korzystnego miejsca do zamieszkania, oceniana jest niejednoznacznie. Wśród udzielanych przez organizacje pozarządowe odpowiedzi przeważają dwie, które podkreślają potrzebę tego typu promocji (niezależnie od sposobu realizacji). Z jednej strony NGO zauważają aktywność gminy/powiatu w badanej dziedzinie, ale wskazują na ich niewystarczający charakter; równie często nie dostrzegają żadnych działań promocyjnych nakierowanych na przyciąganie nowych mieszkańców. Nieco lepiej

w tym zestawieniu wypada Ełk, gdzie pojawiły się głosy o dostatecznym stopniu realizacji zadania poprzez stronę www.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, że różnego rodzaju działania marketingowo-promocyjne są realizowane i potrzebne, jednak ankietowani podkreślają jednocześnie konieczność zwiększenia aktywności władz w tej dziedzinie. Nieco lepiej oceniono promocję za pomocą stron internetowych. Nie jest to zaskoczeniem, ta metoda jest zdecydowanie najtańsza i jednocześnie może przynieść najlepsze rezultaty (ze względu na szeroką dostępność prezentowanych informacji).

1.1.7. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Formy prowadzonej współpracy są mało zróżnicowane w poszczególnych jednostkach samorządowych. Zdecydowanie przeważają **projekty miękkie**, które dotyczą głównie dziedzin kultury, sportu, nawiązywania kontaktów międzyludzkich oraz przekazywania doświadczeń. Jako przykłady można wskazać:

- wymianę młodzieży, grup zawodowych, pracowników samorządowych,
- szkolenia przedsiębiorców,
- „podglądanie” rozwiązań dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznej,
- „podglądanie” rozwiązań dotyczących nowoczesnych technologii.

Są to projekty społeczne, które mogą wpływać na kształtowanie kapitału ludzkiego, sprzyjać zdobywaniu informacji, rozwijaniu umiejętności, czy poszerzaniu wiedzy.

Tylko trzy gminy wspomniały o **projektach twardych**. Były to miasta – Ełk, Gołdap i Olecko, które w ramach współpracy podjęły przedsięwzięcia inwestycyjne. Należały do nich:

- budowa amfiteatru,
- oczyszczenie jeziora Gołdap,
- budowa dwóch stadionów
- budowa placu w centrum miasta.

W zakresie współpracy międzynarodowej słabo wykorzystywane są kontakty z urzędem marszałkowskim. W latach 2006-2010 gminy EGO sporadycznie uczestniczyły we wspólnych inicjatywach. Jednocześnie, za każdym razem były tylko ich uczestnikami, a nie współorganizatorem. Najczęściej samorządy uczestniczyły w spotkaniach z przedstawicielami partnerskich regionów województwa. Tylko pojedyncze gminy uczestniczyły w zagranicznych wyjazdach, jak wizyty studyjne (Gołdap, Olecko i Prostki), misje gospodarcze lokalnych przedsiębiorców (Gołdap), imprezy promocyjne województwa (Gołdap i Prostki), konferencje zagraniczne dotyczące rozwoju regionalnego i lokalnego (Gołdap, Prostki i Stare Juchy), czy też brały udział w działalności biura regionalnego w Brukseli (Ełk i Gołdap). Co istotne, tylko dwa samorządy uczestniczyły w zagranicznej misji na terenie gminy w województwie (Gołdap i Prostki). Wskazuje to tym samym, że ograniczona aktywność jest wynikiem raczej braku zainteresowania, niż kwestiami związanymi z kosztami.

Kilka gmin przytacza przykłady konkretnych działań, które mogłyby przyczynić się do intensyfikacji współpracy z Okręgiem Kaliningradzkim. Zwrócono uwagę na kwestię komunikacji i konieczność jej poprawy. Pojawiła się propozycja **stworzenia linii kolejowej** łączącej EGO z Federacją Rosyjską, co miałyby wpłynąć przede wszystkim na udrożnienie wymiany towarowej. Podkreślone zostało także **znaczenie drogi krajowej nr 65** jako ciągu ułatwiającego prowadzenie wspólnych działań. Należy wspomnieć o postulacie **rozwoju współpracy biznesowej**, która powinna dotyczyć również kontaktów z Litwą. W tym kontekście zaproponowano **stworzenie Biura Przedsiębiorczości oraz Banku Danych Firm** – te inicjatywy mogłyby zbliżyć do siebie lokalnych przedsiębiorców i mieć przełożenie na wzmocnienie współpracy gospodarczej.

Pomimo ogólnego przekonania o konieczności wykorzystania sąsiedztwa Obwodu, nie wszystkie samorządy dostrzegają możliwość kształtowania warunków rozwoju kontaktów. W dwóch gminach powiatu ełckiego panuje przekonanie, że są one położone zbyt daleko od granicy, aby mieć faktyczny wpływ na budowanie relacji. W roli najważniejszego aktora widziałyby Gołdap ze względu na bezpośrednie położenie przy granicy.

1.2. KONKURENCJA O INWESTORÓW

Konkurencja o inwestorów (zarówno krajowych jak i zagranicznych, nie tylko o firmy duże ale także o małą i średnią przedsiębiorczość) ma niebagatelny wpływ na podstawowe filary rozwoju lokalnego, w szczególności na zatrudnienie i weryfikację zalet lokalizacyjnych.

Podregion ełcki nie należy do obszarów o silnie rozwiniętej przedsiębiorczości. Nieznacznie, ale przegrywa on w konkurencji o firmy zatrudniające powyżej 9 pracowników, jak i o firmy jednoosobowe z przeciętnym podregionem w kraju oraz z pozostałymi podregionami województwa warmińsko-mazurskiego. Szansą dla podregionu może być **utrzymanie pozytywnej dynamiki zmian w liczbie firm zatrudniających powyżej 9 pracowników**, która jest wyższa zarówno od dynamiki zmian na poziomie krajowym jak i dynamiki tego wskaźnika w pozostałych podregionach Warmii i Mazur (tabela 3).

Powiaty ziemskie obszaru EGO w porównaniu z pozostałymi powiatami podregionu ełckiego (za wyjątkiem powiatu giżyckiego) dość dobrze radzą sobie na polu konkurencji o przedsiębiorców. Statyczne wskaźniki przedsiębiorczości dla powiatów obszaru EGO w roku 2009 oscylują w okolicach średniej krajowej dla tych wskaźników na poziomie powiatów ziemskich. Pod względem dynamiki wskaźników przedsiębiorczości powiaty obszaru EGO dystansują średnie wskaźniki na poziomie krajowym oraz wskaźniki dla pozostałych powiatów podregionu ełckiego (tabela 4).

Tabela 3. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w podregionie ełckim i podregionach podobnych

	Zarejestrowane firmy zatrudniające powyżej 9 pracowników w	Dynamika zmian liczby zarejestrowanych firm zatrudniających powyżej 9	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w	Dynamika zmian liczby osób fizycznych prowadzących działalność
--	--	---	---	--

	przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2009)	pracowników (2002=100)	przeliczeniu na 100 mieszkańców (2009)	gospodarczą (2000=100)
Podregion ełcki	4,3	117,7	5,9	107,9
Średnia krajowa dla podregionów	4,9	117,1	7,1	112,3
Podregion elbląski	4,6	114,4	5,5	102,1
Podregion olsztyński	4,9	116,7	6,3	107,7
Podregion suwalski	3,0	109,3	5,7	115,0
Podregion łomżyński	3,4	115,6	5,3	108,3
EGO	4,3	121,0	6,1	118,3
EGO jako % podregionu	51,6		53,4	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze EGO na przestrzeni lat 2000–2009 ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2009 r. stanowiła 127% stanu z 2000 r. (wzrost o 2543 jednostki - do 11800 podmiotów).

Tabela 4. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w powiatach podregionu ełckiego

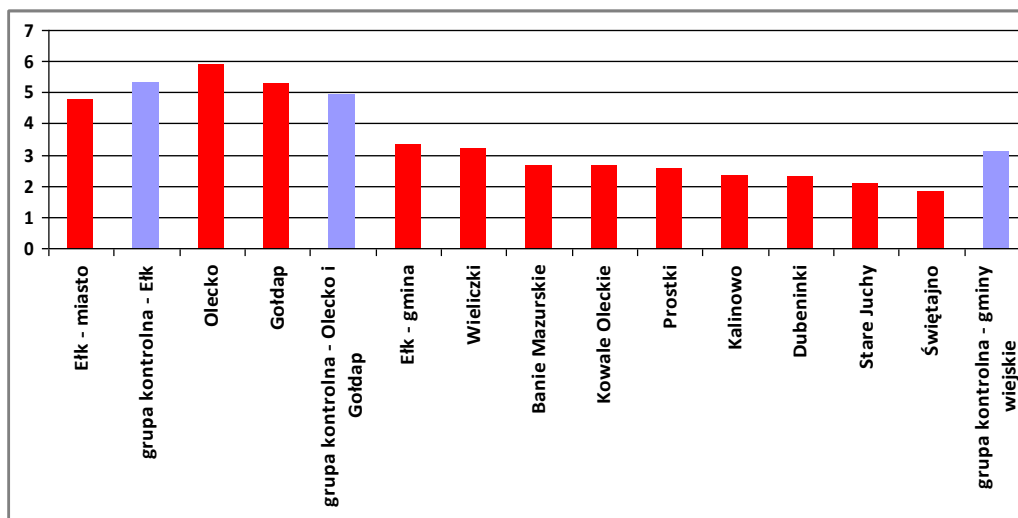
	Zarejestrowane firmy zatrudniające powyżej 9 pracowników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2009)	Dynamika zmian liczby zarejestrowanych firm zatrudniających powyżej 9 pracowników (2002=100)	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców (2009)	Dynamika zmian liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (2002=100)
Powiat ełcki	4,1	121,0	5,8	111,3
Powiat olecki	4,6	128,4	6,8	120,1
Powiat gołdapski	4,5	113,2	6,2	113,7
Powiat węgorzewski	4,0	122,3	4,7	106,4
Powiat piski	4,0	113,1	5,3	99,0
Powiat giżycki	4,8	113,0	6,6	93,3
Średnia krajowa dla powiatów	4,2	118,8	6,2	104,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę firmy zatrudniające powyżej 9 pracowników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w roku 2009 tylko Olecko i Gołdap wśród miast powiatowych oraz gminy wiejskie Ełk i Wieliczki osiągają wyższe wskaźniki w porównaniu ze średnimi wskaźnikami w grupach odniesienia (wykres 6).

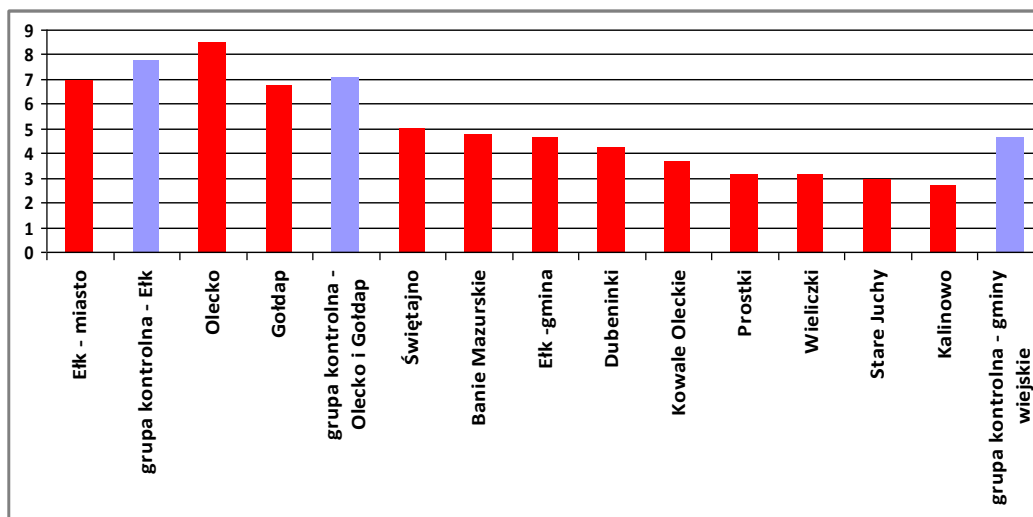
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły w 2009 r. około 75% wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze EGO (przeciętnie w polskich podregionach odsetek ten w 2009 roku wynosił 78%, w powiatach 79%). Miasto Olecko cechuje się przedsiębiorczością wyraźnie wyższą od pozostałych jednostek obszaru EGO oraz od średniej przedsiębiorczości w grupie jednostek podobnych (wykres 7).

Wykres 6. Zarejestrowane firmy zatrudniające powyżej 9 pracowników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2009)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców (2009)

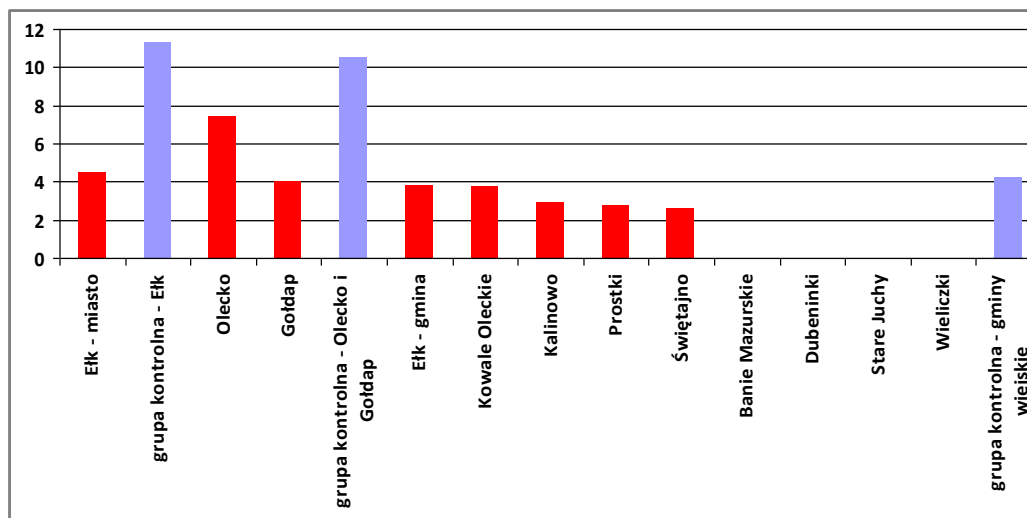

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.2.1. KAPITAŁ ZAGRANICZNY

O ile na polu konkurencji o krajowych, małych i większych przedsiębiorców, jednostki obszaru EGO radzą sobie przeciętnie o tyle w konkurencji o zagranicznych inwestorów konkurencji dystansują je wyraźnie (wykres 8). Na obszarze EGO w 2009 r. na 10 000 mieszkańców przypada średnio 4 firmy z udziałem kapitału zagranicznego, podczas gdy wskaźnik ten dla powiatów giżyckiego i węgorzewskiego wynosi 7, a średnio dla powiatów w Polsce – 8.

Wykres 8. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców (2009)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W tym miejscu należy przytoczyć opinie przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu, którzy słabe zainteresowanie inwestorów obszarem EGO tłumaczą m.in. negatywnym wizerunkiem tego regionu wśród inwestorów pogłębianym dodatkowo niekorzystną polityką państwa promowania silnych centrów rozwojowych.

1.2.2. INNOWACYJNOŚĆ

Gminy obszaru EGO przegrywają z rywalami na polu konkurencji o firmy działające w branżach innowacyjnych. Analizując liczbę zarejestrowanych firm w sekcjach PKD, w których znajduje się działalność istotna z punktu widzenia gospodarki innowacyjnej i obsługi biznesu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2009 r. wśród gmin obszaru EGO jedynie w Olecku wskaźnik ten znajduje się nieco powyżej średniego wskaźnika dla grup kontrolnych (tabela 5).

Pod względem udziału firm zajmujących się działalnością związaną z gospodarką innowacyjną w liczbie wszystkich zarejestrowanych w danej jednostce podmiotów gospodarczych w 2009 r. wszystkie gminy obszaru EGO na tle średniej w grupach kontrolnych wypadają słabo. W przypadku sekcji dotyczących działalności finansowej i ubezpieczeniowej, informacji i komunikacji, działalności naukowej i technicznej oraz transportu i gospodarki magazynowej tylko nieliczne gminy obszaru EGO charakteryzują się wskaźnikami wyższymi od średnich dla grup odniesienia (wykres 9).

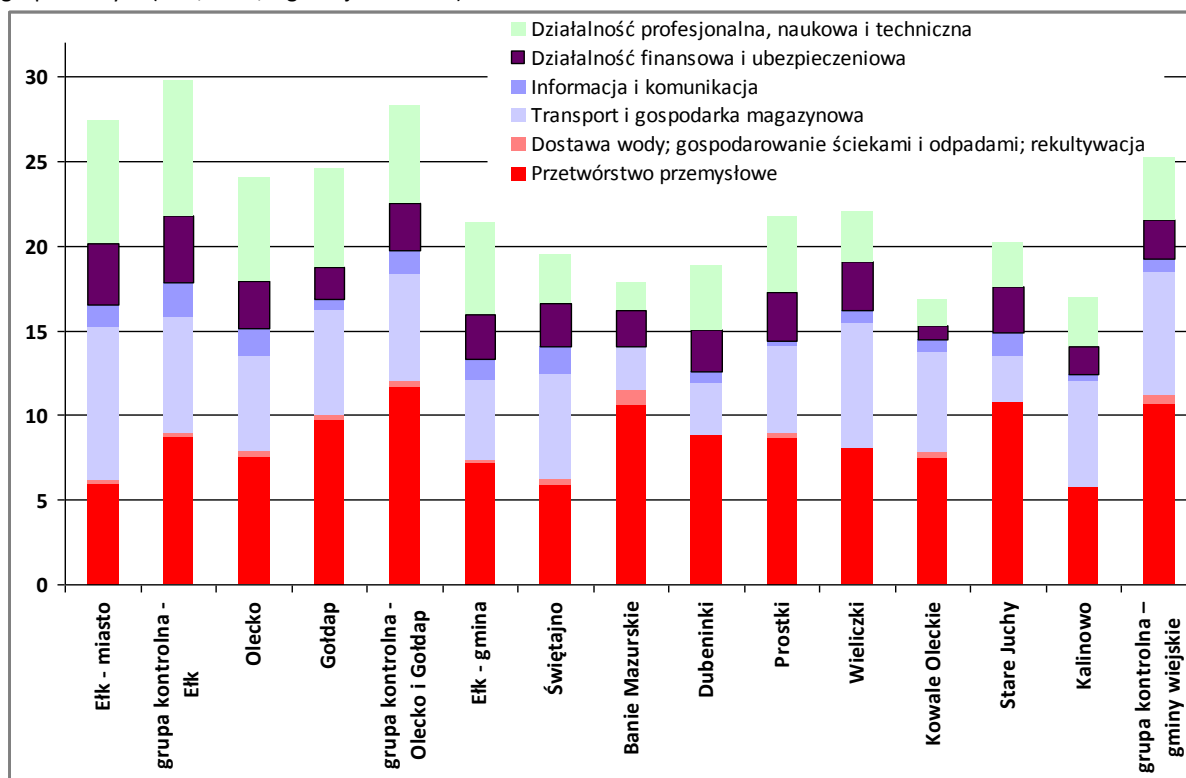
Przedsiębiorcy obszaru EGO twierdzą, że stosunkowo często wprowadzają nowe produkty i usługi na rynek (najczęściej deklarują to firmy handlowe). Należy w tym przypadku wyraźnie podkreślić, że firmy handlowe są głównie (choć nie zawsze) użytkownikiem i pośrednikiem rozwiązań innowacyjnych (wprowadzają i sprzedają innowacje innych).

Tabela 5. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w sekcjach „innowacyjnych” (C, E, H, J, K, M) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach obszaru EGO (2009, wg PKD 2007)

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów na 1000 mieszkańców
Ełk – miasto	24,9
Grupa kontrolna - Ełk	30,5
Olecko	27,4
Gołdap	22,3
Grupa kontrolna – Gołdap i Olecko	26,2
Ełk – gmina	12,3
Świątajno	12,0
Banie Mazurskie	11,0
Dubeninki	9,8
Prostki	9,2
Wieliczki	8,7
Kowale Oleckie	8,0
Stare Juchy	7,7
Kalinowo	5,9
Grupa kontrolna – gminy wiejskie	14,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 9. Udział firm zarejestrowanych w sekcjach innowacyjnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (w %, 2009, wg sekcji PKD 2007)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazują wyniki stosunkowo mniej innowacji wprowadzają firmy średnie i duże w porównaniu do małych i mikro. W tym przypadku istotnym zagadnieniem jest rozróżnienie innowacji na poziomie przedsiębiorstwa i rynku. Dlatego można oczekiwać, że znaczna część małych i

mikroprzedsiębiorstw stosuje rozwiązania innowacyjne dla siebie, a powszechnie używane przez inne firmy.

Przedsiębiorstwa duże i średnie najbardziej odczuwają brak informacji o ofercie współpracy ze strony szkół wyższych. Mówi tak ponad 1/3 z nich. Relatywnie mniej taką potrzebę odczuwają przedsiębiorstwa małe i mikro, w których większość zmian i innowacji pochodzi z pomysłów własnych i od klientów, i które do tej pory nie nastawiały się tak bardzo na współpracę z placówkami naukowymi. Niemniej zapotrzebowanie na poziomie 40% i więcej – za wyjątkiem przedsiębiorstw małych – na więcej informacji o współpracy ze szkołami wyższymi może wskazywać na niewystarczające działania w tym zakresie i duży potencjał na przyszłość. Według badań to zapotrzebowanie i niezrealizowany potencjał jest rozłożony dość równomiernie na terenie EGO po uwzględnieniu wskazań na „nie wiem”. Około 1/3 przedsiębiorstw chciałaby mieć lepszy dostęp do ofert współpracy ośrodków badawczo-rozwojowych. Jest to dużo mniejszy odsetek niż w przypadku szkół wyższych.

Niezależnie od doboru „perspektywicznych” branż, regionalnym firmom należy zapewnić kontakt z nauką i wsparcie w rozwoju kwalifikacji – były to główne postulaty odnośnie wzmacniania innowacyjności deklarowane przez instytucje otoczenia biznesu.

1.2.3. OFERTA LOKALNEJ GOSPODARKI

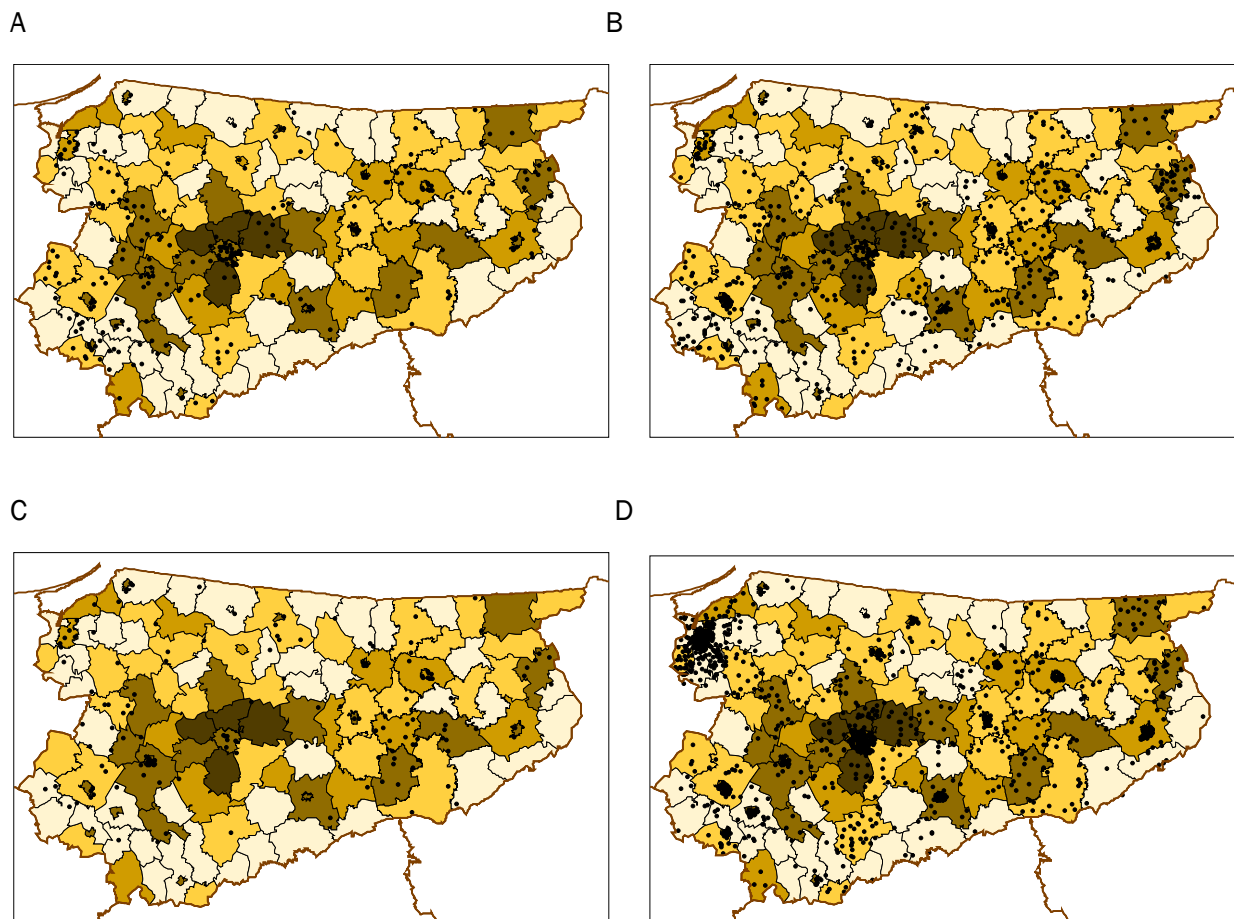
Na obszarze EGO dość dobrze rozwinięte są branża turystyczna, szeroko rozumiany przemysł meblarski i drzewny oraz przetwórstwo rolno-spożywcze (rys. 1). Branże te należą do najbardziej konkurencyjnych w skali całego województwa, zatem problem oferty lokalnej gospodarki powinien być rozpatrywany również w kontekście konkurencji, a także możliwości powiązań kooperacyjnych.

Z racji położenia geograficznego i zasobów naturalnych wszystkie JST obszaru EGO w swoich celach strategicznych stawiają na rozwój i inwestycje w **turystykę**. Dotyczy to przede wszystkim rozwoju gospodarstw agroturystycznych, rozbudowy bazy noclegowej, rozbudowy turystyki całorocznej, promowania produktów lokalnych oraz poprawienia informacji turystycznej i promocji regionu. Z rozwojem turystyki następuje rozwój dziedzin około turystycznych, do których często zalicza się handel i usługi, na które popyt rośnie wraz z rozwojem turystyki. Sektor turystyczny uzupełniany jest przez zakłady produkcyjne, które wytwarzają produktu dla branży turystycznej (np. jachty i łodzie, ale również wszelkiego rodzaju sprzęt turystyczny).

Sektor produkcji nie jest silnie rozwinięty, dlatego jego dalszego rozwoju upatruje się głównie w zakładach przetwórstwa rolno – spożywczego oraz zakładach obróbki drewna, a także rzemiośle i drobnej wytwórczości.

Jednym z najważniejszych problemów, jakie stoją przed przedsiębiorcami, to rozszerzenie swoich rynków, ponieważ obszar EGO charakteryzowany jest przez nich, jako mało zamożny (wysokie bezrobocie, niskie dochody, stawianie na cenę a nie na jakość, brak funduszy potencjalnych odbiorców, mały rynek zbytu, mały popyt wśród lokalnej społeczności).

Rysunek 1. Zakłady z wybranych branż na tle klimatu przedsiębiorczości

A – produkcja i przetwórstwo mięsa oraz wytwarzanie produktów mleczarskich;

B – produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa;

C - produkcja i naprawa statków i łodzi;

D – produkcja mebli.

Źródło: Dziemianowicz W., Samulowski W., Szmigiel K. (2006), *Uwarunkowania lokalne jako czynnik determinujący konkurencyjność i innowacyjność firm*, w: Dziemianowicz W., Juchniewicz M., Samulowski W., Szmigiel K. (red.), *Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki Warmii i Mazur*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warszawa-Olsztyn.

Rozwój **rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego** jest szczególnie dostrzegany (np. przez pryzmat dokumentów strategicznych) w gminach: Banie Mazurskie, Stare Juchy, Wieliczki, Świętajno, Prostki, Kalinowo, gmina Ełk, Dubeninki, Kowale Oleckie, Powiat Ełcki, Powiat Gołdapski. Podkreśla się, że warunkiem realizacji tego celu jest poprawa koniunktury tej branży oraz wdrażanie ogólnokrajowych programów pomocy. Cel ma być osiągnięty poprzez:

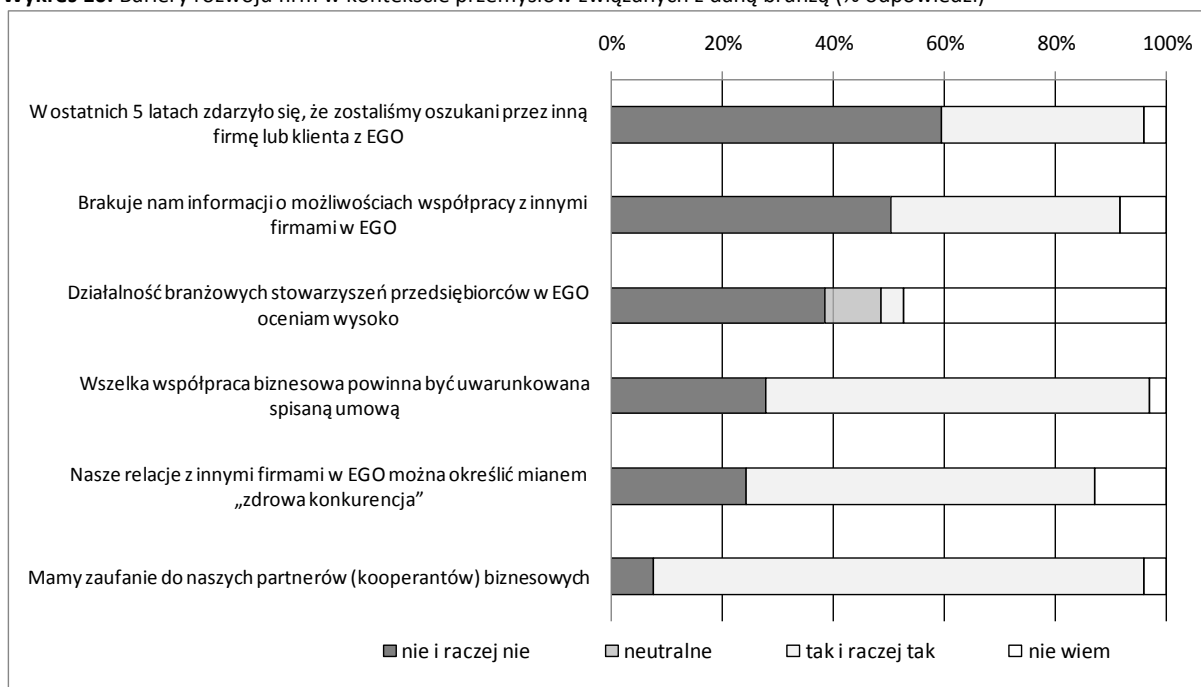
- tworzenie grup producenckich i ich wsparcie w postaci pozyskiwania rynków zbytu,
- specjalizację produkcji rolnej,
- szkolenia i bazę informacyjną,
- wspieranie rolnictwa ekologicznego,

- wsparcie dla nowo powstałych i istniejących zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wprowadzanie nowych technologii w produkcji rolnej, zgodnej z wymogami unijnymi (powiat Ełk),
- nawiązanie bliższych kontaktów handlowych z regionami w krajach sąsiednich (izby rolnicze),
- stworzenie centrum logistyczno-magazynowego dla firm ukierunkowanych na Wschód (powiat Ełk).

Cel ten będzie dodatkowo trudny do zrealizowania ponieważ duża część obszaru EGO znajduje się na terenie charakteryzującym się niekorzystnymi warunkami klimatycznymi (ponad 100 dni rocznie z przymrozkami, okres wegetacyjny ok. 190 dni, stosunkowo długa i surowa zima). Realizacja tego celu ma nastąpić poprzez **rozwój drobnej przedsiębiorczości** przyjaznej środowisku np. przemysł rolno-spożywczy, lekki, rzemiosło, rękodzielnictwo, itp.

Branża meblarska i przemysły z nią związane również stanowi ważny element gospodarki, przynajmniej niektórych jednostek (np. w powiecie ełckim podkreśla się wagę przemysłu drzewnego, przetwórstwa drewna i runa leśnego). Zatem również branża meblarska powinna być taktowana jako potencjalny klaster skupiający nie tylko firmy operujące materiałem drzewnym, ale również ich wszelkich kooperantów (producenci maszyn, projektanci, firmy spedycyjne etc.). Tylko takie podejście gwarantuje wzrost konkurencyjności całego obszaru EGO, ale również będzie przyspieszało nawiązywanie współpracy i rozszerzanie rynków dla obecnych przedsiębiorców. Wyniki odpowiedzi biznesu wskazują na spory potencjał do budowania różnorodnych inicjatyw klastrowych (wykres 10).

Wykres 10. Bariery rozwoju firm w kontekście przemysłów związanych z daną branżą (% odpowiedzi)

Źródło: badania własne.

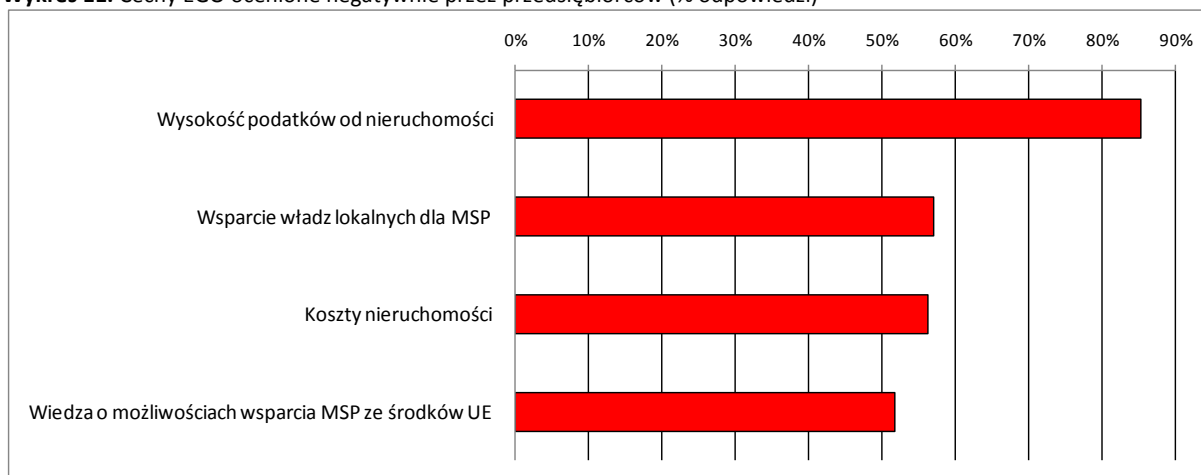
1.2.4. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI I DOSTĘP DO KAPITAŁU

Spośród 26 cech EGO ocenianych przez przedsiębiorców koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz dostęp do środków UE otrzymały największy odsetek ocen negatywnych (wykres 11). Nieco lepiej jest z oceną dostępności pożyczek i kredytów. Jednocześnie przedsiębiorcy niemal jednomyślnie twierdzą, że obniżanie podatków lokalnych jest ważnym instrumentem wspierania MSP.

Podobnego zdania są również przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu, choć kładą również nacisk na budowę systemu wsparcia finansowego inwestycji przedsiębiorców. Szczególnie istotne jest, by wspierać rozpoczynających działalność. Postulat stosowania zachęt podatkowych nie jest spełniany przez władze lokalne (wyjątkiem jest tylko kilka gmin, ale również w skali kraju nie wszystkie gminy decydują się na stosowanie finansowych instrumentów wsparcia przedsiębiorczości).

Ponad połowa przedsiębiorstw skarży się na brak wiedzy na temat możliwości finansowania MSP ze środków UE. Jednocześnie widoczne są różnice między przedsiębiorstwami działającymi w różnych powiatach, a także między firmami różnej wielkości. Relatywnie najwyżej swoją wiedzę i dostępność do środków UE oceniły przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu Ełckiego. Natomiast w każdym powiecie zakres odpowiedzi negatywnych wahał się w przedziale od 30% w powiecie Ełckim do prawie 60% w Oleckim. Taka sytuacja informacyjna istnieje niezależnie od branży – wahania odpowiedzi są tu nieznaczne.

Wykres 11. Cechy EGO ocenione negatywnie przez przedsiębiorców (% odpowiedzi)

Źródło: badania własne.

Dostęp do pożyczek i kredytów jest najniżej oceniany w powiecie Gołdapskim – narzeka na to ok. 40% przedsiębiorców. W Olecku i Ełku ten odsetek kształtuje się na poziomie ok. 20%.

1.2.5. KWALIFIKACJE SIŁY ROBOCZEJ

Problem jakości siły roboczej dotyczy, zdaniem przedsiębiorców, głównie pracowników o niskich kwalifikacjach (przede wszystkim chodzi o mentalność i same kwalifikacje). Relatywnie najmniej problemów z zatrudnianiem nowych pracowników mają przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie powiatu gołdapskiego (prawie 70% tych firm nie ma z tym problemu). Natomiast sytuacja jest odwrotna w powiecie Oleckim oraz Ełckim.

Najłatwiej jest o pozyskanie nowych pracowników w branży produkcyjnej, natomiast dużo trudniej w usługach i jeszcze trudniej w handlu. Pomimo tego, że przedsiębiorcy z powiatu gołdapskiego mieli najmniej problemów z pozyskaniem nowych pracowników, to jednak najbardziej narzekają na ich mentalność rozumianą najczęściej jako szacunek do swojej pracy i obowiązkowość. W drugiej kolejności najbardziej narzekali na te zagadnienia przedsiębiorcy z Olecka jednak odsetek tych niezadowolonych był około dwukrotnie mniejszy, niż tych w Gołdapi.

Pomimo dużej podaży pracowników, **kwalifikacje pozostają jednym z ważniejszych problemów przedsiębiorców**. Przykładowo w powiecie gołdapskim prawie 40% przedsiębiorców jest z tego powodu niezadowolonych, a kolejne 40% ocenia kwalifikacje pracowników na poziomie średnim. Nieco lepiej, ale też negatywnie, wygląda ta ocena w powiecie oleckim, a relatywnie najlepiej w ełckim. Według branż, najniższe kwalifikacje pracowników prostych oceniają producenci – prawie 40% na to narzeka, a kolejne ok. 25% procent ocenia na poziomie średnim. Nieco lepiej sytuacja wygląda w handlu i w usługach. Jednak **poziom zadowolenia w przypadku każdej branży nie przekracza 25%**.

Zupełnie inaczej niż w przypadku pracowników prostych wygląda sytuacja z osobami wykwalifikowanymi. Odsetek firm pozytywnie to oceniających jest wyższy niż średnio i negatywnie. Największe różnice w zadowoleniu z kwalifikacji pracowników wysoko wykwalifikowanych widać pomiędzy różnymi branżami. Wyraźnie mniejsze zadowolenie występuje w branży produkcyjnej (niecałe 20% wskazań na ocenę 4 i 5), podczas gdy przedsiębiorcy z branży usługowej i handlowej oceniają kwalifikacje dużo wyżej. Jednak zarówno w przypadku mentalności jak i kwalifikacji pracowników wysoko wykwalifikowanych zwraca uwagę liczba odpowiedzi „nie wiem” co może świadczyć o **niskim poziomie zainteresowania i styczności wielu przedsiębiorców z wykwalifikowaną siłą roboczą**.

Problem rynku pracy pojawia się bardzo wyraźnie w dokumentach strategicznych. W walce z bezrobociem JST poszukują wszelkich alternatywnych możliwości finansowania, m. in. opartych o fundusze zagraniczne. Niektóre gminy zaznaczają, że ważnym aspektem rozwoju gospodarczego jest wzrost mobilności zawodowej mieszkańców i ich kreatywności w poszukiwaniu pozarolniczych źródeł utrzymania.

Bez wątpliwości w obszarze zasobów siły roboczej najwięcej pozytywnych ocen ma podaż pracy prostej, co wynika z charakteru całego regionu, ale prawdopodobnie stosunek do tego zagadnienia zależy od przyjętej koncepcji rozwojowej (czy celem będzie utrwalanie takiego stanu, czy zwiększanie podaży ludzi o wysokich kwalifikacjach).

1.2.6. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I INFRASTRUKTURA

Dostępność komunikacyjna należy do grona najważniejszych czynników lokalizacji, determinuje również możliwości kooperacyjne firm, a także ich rynki zbytu. To właśnie te elementy są najczęściej wymieniane przez przedsiębiorców, gdy pytani są o największe bariery ich działalności. Pomimo zrealizowanych licznych inwestycji drogowych, wciąż wskazywane są zarówno zły stan różnych dróg, jak i braki obwodnic, parkingów, utrudnienia spowodowane zbyt niskimi wiaduktami, a także problemy z zasięgiem telefonii komórkowej i dostępem do Internetu.

Również przedstawiciele IOB jako najważniejszą barierę w działalności podmiotów gospodarczych wymieniają słabą dostępność komunikacyjną, a na drugim miejscu wskazują niedorozwój infrastruktury drogowej wewnątrz EGO.

Jednak sytuacja ta ulega poważnej zmianie. Jeszcze w październiku 2010 roku ukończona zostanie budowa (5,6 km długości) obwodnicy Gołdapi w ciągu drogi krajowej nr 65, wyprowadzając ruch tranzytowy poza miasto. Rok później oddana zostanie do użytkowania obwodnica Olecka także w ciągu drogi nr 65 (dł. 7,6 km). W tym samym czasie miasto Ełk otrzyma III i IV odcinek obwodnicy o dł. 4,8 km. W tym największym mieście krainy EGO nerw komunikacyjny podregionu ełckiego w kierunku przejścia granicznego czyli droga krajowa nr 65 poprzez obwodnicę połączona zostanie z główną trasą regionu warmińsko-mazurskiego – drogą nr 16. Trzy obwodnice, 3-ch miast obszaru EGO to zdumiewający efekt kilkunastu lat starań władz samorządowych, niemal pół miliarda zł, głównie z Programu Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Kolejna decyzja o nadzwyczajnym znaczeniu dla rozwoju obszaru EGO to ubiegłoroczna decyzja Rządu RP o przebiegu drogi S61 przez Ełk. Trasa S61 jest częścią pierwszego paneuropejskiego korytarza transportowego Via Baltica, który ma połączyć kraje Europy Zachodniej przez Warszawę z krajami nadbałtyckimi i Finlandią. W Polsce poprowadzona ma być przez Suwałki, Raczek, Ełk, Szczuczyn, Stawiski, Łomżę, Ostrów Mazowiecką, Wyszaków i Radzymin.

Kolejnym wzmocnieniem szans rozwojowych EGO staje się planowana budowa szlaku kolejowego Rail Baltica, przebiegająca między innymi przez Olecko i Ełk. Rail Baltica to linia kolejowa E75 Warszawa – Białystok – Augustów – Suwałki – Trakiszki do granicy z Litwą. Trasa ta ma priorytetowe znaczenie, bo łączy Warszawę z Kownem, Rygą, Tallinem i Helsinkami. Jest fragmentem pierwszego Transeuropejskiego korytarza transportowego. Jest jedynym połączeniem kolejowym pomiędzy krajami nadbałtyckimi: Litwą, Łotwą i Estonią z Polską i innymi krajami UE.

Po raz kolejny ujawniają się wielkie potrzeby inwestycyjne, które nie mogą być zaspokojone pomimo licznych działań władz lokalnych. Jednak w tym obszarze znajduje się również działanie władz lokalnych, które nie jest powszechnie stosowane, tj. rozwój infrastruktury związanej z ofertą inwestycyjną gminy.

Obszar EGO oprócz wskazanych słabości posiada bardzo silną stronę, jaką jest dostępność nieruchomości na cele gospodarcze.

1.2.7. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Do otoczenia biznesu zaliczają się różnego rodzaju instytucje świadczące usługi dla przedsiębiorców, jednostki naukowe, a także administracja.

Przedsiębiorcy obszaru EGO jako ważną barierę swojej działalności wymieniają „niesprzyjające warunki do rozwoju przedsiębiorczości”. Pod tym hasłem kryją się następujące problemy:

- brak współpracy z władzami lokalnymi,
- biurokracja,
- niechęć społeczeństwa do współpracy,
- wysokie podatki,
- nierówne traktowanie przedsiębiorców przez władze lokalne,
- zbyt rzadkie spotkania władz z przedsiębiorcami,
- monopolistyczna polityka lasów państwowych
- brak wsparcia inwestycji w odnawialne źródła energii (elektrownia wodna) przez władze lokalne.

Jednocześnie odpowiedzi sugerują, że znaczna część przedsiębiorców wysoko ocenia jakość obsługi w urzędach gmin (z analiz wynika, że wszystkie samorzady prowadzą działania w zakresie podnoszenia jakości obsługi). Można założyć, że przedsiębiorcy dobrze oceniają formalne kontakty wynikające niejako z zapisów ustaw. Jednak oczekują od władz znacznie szerszych działań, a przede wszystkim konieczna jest aktywizacja w zakresie wymiany informacji.

W opinii znaczącej większości przedsiębiorców **władze lokalne nie utrudniają przedsiębiorcom prowadzenia ich działalności, ale też nie przyczyniają się w znaczącym stopniu do tego, aby im pomóc**. Ponadto bardzo nisko oceniana jest skuteczność władz lokalnych w rozwiązywaniu problemów MSP.

Pomimo deklaracji o licznych działaniach na rzecz podnoszenia kwalifikacji, można stwierdzić, że generalnie samorzady EGO nie są zbyt aktywne w zakresie szkoleń na temat pozyskiwania inwestorów zagranicznych.

Te dość krytyczne opinie przedsiębiorców współwystępują z ocenami samokrytycznymi przedstawicieli samorządów. Problemy pojawiają się na kilku płaszczyznach:

- **wspólne spotkania administracja – przedstawiciele biznesu:** trudności wynikają przede wszystkim ze względu na to, że sfera biznesu oczekuje jedynie obniżania podatków. Ponad połowa gmin wskazuje również na brak czasu na współpracę po stronie przedsiębiorców. Rzadziej wskazywany jest brak chęci współpracy. Co trzecia gmina jako przyczyny tego stanu upatruje w tym, że przedsiębiorcy nie dzielą się swoimi problemami z przedstawicielami samorządów lokalnych. Wśród powodów słabej współpracy z biznesem, leżących po stronie samorządu, najczęściej wskazuje się brak znajomości oczekiwań przedsiębiorców. Dość często spotykanym poglądem jest również stwierdzenie, że samorząd nie powinien wtrącać się do biznesu oraz że boi się konsekwencji złej współpracy biznes-polityka, a także, że samorząd dość słabo informuje o możliwościach współpracy. Z drugiej strony ponad połowa gmin wskazuje na intensywne prace na rzecz zaproszenia

przedsiębiorców do udziału w działaniach promocyjnych gminy (Kalinowo, Ełk, Gołdap, Kowale Oleckie, Prostki). Jednocześnie, samorzady dość biernie podchodzą do wykorzystywania w promocji gminy marek firm zlokalizowanych na ich terenie. Spośród analizowanych gmin tylko trzy podejmują nieliczne działania na rzecz uzyskania zgody dużych firm na wykorzystanie ich logo w materiałach promocyjnych gminy (Olecko, Stare Juchy, Gołdap). Pozostałe samorzady nie prowadzą tego typu działań z powodu braku możliwości. Wyjątkiem jest Ełk, który wskazuje na brak takiej potrzeby;

- **wymiana informacji** – większość gmin przygotowuje informacje skierowane specjalnie do przedsiębiorców i przesyła je bezpośrednio do zainteresowanych. Podkreślenia wymaga, że wśród gmin, które nie podejmują takich działań przeważają te, które wskazują na brak potrzeby, a tylko jedna wskazuje na brak możliwości;
- **zdefiniowanie potrzeb ze strony władz lokalnych odnośnie określonych typów inwestycji** – władze lokalne mają różne oczekiwania względem przedsiębiorstw (ich typów), jakie chcieliby, aby zlokalizowały się na terenie ich gminy. Większość uważa jednak, że powinny być to **firmy wykorzystujące zasoby wewnętrzne gminy poprzez współpracę ze środowiskiem lokalnym** (7 na 10 respondentów). Ponad połowa wskazuje na obojętnie jakiego – każdego inwestora. Co istotne, żadna z gmin nie wskazała dużej firmy eksportującej towary do krajów wysoko rozwiniętych, a tylko jedna (Ełk) wskazała na eksporterów stosujących nowoczesne technologie;
- **wykorzystania kontaktów międzynarodowych dla celów gospodarczych** – generalnie samorzady lokalne w niewielkim zakresie wykorzystują możliwości współpracy zagranicznej na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. Brakuje zrozumienia dla idei partnerstwa zagranicznego czy kontaktów międzynarodowych i traktowane są one w kategorii „wycieczek krajoznawczo-turystycznych czy wyjazdów integracyjnych”. Wśród liderów lokalnych samorządów podejmujących współpracę zagraniczną pojawiały się jednak głosy wskazujące na zrozumienie istotnej roli kontaktów międzynarodowych dla wymiany myśli, doświadczeń i możliwości uczenia się od innych.

Działania samorządów na rzecz poprawy klimatu przedsiębiorczości dostrzegane są przez organizacje pozarządowe. Jednak ocena :

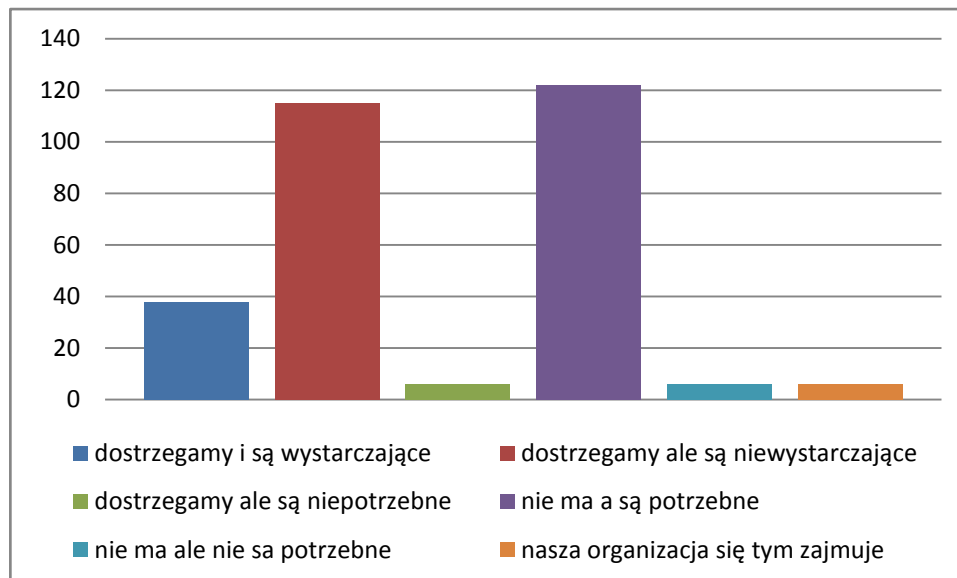
- opracowywania zachęt dla inwestorów,
- wymiany informacji między władzami a przedsiębiorcami,
- podnoszenia kompetencji i jakości obsługi w urzędzie,
- zaangażowania przedsiębiorców w promocję gminy/powiatu,
- organizacji spotkań władza – biznes (tu uznano, że inicjatywa nie należy wyłącznie do władz i przedsiębiorców, ale ważną rolę pełnić mogą instytucje otoczenia biznesu i organizacje pozarządowe)

prowadzi do wniosku, że wciąż dużo jest jeszcze do zrobienia w zakresie tworzenia korzystnych warunków dla przedsiębiorców (wykres 12).

Przedsiębiorcy obszaru EGO bardzo nisko oceniają działalność branżowych stowarzyszeń. Najniżej w powiecie Gołdapskim i Ełckim. Widać również dominujące niezadowolenie branży produkcyjnej na tle podobnie i nieco lepiej odpowiadających na to pytanie przedsiębiorców z branży handlowej i

usługowej. Natomiast wysoki odsetek odpowiedzi ‘nie wiem’ może umacniać w przekonaniu o niewystarczającej aktywności tych stowarzyszeń.

Wykres 12. Ocena budowania klimatu przedsiębiorczości w gminach obszaru EGO

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet przeprowadzonych w dniach 28.06.2010-19.07.2010

1.3. KONKURENCJA O TURYSTÓW

1.3.1. KONKURENCJA W ATRAKCYJNYM REGIONIE

Podregion ełcki leżący w obrębie obszaru funkcjonalnego Zielonych Płuc Polski należy do najczęściej odwiedzanych przez turystów polskich regionów. Biorąc pod uwagę wskaźnik korzystających z noclegów w obiektach zagospodarowania turystycznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2009 r. podregion ełcki mieści się w 25% podregionów z najwyższą wartością tego wskaźnika. Ponadto należy on do podregionów o najwyższej w Polsce dynamice zmian tego wskaźnika w latach 2003-2009. **Niestety to nie obszar EGO jest główną przyczyną tak dużego zdystansowania konkurujących z ełckim podregionów na polu zabiegania o turystów.** Jednostki obszaru EGO obsłużyły w 2009 r. jedynie co piątego turystę korzystającego z noclegów w podregionie ełckim (tabela 6).

W porównaniu do pozostałych powiatów podregionu ełckiego, jak i w odniesieniu do średnich wskaźników dla powiatów w kraju, w powiatach obszaru EGO rozwój turystyki pobytowej jest wyraźnie niższy. Rozwój turystyki pobytowej mierzony dynamiką zmian liczby korzystających z noclegów w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2003-2009 jedynie w powiecie gołdapskim oscylował w okolicach średniego wskaźnika krajowego dla powiatów. W przypadku

powiatu oleckiego można wręcz mówić o wyraźnym regresie na polu konkurencji o turystów (tabela 7).

Tabela 6. Korzystający z noclegów w przeliczeniu na 100 mieszkańców w podregionie ełckim i podregionach podobnych

	Korzystający z noclegów na 100 mieszkańców (2009)	Dynamika zmian liczby korzystających z noclegów (2003=100)
Podregion ełcki	71,7	199,5
Średnia krajowa dla podregionów	48,0	138,5
Podregion elbląski	40,9	160,5
Podregion olsztyński	70,1	91,1
Podregion suwalski	52,1	112,5
Podregion łomżyński	21,1	102,5
EGO	26,7	108,4
EGO jako % podregionu	19,3	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tylko w 4 z 12 gmin obszaru EGO wskaźnik turystyki pobytowej był wyższy od średnich wskaźników w grupach kontrolnych, a w przypadku dwóch gmin statystyka publiczna nie odnotowała żadnego turysty korzystającego z noclegów w 2009 roku (wykres 13).

Sekcje z branżami istotnymi dla rozwoju turystyki to sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) oraz sekcja N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, w której zarejestrowane są m.in. podmioty świadczące usługi z zakresu informacji turystycznej oraz pośrednictwa turystycznego). W gminach EGO zarejestrowanych jest mniej podmiotów gospodarczych w sekcjach związanych z turystyką w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w odniesieniu do oczekiwań związanych z potencjałem turystycznym (w ponad połowie gmin EGO wskaźniki te są niższe od średnich dla grup kontrolnych) (wykres 14). Wyjątkowo pozytywnie wypada tu Olecko, które nie należy do gmin EGO cieszących się wysoką popularnością wśród turystów, ale jest miastem cechującym się wysoką przedsiębiorczością.

Tabela 7. Korzystający z noclegów w przeliczeniu na 100 mieszkańców w powiatach podregionu ełckiego

	Korzystający z noclegów na 100 mieszkańców (2009)	Dynamika zmian liczby korzystających z noclegów (2003=100)
Powiat ełcki	28,2	119,6
Powiat olecki	14,5	50,6
Powiat gołdapski	37,6	164,3
Powiat węgorzewski	72,8	385,2
Powiat piski	69,3	186,8
Powiat giżycki	190,6	269,3
Średnia krajowa dla powiatów	43,3	163,0 (123,0)

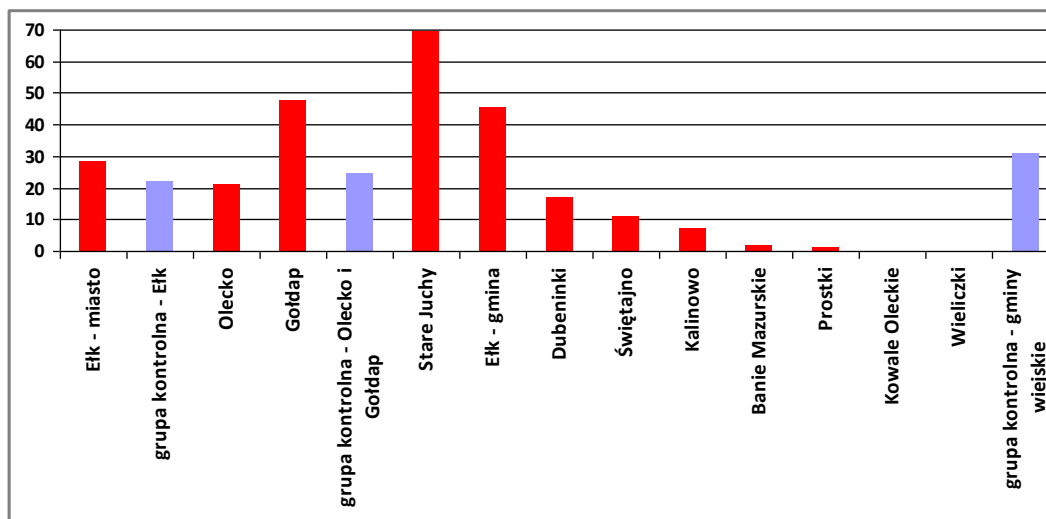
* - w nawiasie podana została wartość przeciętna (mediana)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W opinii władz lokalnych turystyka jest dziedziną, która pozostała przez ostatni okres **wyraźnie zaniedbana**, a działania podejmowane cechowały się **dużą chaotycznością i brakiem koordynacji**. Obszar EGO jest według nich terenem o wysoce niewystarczającym wykorzystaniu potencjału zawartego w walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Czynniki odpowiedzialnymi za taki stan rzeczy są np.:

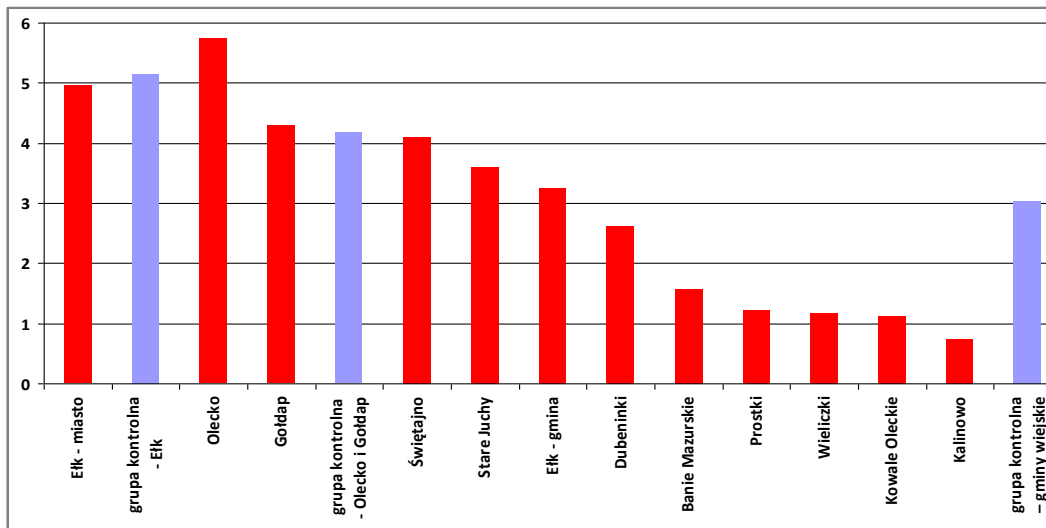
- słaba dostępność komunikacyjna obszaru EGO;
- brak spójnych działań;
- niepowołanie do życia lokalnej organizacji turystycznej, która mogłaby zająć się koordynacją działań związanych z turystyką na obszarze EGO;
- braku zrozumienia idei wspólnej promocji zintegrowanego programu turystycznego.

Wykres 13. Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminach badanego obszaru (2009)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 14. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w sekcjach związanych z turystyką (I,K) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach obszaru EGO wg PKD 2007 (2009)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednocześnie rozwój turystyki, to drugi co do ważności obszar, który gminy planują rozwijać w latach 2014-2020. Warto zwrócić uwagę na fakt, że wśród celów poszczególnych samorządów w zakresie rozwoju turystyki oprócz inicjatyw lokalnych (wyciąg dla nart wodnych w Gołdapi, rozbudowa promenady w Elku), znajdują się także działania o charakterze ponadgminnym.

Zaobserwowane zjawisko wydaje się być szczególnie pozytywnym sygnałem w kontekście budowania zintegrowanego programu rozwoju obszaru EGO. Wśród inicjatyw o szerszym zasięgu wymieniano utworzenie sieci ścieżek rowerowych, tras kajakowych oraz szlaków turystycznych na terenie całego obszaru EGO. Pojawiły się także głosy na temat rozbudowy bazy turystycznej w obszarze EGO – z jednej strony w ramach rozwoju gospodarstw agroturystycznych, z drugiej zaś – w ramach budowy centrum hotelowo-kongresowego o wysokim standardzie.

1.3.2. OFERTA TURYSTYCZNA

Samorządy lokalne nie mają spójnego poglądu na temat rozwoju turystyki, choć można stwierdzić, że dość powszechne jest przeświadczenie, że rozwój turystyki jest obszarem, w którym zaprzepaszczone liczne szanse rozwojowe. Jedynie turystyka rowerowa jest wskazywana przez większość gmin, jako „produkt” łączący cechy większej liczby gmin. Dla niemal połowy gmin pożądanym kierunkiem rozwoju jest agroturystyka, rzadziej wymieniana jest turystyka przyrodnicza. Ponadto, wspólnym oczekiwanym typem turystyki dla kilku gmin jest turystyka kajakowa. W pozostałych przypadkach występują pojedyncze wskazania, pozwalające na identyfikację wyróżniających się swą indywidualnością obszarów:

- Ełk – turystyka rozrywkowa i biznesowa;
- Gołdap – turystyka narciarska, uzdrowska oraz spa i wellness;
- Kowale Oleckie – turystyka ornitologiczna;
- Olecko – turystyka festiwalowa oraz szkółki sportowe;
- Prostki – turystyka krajoznawcza.

Tak znaczne zróżnicowanie pozwala na stwierdzenie, że rozwój poszczególnych typów turystyki może zapewnić ciekawą ofertę dla turystów przebywających na obszarze EGO, szczególnie w sezonie letnim. Za motyw przewodni – łączący obszar – należy jednocześnie uznać turystykę rowerową.

Rozwój turystyki pojawia się jako bezpośredni cel strategiczny w 6 na 11 Strategii Rozwoju (a pośrednio w pozostałych 5) i we wszystkich 9 Planach Rozwoju Lokalnego.

Rozwój turystyki rozumiany jest przez:

- stworzenie i rozwój bazy noclegowej,
- poprawę dostępności usług turystycznych poprzez układ dojazdowy,
- kształcenie kadr turystycznych,
- szkolenia dla rolników na temat agroturystyki (Prostki),
- stworzenie systemu informacji i promocji (trasy turystyczne, foldery),
- poprawę estetyki wsi i gospodarstw (Prostki, Starostwo Powiatowe w Ełku),
- kategoryzację obiektów turystycznych (powiat Ełcki),
- organizację i budowę szlaków turystycznych.

Dla osiągnięcia pożądaných efektów potrzebne są duże nakłady – na infrastrukturę, ochronę środowiska i dóbr kultury. Te czynniki warunkują możliwości rozwoju turystyki na danym obszarze,

ale muszą być uzupełnione przez inwestycje projektowe, czyli tworzenie strategii rozwoju turystyki i produktów turystycznych, biznesplanów czy studiów wykonalności.

Najczęściej wskazywaną formą przedsiębiorstw turystycznych są gospodarstwa agroturystyczne. Ze względu na malejącą opłacalność i znaczenie rolnictwa JST upatrują taki właśnie kierunek rozwoju dla części istniejących gospodarstw rolnych. Dodatkowa działalność agroturystyczna stanie się dla gospodarstw rolnych dodatkowym źródłem dochodu.

Kolejne czynniki, które mogą przyśpieszyć rozwój turystyki, to wybór i wylansowanie najważniejszych **produktów turystycznych** obszaru w zakresie turystyki aktywnej (np. wędkarstwo, wodniactwo, wędrówki piesze, rowerowe, konne i sporty wodne), specjalistycznej, tranzytowej, wiejskiej i ekoturystyki kulturowej.

1.3.3. INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA

Rozwój infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej, deklarowany jest przez samorzady jako jeden z sukcesów w ostatnich latach. Na największą skalę działania o charakterze turystycznym prowadzone są w Gołdapi, która jest uzdrowiskiem klimatyczno-borowinowym o profilu leczniczym. Oprócz kluczowej roli złóż borowiny istotne znaczenie ma tu element klimatyczny oraz wody gruntowe, które na większych głębokościach posiadają cechy wód mineralnych. Obecnie trwa rozbudowa uzdrowiska polegająca na urządzeniu plaży, budowie parku zdrojowego i terapii ruchowej, tężni w parku zdrojowym, pijalni wód mineralnych w uzdrowisku oraz wykonaniu podziemnego ujęcia wód leczniczych. Wśród swoich sukcesów Stare Juchy wymieniają budowę trasy turystycznej z wieżą widokową, natomiast miasto Ełk – budowę promenady, która stała się wizytówką miasta.

Szerokie oddziaływanie turystyki na rozwój obszaru EGO wymaga, według niektórych instytucji otoczenia biznesu, nakładów na rozbudowę bazy noclegowej o wysokim standardzie. Ważne są również działania:

- rozbudowa infrastruktury turystycznej (wsparcie finansowe);
- intensywniejsze zagospodarowanie jezior w miastach obszaru EGO (bulwary, plaże, usługi rozrywkowe, gastronomia);
- kreowanie szerokiej palety atrakcji, celem „zatrzymania” turystów.

1.3.4. PROMOCJA

Wszystkie samorzady prowadzą intensywne działania promujące walory turystyczne na stronie internetowej (tabela 8). Znacznie gorzej sytuacja wygląda w zakresie podejmowania działań promocyjnych na imprezach krajowych lub zagranicznych.

Tylko w pojedynczych przypadkach działania te są intensywne (imprezy krajowe – gmina Świętajno, imprezy zagraniczne – Gołdap). Niepokojące jest, że niektóre gminy nie widzą możliwości prowadzenia działań promocyjnych (powinno to się stać czynnikiem skłaniającym do

współpracy międzygminnej). Ponad połowa gmin współpracuje z przedsiębiorstwami z branży turystycznej.

Tabela 8. Konkurencja o turystów – podejmowane działania

	Liczba wskazań						
	ogólnie	bardzo intensywne działania (Priorytet)	dość intensywne działania (Ważne)	nieliczne działania (Raczej ważne)	brak działań wynikający z braku takiej potrzeby	brak działań wynikający z braku możliwości	brak działań wynikający z wcześniejszej realizacji
Promocja walorów turystycznych na stronie www	9	1	8	0	0	0	0
Promocja walorów turystycznych na imprezach krajowych	9	0	1	5	0	3	0
Promocja walorów turystycznych na imprezach zagranicznych	8	1	0	3	0	4	0
Rozbudowa i remonty infrastruktury turystycznej	8	4	2	1	0	1	0
Współpraca z przedsiębiorstwami z branży turystycznej	8	0	3	2	1	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań

Skuteczna promocja turystyczna obszaru EGO jest jednym z najważniejszych czynników mogących wpłynąć na poprawę atrakcyjności turystycznej według instytucji otoczenia biznesu. Należy podkreślić, że postulowane jest w pierwszej kolejności **opracowanie produktu turystycznego** a następnie jego promocja, a także promocja wyrobów lokalnych.

1.4. KONKURENCJA O FUNDUSZE PUBLICZNE

Duże znaczenie dla podstaw lokalnego rozwoju gospodarczego, w szczególności jako jego wsparcie posiadają fundusze zewnętrzne.

Większość jednostek obszaru EGO jest bardzo aktywnych w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Powiat olecki w kategorii powiatów ziemskich oraz gmina miejsko-wiejska Gołdap w kategorii miast powiatowych w latach 2005-2008 plasowały się wśród liderów rankingu krajowego wykorzystania środków zagranicznych. Wśród gmin wiejskich obszaru EGO są też jednostki mniej aktywne, nie pozyskujące w pewnych okresach żadnych środków zagranicznych. Rok 2008 był pierwszym rokiem od wejścia Polski do UE, w którym wszystkie jednostki obszaru EGO dokonywały wydatków finansowanych lub współfinansowanych ze środków zagranicznych (tabela 9).

W odniesieniu do konkurentów wyjątkowo dobrze wypadają na polu pozyskiwania środków unijnych powiaty ziemskie obszaru EGO. Suma ich wydatków budżetowych finansowanych ze środków UE w latach 2006-2009 *per capita* była w przypadku powiatu oleckiego prawie 4-krotnie wyższa w porównaniu ze średnią tego wskaźnika dla powiatów w Polsce (wykres 15).

Gołdap to wyraźny „wygrany” w konkurencji pozyskiwania środków unijnych w przeliczeniu na mieszkańca w ostatnich latach, ale warto wymienić też gminę wiejską Stare Juchy, która rokrocznie pozyskuje coraz to większą pulę funduszy zewnętrznych i pnie się systematycznie w górę rankingu (wykres 16).

Wszystkie z analizowanych gmin w latach 2004-2010 uzyskały dofinansowanie projektów ze środków unijnych. Aktywność w staraniach o środki, mierzone liczbą złożonych projektów, była zróżnicowana. Każdy z samorządów złożył co najmniej trzy. Liderami w tym zakresie (ponad 10 złożonych projektów) były ośrodki miejskie – Elk, Gołdap i Olecko.

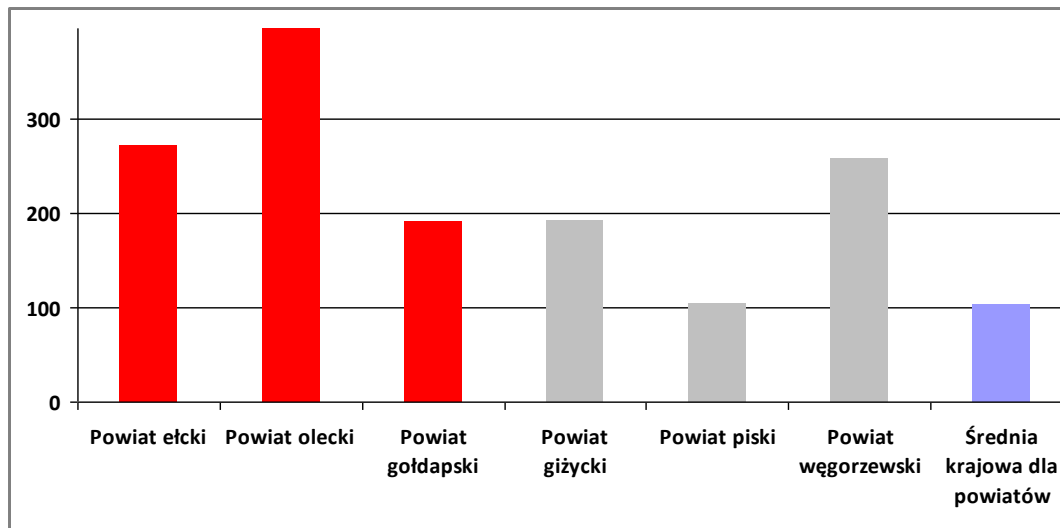
Tabela 9. Pozycja analizowanych jednostek obszaru EGO w rankingach dotyczących wykorzystania środków zagranicznych ogółem w latach 2004-2008 (wydatki finansowane lub współfinansowane ze środków zagranicznych w zł, w przeliczeniu na mieszkańca)

2004	2005	2006	2007	2008	Jednostka	Kategoria (liczebność kategorii w roku 2008)
166	15	15	2	31	Powiat olecki	Powiaty (314)
81	28	69	28	84	Powiat ełcki	Powiaty (314)
	164	74	86	278	Powiat gołdapski	Powiaty (314)
102	26	20	18	24	Gołdap	Miasta powiatowe (268)
41	193	79	39	63	Ełk	Miasta powiatowe (268)
31	31	92	173	78	Olecko	Miasta powiatowe (268)
172				184	Świątajno	Gminy wiejskie (1586)
	495	1046	400	211	Prostki	Gminy wiejskie (1586)
1064	679	850	429	234	Stare Juchy	Gminy wiejskie (1586)
	155	503		236	Kowale Oleckie	Gminy wiejskie (1586)
875			398	295	Kalinowo	Gminy wiejskie (1586)
		476		328	Wieliczki	Gminy wiejskie (1586)
	378	1012	407	411	Ełk - gmina	Gminy wiejskie (1586)
512	481	26	70	446	Banie Mazurskie	Gminy wiejskie (1586)
				1064	Dubeninki	Gminy wiejskie (1586)

Pola niewypełnione w tabeli oznaczają, że dana jednostka nie korzystała ze środków zagranicznych w danym roku.

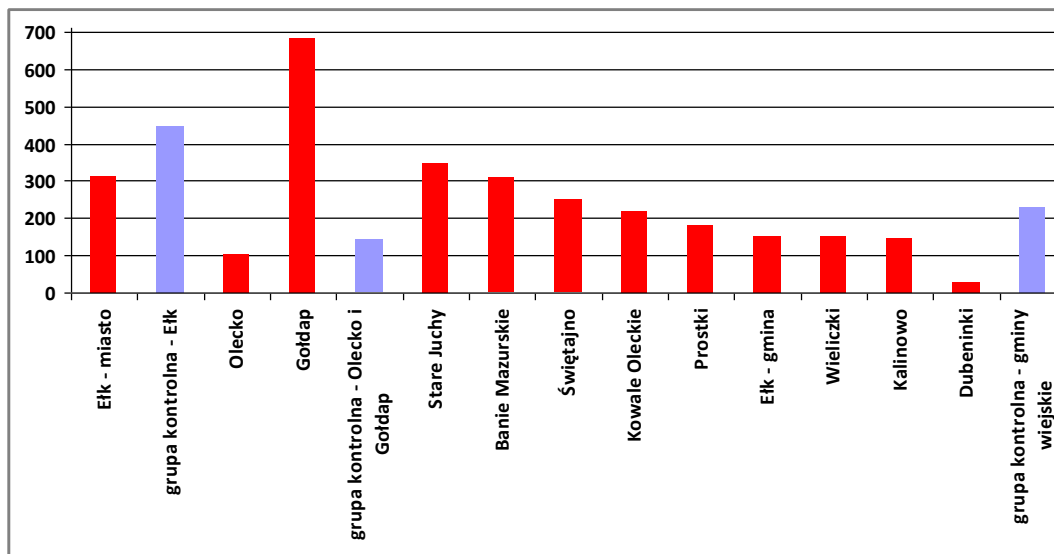
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z rankingu Wspólnoty (Swianiewicz 2009).

Wykres 15. Wydatki budżetów powiatów finansowane ze środków unijnych – suma z lat 2006-2009 (w zł na mieszkańca)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań finansowych jednostek samorządu terytorialnego i danych GUS.

Wykres 16. Wydatki budżetów gmin finansowane ze środków unijnych – suma z lat 2006-2009 (w zł na mieszkańca).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań finansowych jednostek samorządu terytorialnego i danych GUS.

Wszystkie gminy cechują się co najmniej 60% skutecznością w uzyskiwaniu dofinansowania. Dostrzegają one również potrzebę realizacji większej liczby projektów dofinansowanych ze środków unijnych. **Głównym ograniczeniem w tym zakresie są kwestie finansowe** (wkład własny). Niemal połowa samorządów wskazuje ponadto na **brak inicjatywy wśród lokalnych organizacji**, a dwie gminy na brak inicjatywy wśród lokalnych przedsiębiorców. Może to wskazywać na trudności w budowaniu partnerstw wynikające ze słabości tychże podmiotów lub też na słabość instytucjonalną samorządu lokalnego. Tylko dwie gminy wskazały na czynnik czysto organizacyjny – ograniczoną liczbę pracowników.

W opinii respondentów kryterium decydującym o przyznaniu finansowania ze środków UE podczas selekcji na poziomie regionalnym jest merytoryczne oraz formalne przygotowanie wniosków, a także zgodność ze strategią wojewódzką i znaczenie projektu dla rozwoju regionu (tabela 10). Nieco rzadziej jest wskazywane natomiast znaczenie projektu dla rozwoju gminy. Wcześniejsze doświadczenie w zabieganiu o środki zagraniczne dla większości analizowanych samorządów jest kryterium decydującym o przyznaniu finansowania. „Kryterium polityczne” nie wydaje się odgrywać znaczącej roli w przyznawaniu środków – tylko jedna z gmin wskazała na ten problem.

Tabela 10. Kryteria decydujące o przyznaniu środków UE

Kryteria	Liczba wskazań					
	ogółem	tak	raczej tak	raczej nie	nie	trudno powiedzieć
Formalne przygotowanie wniosku	9	8	1	0	0	0
Zgodność ze strategią województwa	7	6	1	0	0	0
Znaczenie projektu dla rozwoju regionu	7	4	3	0	0	0
Znaczenie projektu dla rozwoju gminy	9	6	1	0	1	1
„Kryterium polityczne”	7	0	1	2	3	1
Wcześniejsze doświadczenie w zabieganiu o środki zagraniczne	7	2	3	2	0	0
Merytoryczne przygotowanie wniosków	9	8	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT wykonana została w oparciu o założenie, iż mocne i słabe strony dotyczą wyłącznie obszaru EGO, zaś szanse i zagrożenia występują w jego otoczeniu.

	MOCNE	SŁABE
Potencjał wewnętrzny	<ul style="list-style-type: none"> walory przyrodnicze w powiązaniu z najmniejszym zaludnieniem w Polsce dynamika zamożności zaawansowana realizacja obwodnic głównych miast inwestycje infrastrukturalne inwestycje oświatowe inwestycje w bazę wypoczynkowo-sportową strony internetowe gmin dynamika liczby przedsiębiorstw zaufanie wśród firm zdrowa konkurencja wolne grunty na cele gospodarcze jakość obsługi w urzędach 	<ul style="list-style-type: none"> niska przedsiębiorczość niska zamożność wysokie bezrobocie dostępność komunikacyjna połączenia komunikacyjne wewnątrz EGO infrastruktura teleinformatyczna brak popytu na wysokie kwalifikacje jakość pracowników o niskich kwalifikacjach trudności w zatrudnieniu w branżach: handel i usługi niska aktywność społeczna brak diagnozy potrzeb kadrowych promocja niska innowacyjność firm słabo rozwinięte usługi dla biznesu słaba współpraca biznes – nauka słaba współpraca biznes – administracja przepływ informacji między instytucjami koordynacja działań stereotyp administracji jako „nieskutecznej”
Uwarunkowania zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> bardzo wysoki popyt na ofertę turystyczną w podregionie etckim i na Suwalszczyźnie współpraca międzynarodowa fundusze UE na lata 2014-2020 włączenie EGO w systemy europejskie (drogowe i kolejowe) 	<ul style="list-style-type: none"> wysoka jakość życia u konkurentów silna konkurencja o inwestorów zagranicznych i podmioty krajowe negatywny wizerunek regionu w oczach potencjalnych inwestorów i mieszkańców

3. WIZJA EGO PO REALIZACJI PROGRAMU

Program „PRO EGO” jest odpowiedzią całej społeczności zamieszkującej tę część województwa warmińsko-mazurskiego na problemy i procesy zachodzące zarówno wewnątrz obszaru, jak i w jego otoczeniu.

Aspiracją władz lokalnych, przedstawicieli instytucji około biznesowych i organizacji pozarządowych, a także przedsiębiorców jest realizowanie swoich celów w regionie nowoczesnym, dynamicznym, dającym szansę rozwojowe, przyjaznym dla środowiska.

Wschodnia część województwa warmińsko-mazurskiego może czuć się szczególnie zaniedbana, zarówno na skutek obiektywnych gospodarczych uwarunkowań rozwojowych, jak i polityki rozwoju. Z jednej strony korporacje i kapitał prywatny lokalizują się w ośrodkach najbardziej rozwiniętych, z bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną, wysoko wykwalifikowaną siłą roboczą, dobrze rozwiniętym otoczeniem biznesu, które tworzy przyjazny klimat przedsiębiorczości. Z kolei polityka rozwojowa preferująca konkurencyjność i innowacyjność nakłada na obszary peryferyjne szczególne wymagania. Trudno jest sprostać konkurencji w zakresie innowacji, gdy wytworzony w regionie potencjał jest bardzo słaby.

Sprostaniu tym kluczowym trudnościom ma służyć realizacja Programu „PRO EGO”. Już na etapie wspólnego myślenia o koniecznych zmianach na terenie trzech powiatów wyłoniły się grupy projektów, proponowanych przez władze lokalne, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu i samych przedsiębiorców:

- **działania w celu poprawy jakości kapitału ludzkiego** – projekty w tej grupie odnoszą się głównie do systemu szkoleń dla osób pracujących oraz bezrobotnych, ale również podnoszą kwestię konieczności skoordynowania systemu szkolnictwa (głównie zawodowego) z wymaganiami współczesnego rynku pracy oraz poprawy jego jakości. Poprawa jakości kapitału ludzkiego ma zatem decydujący wpływ nie tylko na uwarunkowania społeczne rozwoju, ale przede wszystkim na gospodarkę;
- **działania zwiększające aktywność i integrację mieszkańców** – zwraca się uwagę na stworzenie odpowiedniej infrastruktury. Do najczęściej wymienianych projektów należą: budowa świetlic, klubów oraz innych miejsc spotkań i wymiany doświadczeń; budowa przedszkoli; budowa boisk. Również w tej grupie znajdują się działania w zakresie organizacji imprez sportowo-kulturalnych, np. festynów, koncertów, turniejów sportowych;
- **działania w celu rozwoju kompleksowego zagospodarowania turystycznego** – w tej grupie plasują się projekty dotyczące wyznaczenia szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych) wraz z infrastrukturą (oznakowaniem, miejscami wypoczynku, różnymi atrakcjami np. punktami widokowymi), rozwoju bazy noclegowej i innych usług turystycznych, a także wprowadzanie nowych atrakcji turystycznych oraz modernizacja istniejących zasobów;
- **działania tworzące korzystny klimat dla biznesu oraz poprawiające jakość życia** – do tego typu działań można zaliczyć wszystkie projekty dotyczące infrastruktury drogowej oraz informacyjno-komunikacyjne, poprawy funkcjonalności przestrzeni publicznej, ochrony środowiska oraz wsparcia finansowego przedsiębiorstw.

Realizacja Programu „PRO EGO” powinna przyczynić się zatem do wzrostu konkurencyjności obszaru w czterech wymiarach:

- konkurencji o inwestorów (atrakcyjność inwestycyjna);
- konkurencji o mieszkańców (jakość życia);
- konkurencji o turystów (atrakcyjność inwestycyjna);
- konkurencji o środki publiczne (sprawność instytucjonalna).

Poprawa konkurencyjności obszaru EGO przyczyni się do wzrostu konkurencyjności całego województwa warmińsko-mazurskiego, wpłynie również na poprawę spójności gospodarczej, społecznej i przestrzennej.

4. CEL PROGRAMU

Celem Programu „PRO EGO” jest:

wzrost konkurencyjności gospodarki dla poprawy warunków życia mieszkańców obszaru EGO.

Konkurencyjna gospodarka opiera się na dwóch filarach, których wsparcie będzie potrzebne w ramach realizacji Programu. Filarami tymi są:

1. **Wysoka atrakcyjność inwestycyjna**, na którą składają się m.in.:

- jakość zasobów ludzkich (kwalifikacje, mentalność);
- jakość otoczenia biznesu (sprawność administracji i innych instytucji oraz organizacji około biznesowych);
- dostępność komunikacyjna (drogowa, kolejowa, lotnicza, wodna).

2. **Wysoki potencjał rozwojowy gospodarki lokalnej**, o którym świadczą:

- doświadczenie i tradycja (w branżach najlepiej rozwiniętych w regionie);
- innowacyjność (chęć do wprowadzania innowacji, chłonność innowacji);
- powiązania sieciowe z zagranicą i wewnątrz obszaru (relacje klastrowe);
- umiejętność współpracy i zaufanie.

Wzrost konkurencyjności gospodarki wymaga wielu działań służących poprawie np. jakości kapitału ludzkiego, dostępności komunikacyjnej, ale przyczyni się do postrzegania obszaru EGO jako „przyszłościowego”, „dającego możliwości rozwoju dla mieszkańców”, a to z kolei pozwoli zahamować niekorzystne tendencje migracyjne i zwiększy zainteresowanie regionem zarówno potencjalnych mieszkańców, inwestorów, jak i turystów.

Tak zdefiniowany cel jest spójny z dokumentami strategicznymi opracowanymi na wszystkich poziomach planowania strategicznego.

W **wymiarze europejskim**, biorąc pod uwagę Strategię Europa 2020, należy zwrócić uwagę w szczególności na zapisy dotyczące inicjatyw:

- Europa efektywnie korzystająca z zasobów,
- Polityka przemysłowa na rzecz ekologicznego rozwoju,
- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia,
- Europejski program walki z ubóstwem.

Położenie nacisku na konkurencyjność z pewnością pozwoli zrealizować działania odnoszące się do pozostałych inicjatyw UE:

- Unia innowacji,
- Europejska agenda cyfrowa,
- Młodzież w drodze.

W poziomie krajowym, niezależnie od przyjętych rozwiązań końcowych w strategii rozwoju regionalnego należy założyć, że cele będą w dużej mierze odnosiły się do zapisów Strategii Europa 2020, zatem wzrost konkurencyjności EGO, w kontekście gospodarczym i społecznym będzie na pewno zbieżny – przynajmniej z niektórymi celami.

Z kolei w **Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego** widnieją zapisy dotyczące bezpośrednio podregionu ełckiego i z pewnością realizacja Programu „PRO EGO” przyczyni się do osiągnięcia zapisanych w Strategii celów. W szczególności dotyczy to:

- tworzenia nowych obszarów rozwojowych w miastach i na terenach wiejskich ułatwiających rozpoczynanie działalności przez inwestorów zewnętrznych, poprzez restrukturyzację i modernizację terenów przeznaczonych na ten cel lub wytyczanie nowych, a także przygotowywanie i uzbrajanie terenów pod inwestycje, poprawa dostępności komunikacyjnej terenów przeznaczonych pod inwestycje. Szczególnie istotne – ze względu na dotychczasowe zainteresowanie inwestorów – będą działania zwiększające atrakcyjność inwestycyjną trzech głównych ośrodków miejskich: Olsztyna, Elbląga i Ełku,
- włączenia drogi nr 16 do sieci dróg ekspresowych celem usprawnienia ruchu tranzytowego w powiązaniu autostrady A1 i drogi ekspresowej Via Baltica,
- rozbudowy drogi nr 16 do parametrów ekspresowej,
- rozbudowy drogi krajowej nr 65 i dróg wojewódzkich nr 651, nr 655, nr 653 nr 667 do parametrów zgodnie z założoną dla nich klasą i przystosowanie ich do zwiększonej normy naciskowej dla samochodów ciężarowych,
- rozbudowy przejść granicznych drogowych w: Gołdapi (rozszerzenie statusu),
- budowy przejść dla ruchu lokalnego (drogowego w Rapie oraz w Mieduniszkach na Węgorapie).
- rozwoju zintegrowanego transportu publicznego w ośrodkach miejskich, w szczególności w największych miastach regionu – Olsztynie, Elblągu, Ełku. Działania te służyć będą zarówno rozwojowi gospodarczemu, jak też ochronie miast przed nadmiernym hałasem i zanieczyszczeniem środowiska.

Oprócz tych bezpośrednich odniesień do podregionu Ełckiego, Strategia stwarza szerokie możliwości realizacji działań w trzech obszarach:

- konkurencyjna gospodarka,
- otwarte społeczeństwo,
- nowoczesne sieci,

w których plasują się działania ukierunkowane na realizację celu głównego Programu „PRO EGO”.

Osiągnięcie celu Programu „PRO EGO”: **wzrost konkurencyjności gospodarki dla poprawy warunków życia mieszkańców obszaru EGO** przyczyni się również do realizacji celów strategicznych zapisanych w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego EGO:

1. Wzrost poziomu integracji instytucjonalnej obszaru funkcjonalnego EGO;

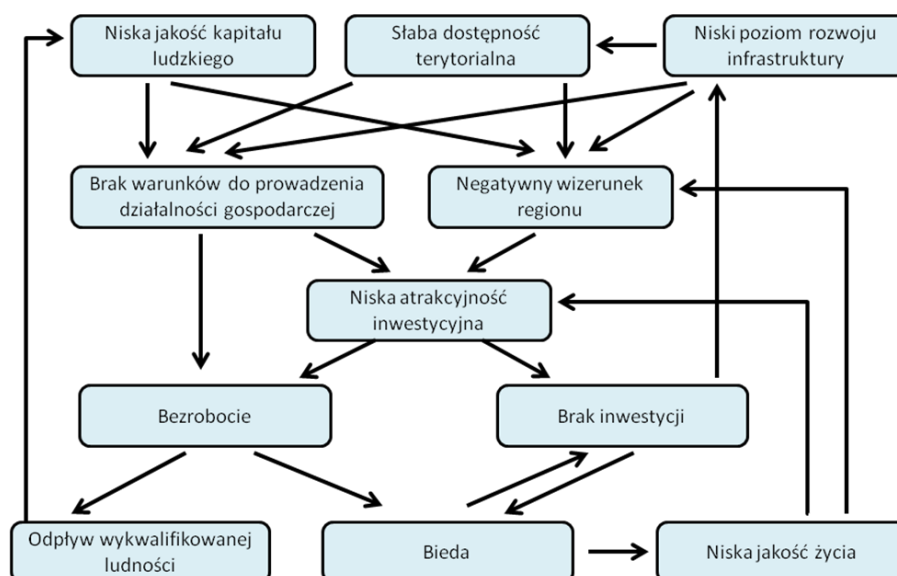
2. Wzmocnienie poczucia więzi mieszkańców w ramach trzech powiatów oraz identyfikacji z Regionem;
3. Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości;
4. Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru;
5. Wzbogacenie i urozmaicenie oferty turystycznej Regionu, umożliwiającej jego wypromowanie jako atrakcyjnego miejsca pobytu przez cały rok;
6. Zachowanie i odnawianie zasobów środowiska naturalnego obszaru położonego na terenie Zielonych Płuc Polski;
7. Wsparcie rozwoju kapitału ludzkiego obszaru;
8. Promocja i wdrażanie nowoczesnych technologii w zakresie form komunikowania się (rozwój społeczeństwa informacyjnego).

5. DZIAŁANIA

Osiągnięcie celu, jakim jest wzrost konkurencyjności gospodarki EGO dla poprawy warunków życia mieszkańców wymaga przezwyciężenia licznych problemów, przed którymi stoją zarówno władze lokalne, jak i organizacje, instytucje i przedsiębiorstwa, a także mieszkańcy.

Problemy te mają charakter przyczynowo-skutkowy (rys. 2). Trudno jest wskazywać główną przyczynę niskiego obecnie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Wydaje się, że sięganie w bliższą i dalszą historię powinno odbywać się głównie po to, by wyciągać aktualnie odpowiednie wnioski na przyszłość.

Rysunek 2. Zakłęty krąg peryferyjności w obszarze EGO

Źródło: opracowanie własne.

W związku z licznymi problemami i słabościami wykazanymi w analizie SWOT zakłada się, że Program „PRO EGO” będzie skoncentrowany na problemach najważniejszych, ale jego skutki muszą być odczuwalnie przez możliwie szerokie grupy społeczne.

Dlatego przewiduje się realizację 9 działań:

1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych;
2. Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych;
3. Fundusze dla biznesu;
4. Wspieranie szkolnictwa i edukacji;
5. Zwiększanie jakości szkoleń;
6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
7. Integracja i promocja EGO;
8. Współpraca zewnętrzna;
9. Zwiększanie jakości i sprawności administracji.

Omówione szerzej w dalszej części Programu działania wywodzą się z chęci polepszenia sytuacji w następujących obszarach:

- **Gospodarka** – tu mieści się troska o wsparcie poszczególnych firm, grup przedsiębiorców i całych branż. Dlatego tak mocno podkreślane jest traktowanie turystyki jako najistotniejszego sektora gospodarki obszaru EGO. To również pod kątem gospodarki toczy się dyskusja o jakości zasobów ludzkich, systemie szkoleń i edukacji czy jakości administracji. Również liczne inwestycje infrastrukturalne mają przyczynić się do zwiększania konkurencyjności gospodarki;
- **Społeczeństwo** – budowanie silnych, opartych na zaufaniu więzi społecznych przyczynia się do tworzenia korzystnego kapitału społecznego, którego potrzebują mieszkańcy a także przedsiębiorcy. Konieczne jest dbanie o zahamowanie procesów marginalizacji. Istotne jest zwiększanie mobilności społecznej i wzrost interakcji. Jednak obok licznych działań zwiększających aktywność społeczną konieczne jest stworzenie wizji rozwoju osobistego na obszarze EGO – to w największym stopniu może ułatwić wizja rozwoju kariery zawodowej – czyli dynamiczna gospodarka;
- **Relacje** – obok wymienionych wyżej interakcji społecznych bardzo istotnym czynnikiem sukcesu powinno być maksymalne wykorzystanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w stosunku do EGO. Relacje krajowe i międzynarodowe powinny charakteryzować się chęcią pozyskiwania wiedzy, którą wykorzystano praktycznie dla rozwoju EGO. W budowaniu właściwych relacji ważne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury informatycznej, drogowej i technicznej. Wzrost dostępności komunikacyjnej przyczyni się do stworzenia szans na rozwój korzystnych relacji zarówno społecznych, jak i gospodarczych.

DZIAŁANIE 1. TWORZENIE I ROZWÓJ PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH

Obszar EGO, pomimo wielu atrakcji turystycznych, podlega bardzo silnej konkurencji zewnętrznej, w tym najbliższych sąsiadów. W ostatnich latach dokonał się duży postęp zarówno w rozbudowie infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej, jak i w działaniach promocyjnych. Jednak wciąż zagadnienia dotyczące turystyki wymagają wsparcia. Wsparcie to potrzebne jest w celu wykorzystania szansy, jaką jest bardzo wysoki popyt na ofertę turystyczną w podregionie ełckim i na Suwalszczyźnie. Istotne jest, by w wyniku realizacji działania udało przyciągnąć część turystów również do obszaru EGO.

W tym celu konieczne są działania na poziomie poszczególnych gmin, ale przede wszystkim współpraca w ramach EGO na rzecz tworzenia produktów turystycznych i wspólnych działań promocyjnych. Ważne będzie kontynuowanie projektu „EGOturystyki”.

Tworzenie i rozwój produktów turystycznych powinno przyczynić się głównie do stworzenia szansy na powstanie wielu miejsc pracy, a to z kolei do zwiększenia standardu życia mieszkańców. Współpraca wielu podmiotów przy realizacji tego działania powinna przełożyć się również na budowanie i polepszanie więzi społecznych na obszarze EGO.

W ramach realizacji działania nastąpią również korzystne zmiany w wizerunku wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego (poprawa estetyki miejscowości, wzrost jakości środowiska przyrodniczego).

Należy założyć, że dynamiczny rozwój atrakcyjności turystycznej spowoduje również większe zainteresowanie inwestorów zewnętrznymi możliwościami lokalizacyjnymi w EGO.

DZIAŁANIE 2. WSPIERANIE ROZWOJU POWIĄZAŃ KLASTROWYCH

Powiązanie klastrowe (grona przedsiębiorczości) charakteryzują się intensywną współpracą oraz zaufaniem. Dobrze jest, gdy w regionie funkcjonują grona innowacyjne. Z punktu widzenia polityki rozwoju obszaru EGO istotne jest wspieranie szeroko rozumianych trzech klastrów, które powinny być naturalnym (bazującym na doświadczeniu i tradycji regionalnej) filarem rozwoju. Do klastrów tych zaliczyć należy:

- **klaster turystyczny** – jego siłą może okazać się fakt, że liczne działania władz lokalnych oraz uwarunkowania przyrodnicze i tradycja gospodarcza wręcz skłaniają do tworzenia sieci kooperacyjnych na terenie EGO. Klaster turystyczny powinien obejmować m.in.: gospodarstwa agroturystyczne, restauracje, hotele i inne miejsca noclegowe, producentów sprzętu turystyczno-wypoczynkowego, firmy IT, biura turystyczne, producentów maszyn i urządzeń wykorzystywanych przez branżę turystyczną;
- **klaster meblarski** – branża meblarska i powiązana z nią np. obróbka drewna należą do najbardziej konkurencyjnych branż w całym województwie warmińsko-mazurskim. Szerokie powiązania kooperacyjne producentów mebli pozwala wielu firmom zlokalizowanym na terenie EGO już uczestniczyć we współpracy. Istotne jest, by wspierać nie tylko producentów wyrobów finalnych, ale również np. dostawców produktów i półproduktów do produkcji mebli, producentów maszyn, producentów wyrobów chemicznych, firmy reklamowa, a także projektantów;
- **klaster przetwórstwa rolno-spożywczego** – jak pokazują badania wykonane w trakcie diagnoz oraz opracowania na temat konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Warmii i Mazur klaster ten nie powinien być traktowany jako klaster „branży schyłkowej”. Doświadczenia zagraniczne pokazują, że przetwórstwo rolno-spożywcze może być generatorem innowacji, tym bardziej, że w województwie można liczyć na wsparcie uczelni wyższych w tym zakresie. Przedsiębiorstwa przetwórstwa rolno-spożywczego kooperują z licznymi podmiotami, które powinny włączyć się do budowania najpierw inicjatyw klastrowych, a w konsekwencji do utworzenia klastra. Do podmiotów tych zaliczyć można m.in. rolników, producentów maszyn i urządzeń, producentów wyrobów chemicznych, opakować, usługodawców i doradców w zakresie marketingu i rozwiązań technologicznych.

W ramach działania będą realizowane projekty, które będą zachęcały do budowania i zacieśniania więzi kooperacyjnych między:

- podmiotami gospodarczymi,
- biznesem a instytucjami otoczenia biznesu (np. agencje rozwoju lokalnego, instytucje naukowo-badawcze, firmy doradcze, szkoły wyższe i zawodowe),
- biznesem a władzami lokalnymi (głównie w celu budowania korzystnego klimatu przedsiębiorczości).

Należy oczekiwać, że w wyniku realizacji działania powstaną nie tylko liczne trwałe miejsca pracy, ale przede wszystkim wytworzą się trwałe relacje oparte na zaufaniu. Silna kooperacja powinna przyczynić się również do wzrostu innowacyjności całego obszaru EGO.

DZIAŁANIE 3. FUNDUSZE DLA BIZNESU

Przedsiębiorstwa funkcjonujące na obszarze EGO są w słabszej pozycji konkurencyjnej w stosunku do firm z innych regionów Polski m.in. ze względu na słabe powiązania komunikacyjne, niską siłę nabywczą ludności oraz niskie korzyści zewnętrzne. Funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych jest czynnikiem zachęcającym do prowadzenia działalności na obszarze EGO, jednak instrument ten może być wykorzystywany tylko przez nielicznych.

W stosunku do wielu podmiotów gospodarczych konieczne jest podjęcie kroków zapewniających możliwości rozwoju poprzez łatwiejszy dostęp do finansowania bieżącej oraz inwestycyjnej działalności firm.

Dlatego działanie to będzie realizowane przez tworzenie funduszu na dotacje dla przedsiębiorców oraz stworzenie systemu ulg podatkach bezpośrednich dla podmiotów działających na obszarze EGO.

W tym działaniu mieszczą się również zadania polegające na przygotowaniu terenów inwestycyjnych, obszarów gospodarczych, stref przedsiębiorczości etc. Tego typu instrumenty są coraz częściej wykorzystywane przez wiele gmin (nawet w formie współpracy międzygminnej, gdy duża strefa przedsiębiorczości leży na terenie dwóch jednostek administracyjnych). Przygotowanie terenów inwestycyjnych wymaga prac planistycznych, organizacyjnych, inwestycyjnych, a także promocyjnych.

Realizacja działania przełoży się bezpośrednio na działalność firm, wzrost konkurencyjności oraz wzrost nakładów na innowacje. W ten sposób tworzone będą miejsca pracy w konkurencyjnych zakładach, a z czasem nastąpi większa presja na wysokie kwalifikacje siły roboczej. Przełoży się to ostatecznie na wzrost zamożności mieszkańców EGO.

DZIAŁANIE 4. WSPIERANIE SZKOLNICTWA I EDUKACJI

Szkolnictwo i edukacja stanowią w dobie gospodarki opartej na wiedzy podstawę rozwoju społeczno-gospodarczego. Począwszy od jakości infrastruktury, poprzez jakość kadry, do efektów w postaci wysokiej jakości zasobów ludzkich, konieczne są szerokie działania pozwalające „zatrzymać” odpływ ludzi.

W ramach działania podjęte zostaną projekty ukierunkowane na rozwój osobisty i zawodowy mieszkańców EGO. Ważne będą inwestycje infrastrukturalne (obiekty kubaturowe) oraz modernizacyjne, pozwalające realizować potrzebne dla regionu kierunki nauczania.

Wspieranie edukacji w obszarze EGO wymaga współpracy z uczelniami wyższymi, dlatego ważnym partnerem w realizacji tego działania będzie Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

DZIAŁANIE 5. ZWIĘKSZANIE JAKOŚCI SZKOLEŃ

Program PRO EGO powinien przyczynić się do wzrostu jakości szkoleń, a co za tym idzie, i do wzrostu zainteresowania podnoszenia swoich kwalifikacji przez pracobiorców, pracodawców oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek. Istotne jest, by działanie to przyczyniło się również do poprawy wizerunku EGO, jako obszaru gwarantującego nie tylko odpowiednią siłę roboczą, ale również wysoki standard współpracy w biznesie.

Programy wzrostu jakości szkoleń powinny objąć takie zagadnienia, jak: kreowanie postaw przedsiębiorczych; finanse i księgowość; promocja.

Realizacja tego działania będzie wymagała bliskiej współpracy między przedsiębiorcami a instytucjami otoczenia biznesu. Istotne jest, by przygotowane projekty odpowiadały na najważniejsze potrzeby przedsiębiorców z obszaru EGO. Wymagana będzie również elastyczność i innowacyjność osób odpowiedzialnych za przygotowywanie kadr (np. w szkołach zawodowych, punktach konsultacyjno-doradczych etc.). Końcowym efektem tego działania będzie utworzenie sprawnego i wysokiej jakości systemu szkoleniowo – doradczo – konsultacyjnego służącego przedsiębiorcom oraz wspierającego poszukujących pracy w byciu konkurencyjnym.

DZIAŁANIE 6. ZWIĘKSZANIE DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ

Niska dostępność komunikacyjna jest jednym z poważniejszych problemów EGO, zarówno w wymiarze społecznym, jak i gospodarczym. Dużym problemem jest również wewnętrzna spójność obszaru. EGO musi włączyć się w sieci powiązań komunikacyjnych krajowych i zagranicznych, ponieważ tego wymagają czynniki lokalizacji, a także jakość życia mieszkańców. Utrzymywanie stanu peryferyjności nie może trwać dłużej, nie tylko z punktu widzenia obszaru EGO, ponieważ jest to problem również całego województwa warmińsko-mazurskiego.

Wzrost dostępności komunikacyjnej przełoży się bezpośrednio na możliwości rozwojowe przedsiębiorstw, „przybliżenie” rynków zbytu, otwarcie się nowych możliwości kooperacyjnych.

Wysoka dostępność komunikacyjna wpływa w bardzo istotny sposób na mobilność siły roboczej, która związana jest z problemami bezrobocia, jakości kapitału ludzkiego itp.

Region dostępny komunikacyjnie jest postrzegany, jako atrakcyjny do zamieszkania. Dlatego ważne są projekty włączania EGO w sieci zewnętrzne przy jednoczesnym wzroście powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszaru EGO. Przyczyni się to do wzrostu zainteresowania terenami budowlanymi i inwestycyjnymi w gminach EGO, zwiększy możliwości kształcenia i edukacji mieszkańców oraz poprawi w zdecydowany sposób wizerunek regionu.

Projekty realizowane w tym działaniu oprócz rozwoju infrastruktury drogowej i komunikacji publicznej wewnątrz obszaru EGO, powinny uwzględniać również konieczność rozwoju infrastruktury teleinformatycznej.

DZIAŁANIE 7. INTEGRACJA I PROMOCJA EGO

Gminy należące do obszaru EGO charakteryzują się dość dużą różnorodnością. Wprawdzie funkcjonuje już Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin obszaru EGO Kraina Bociana, które

realizuje ponadlokalne projekty, a także dość dobrze współpracują ze sobą władze lokalne, to wciąż EGO nie wykształciło wyraźnej wspólnoty społecznej i gospodarczej. Dlatego konieczne są zadania integrujące mieszkańców i przedsiębiorców z obszaru EGO.

Działania promocyjne należy podzielić na promocję turystyczną i gospodarczą, ponieważ te dwa typy promocji wymagają w dużej mierze różnych instrumentów. W celu zwiększenia skuteczności działań promocyjnych oraz zmniejszenia kosztów promocji konieczne będą projekty promocyjne integrujące wszystkie miasta i gminy. Powinny one przyczynić się nie tylko do zwiększenia zainteresowania obszarem EGO ze strony turystów i zewnętrznych inwestorów, ale również wpłynąć na wzrost więzi społecznych, w tym większe przywiązanie ludzi do miast i gmin, w których mieszkają.

Istotnym zadaniem w ramach realizacji niniejszego działania jest opracowanie strategii promocji marki EGO.

DZIAŁANIE 8. WSPÓŁPRACA ZEWNĘTRZNA

Obszary peryferyjne muszą uczyć się wykorzystywać możliwości kontaktów z ośrodkami, które są bardziej rozwinięte i/lub mają większe doświadczenie w stosowaniu różnorodnych instrumentów rozwoju społeczno-gospodarczego. Jednostki terytorialne obszaru EGO posiadają liczne kontakty krajowe i zagraniczne, które muszą być efektywniej wykorzystywane. Ponadto bliskość granicy zarówno z krajami bałtyckimi, jak i sąsiedztwo Okręgu Kaliningradzkiego stwarzają wiele możliwości poszukiwania czynników rozwojowych. Ważnym działaniem, które powinno być podjęte jest lobbing zewnętrzny (władza regionalna i krajowa).

Wykorzystanie współpracy zewnętrznej wymaga bardzo dobrego przygotowania samorządów i innych instytucji w zakresie diagnozy potencjalnych obszarów współpracy gospodarczej i społecznej, odpowiedniego przygotowania tej współpracy, zainteresowania współpracą nie tylko samych realizatorów projektów, ale głównych beneficjentów (przede wszystkim przedsiębiorców), przeprowadzenia projektów o międzynarodowym charakterze. W działaniu tym przewiduje się wykorzystanie najlepszej wiedzy eksperckiej zarówno krajowej, jak i zagranicznej.

DZIAŁANIE 9. ZWIĘKSZANIE JAKOŚCI I SPRAWNOŚCI ADMINISTRACJI

Jakość administracji jest istotnym czynnikiem lokalizacji, ale przede wszystkim to od jakości i sprawności administracji zależy całe spektrum działań, które przyczyniają się do wzrostu jakości życia.

W obszarze EGO, podobnie jak w wielu miejscach w Polsce, potrzebne są projekty, które zwiększą możliwości współpracy samorządów z przedsiębiorcami (m.in. przygotowujące administrację do obsługi inwestorów).

W ramach podwyższania sprawności administracji realizowane będą projekty pozwalające nabyć wiedzę i/lub wymienić doświadczenie w zakresie szeroko rozumianego zarządzania strategicznego, obejmującego m.in. wzrost świadomości o roli planowania strategicznego, wzrost umiejętności diagnostycznych i wzrost kwalifikacji w realizacji projektów. Tego typu projekty ułatwią możliwie najefektywniej wykorzystać projekty realizowane w innych działaniach.

Wysoka jakość administracji powinna przyczynić się do zmiany stereotypów i lepszych relacji z przedsiębiorcami. Jest to nieodzowny element klimatu przedsiębiorczości, którego poprawa przyczyni się do wzrostu konkurencyjności firm działających w EGO, a co za tym idzie i wzrostu zainteresowania tym obszarem ze strony firm zewnętrznych.

6. KARTY PROJEKTOWE

Kolor nagłówków kart projektowych wskazuje na charakter projektu. Kolor niebieski oznacza, że projekt jest przypisany co najmniej do kilku instytucji, zaś kolorem żółtym oznaczono projekty dedykowane pojedynczym jednostkom.

KARTA PROJEKTOWA 1. SZLAKI TURYSTYCZNE OD A DO Z

1. Tytuł projektu	Szlaki turystyczne od A do Z
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020
4. Opis projektu (zakres)	<p>Podstawowym założeniem projektu jest realizowanie zadań wynikających z programu „Zintegrowana sieć szlaków turystycznych w subregionie EGO” oraz innych przedsięwzięć związanych z tworzeniem, rozbudową, modernizacją i promocją szlaków turystycznych.</p> <p>Projekt obejmuje następujące prace:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikacja potrzeb związanych z rozwojem, modernizacją i podnoszeniem jakości szlaków turystycznych (w tym ścieżek rowerowych) na terenie EGO. Projekt dotyczy również włączania szlaków w istniejące sieci wewnętrzne i zewnętrzne. Opracowanie spójnej koncepcji sieci szlaków turystycznych na terenie EGO i włączenia tej sieci w istniejące szlaki na zewnątrz EGO; 2. Prace inwestycyjne (m.in.: budowa miejsc, przystani noclegowych, budowa miejsc postojowych, budowa nawierzchni, inwestycje podnoszące bezpieczeństwo korzystających ze szlaku, budowa i modernizacja mostów, kładek, budowa punktów widokowych i stanowisk); 3. Prace organizacyjne (m.in. oznakowanie szlaków, przygotowanie gruntów pod inwestycje dla podmiotów prywatnych w celu uatrakcyjnienia oferty usługowej na szlakach – np. pod budowę, lokalizację zakładów gastronomicznych, obiektów rekreacyjnych); 4. Promocja (m.in. foldery, promocja internetowa, promocja na targach turystycznych, „impreszy otwierające szlak”, publikacje i informatory na temat szlaków turystycznych w EGO).
5. Uzasadnienie celu projektu	Szlaki turystyczne mają pomóc w zatrzymaniu turystów, dla których celem są okolice regiony Warmii i Mazur oraz Podlasia. W wyniku podniesienia jakości i atrakcyjności tych szlaków przewiduje się traktowanie ich jako atrakcji, która może przyciągnąć do EGO turystów poszukujących aktywnych form wypoczynku.
6. Szacunkowa wartość projektu	60,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Wszystkie gminy EGO w zależności od zidentyfikowanych potrzeb.
8. Źródła finansowania	Fundusze strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Miasta i gminy oraz starostwa.
10. Beneficjenci projektu	Turyści zewnętrzni oraz mieszkańcy EGO, spędzający aktywnie czas na wypoczynek.

KARTA PROJEKTOWA 2. KOMPLEKSOWE PRODUKTY TURYSTYCZNE

1. Tytuł projektu	Kompleksowe produkty turystyczne
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020
4. Opis projektu (zakres)	Projekt będzie zawierał następujące elementy: 1. Coroczne badania diagnozujące rozwój produktów turystycznych na obszarze EGO oraz ocena sytuacji przez benchmarking z podobnymi regionami w kraju i za granicą; 2. Opracowanie koncepcji rozwoju produktów turystycznych (w odniesieniu do istniejących, jak i koniecznych do realizacji); 3. Zadania inwestycyjne związane bezpośrednio z tworzeniem produktów turystycznych (w oparciu o diagnozę i koncepcję rozwoju); 4. Promocja krajowa i zagraniczna produktów turystycznych EGO (4 imprezy zagraniczne w roku, najlepiej o charakterze targów; wykorzystanie kontaktów międzynarodowych do promocji produktów turystycznych, np. przy okazji misji gospodarczych, seminariów i konferencji); 5. Produkcja materiałów promocyjnych i informacyjnych na temat produktów turystycznych; 6. Monitoring realizacji koncepcji rozwoju produktów turystycznych.
5. Uzasadnienie celu projektu	Brak produktów turystycznych wskazywany jest jako jeden z najważniejszych problemów utrudniających rozwój turystyki na obszarze EGO. Podejście kompleksowe do zagadnień związanych z turystyką pozwoli zwiększyć atrakcyjność oferty.
6. Szacunkowa wartość projektu	18,0 mln zł.
7. Lokalizacja projektu	Wszystkie gminy EGO w zależności od zidentyfikowanych produktów turystycznych.
8. Źródła finansowania	Fundusze strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Miast, Gmin i Powiatów EGO – Kraina Bociana we współpracy z lokalnymi organizacjami turystycznymi.
10. Beneficjenci projektu	Turyści zewnętrzni oraz mieszkańcy EGO, spędzający aktywnie czas na wypoczynek.

KARTA PROJEKTOWA 3. ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE JEZIOR

1. Tytuł projektu	Zagospodarowanie turystyczne jezior
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020
4. Opis projektu (zakres)	<p>W ramach projektu przewiduje się liczne zadania, jak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa centrum wodno-rekreacyjnego w Ełku (plaża, zjeżdźalnie, pomosty, boiska i inna infrastruktura turystyczna); 2. Budowa kanału łączącego j. Ełckie i j. Rajgrodzkie; 3. Budowa Ośrodka Wędkarskiego nad j. Ełckim (stanowiska wędkarskie, organizacja imprez); 4. Budowa wyciągu narciarskiego nad j. Ełckim; 5. Balonowice – Regionalne Centrum Balonowe w Ełku; 6. Budowa mostu zwodzonego nad j. Ełckim; 7. Budowa centrum wodno-rekreacyjnego nad jeziorem Oleckie Wielkie „Szyjka”; 7. Plaża, zjeżdźalnie, pomosty, boiska i inna infrastruktura turystyczna; 8. Budowa wyciągu do nart wodnych na jeziorem Oleckie Wielkie - "Szyjka"; 9. Budowa Ośrodka Wędkarskiego nad jeziorem Oleckie Wielkie - stanowiska wędkarskie, organizacja imprez; 10. Budowa mostu łączącego dwa brzegi jeziora Oleckie Wielkie - "Szyjka"; 11. Rozbudowa istniejącej strzelnicy w parku nad jeziorem Oleckie Wielkie - zadaszone boisko ze sztuczną murawą, infrastruktura towarzysząca: szatnie, sala konferencyjna, biuro.
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Jeziora oraz tereny położone w ich sąsiedztwie stanowią naturalny potencjał rozwojowy obszaru EGO. Wciąż istnieją duże braki inwestycyjne i organizacyjne, których wyeliminowanie przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej jezior. W projekcie powinny również uczestniczyć miasta i gminy, które chcą zwiększyć atrakcyjność inwestycyjną swoich jezior (pod warunkiem, że zadania te nie dotyczą szlaków – szlaki są finansowane z innego projektu.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	84,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Urząd Miasta w Ełku; Urząd Miasta w Olecku, urzędy gmin, które wykażą potrzebę lepszego przygotowania terenów przyjeziornych dla turystów.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy EGO.

KARTA PROJEKTOWA 4. BUDOWA SZLAKU WODNEGO JEZIORA MAZURSKIE - KANAŁ AUGUSTOWSKI

1. Tytuł projektu	Budowa szlaku wodnego Jeziora Mazurskie - Kanał Augustowski
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt polega na budowie nowego szlaku wodnego łączącego jedne z głównych atrakcji turystycznych regionu związanych z rekreacją wodną: Jezior Mazurskich oraz Kanału Augustowskiego.
5. Uzasadnienie celu projektu	Turystyka regionu EGO opiera się w dużej mierze na walorach naturalnych, a wśród nich turystyka i sporty wodne odgrywają duże znaczenie. Budowa nowego szlaku stworzy nowy produkt turystyczny, łączący dwie z największych atrakcji turystycznych regionu.
6. Szacunkowa wartość projektu	15,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Gmina obszaru EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Urząd Miasta w Ełku.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, przedsiębiorcy w EGO, mieszkańcy EGO.

KARTA PROJEKTOWA 5. REKULTYWACJA JEZIORA GOŁDAP

1. Tytuł projektu	Rekultywacja jeziora Gołdap
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Przyczyną zanieczyszczenia jeziora Gołdap są azot i fosfor, które przedostawały się do jeziora z okolicznych pól. Długoletnie oddziaływanie związków na ekosystem jeziora spowodowało jego silną eutrofizację. Obecnie jezioro wymaga skutecznej rekultywacji.</p> <p>W rekultywacji jeziora Gołdap zostanie użyta zmodyfikowana glina – Phoslock, której działanie polega na wiązaniu fosforu biodostępnego w wodzie i w osadach dennych. Użycie Phoslocka zapobiegnie ponownej eutrofizacji.</p> <p>Rekultywacja Phoslockiem przebiega w dwóch etapach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Phoslock opadając na dno wiąże fosfor biodostępny zawarty w zbiorniku wodnym. 2. Po przejściu przez torń wody, Phoslock® tworzy cienką warstwę na powierzchni osadów dennych, która skutecznie zatrzymuje fosfor zwykle wtórnie uwalniany podczas zmiany warunków fizykochemicznych otoczenia. <p>[http://www.phoslock.pl/produkt.php]</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Rekultywacja jeziora z zastosowaniem produktu Phoslock przede wszystkim poprawi jakość środowiska naturalnego. Pozwoli na odbudowę zdegradowanych ekosystemów i ich rozwój, zapobiegając ponownej eutrofizacji jeziora.</p> <p>Rekultywacja polepszy również standard życia ludności mieszkającej w okolicach jeziora Gołdap oraz poprawi estetykę miejscowości znajdujących się wokół jeziora.</p> <p>Zabieg rekultywacji pozwoli na nowo odkryć walor turystyczny jeziora, a zatem przyciągnie nowych turystów i inwestorów, którzy zdecydują się rozwijać zaplecze turystyczne i rekreacyjne w tym obszarze.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	4,2 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Gmina Gołdap.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Urząd Gminy Gołdap.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy EGO.

KARTA PROJEKTOWA 6. KANAŁ ŁĄCZĄCY JEZIORA OLECKIE WIELKIE I OLECKIE MAŁE

1. Tytuł projektu	Kanał łączący jeziora Oleckie Wielkie i Oleckie Małe
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt zakłada budowę kanału łączącego dwa jeziora leżące w obrębie gminy Olecko: Oleckie Wielkie i Oleckie Małe. Kanał będzie pełnił funkcję turystycznego szlaku wodnego.
5. Uzasadnienie celu projektu	Projekt budowy kanału łączącego jeziora: Oleckie Wielkie i Oleckie Małe podnosi walor turystyczny gminy Olecko oraz wymienionych wyżej jezior. Nowa atrakcja turystyczna przyciągnie nowych turystów, zwłaszcza zwolenników aktywnej turystyki.
6. Szacunkowa wartość projektu	15,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Gmina Olecko.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Gmina Olecko.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy EGO.

KARTA PROJEKTOWA 7. REGIONALNE CENTRUM SPORTÓW WODNYCH

1. Tytuł projektu	Regionalne Centrum Sportów Wodnych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt zakłada budowę Regionalnego Centrum Sportów Wodnych nad Jeziorem Ełckim. Regionalne Centrum Sportów Wodnych powstanie na bazie istniejącego Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego w Ełku poprzez rozbudowę i unowocześnienie jego istniejącej infrastruktury.
5. Uzasadnienie celu projektu	Budowa Regionalnego Centrum Sportów Wodnych poprawi jakość życia mieszkańców, stanie się nowoczesnym zapleczem sportowym dla młodych ludzi. Stanie się nowym, kolejnym walorem turystycznym Jeziora Ełckiego i powiatu ełckiego.
6. Szacunkowa wartość projektu	6,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Powiat Ełcki.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Powiat Ełcki.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy EGO.

KARTA PROJEKTOWA 8. LIKWIDACJA POKRYĆ ETERNITEM OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBSZARZE EGO

1. Tytuł projektu	Likwidacja pokryć eternitem obiektów użyteczności publicznej w obszarze EGO
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2017
4. Opis projektu (zakres)	Likwidacja pokryć eternitem budynków użyteczności publicznej, w tym demontaż, usuwanie, transport i utylizacja materiałów zawierających azbest stosowanych na pokrycia dachów. Projekt dotyczy obiektów należących do jst. Podstawą realizacji projektu jest przeprowadzona inwentaryzacja obiektów na terenie regionu EGO.
5. Uzasadnienie celu projektu	Poprawa jakości środowiska naturalnego w kontekście rozwoju turystyki oraz poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców i turystów. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej w turystyce..
6. Szacunkowa wartość projektu	2,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Miast, Gmin i Powiatów EGO – Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Gminy i powiaty.

KARTA PROJEKTOWA 9. RENOWACJA PRZEDWOJENNYCH CMENTARZY NA TERENIE GMINY GOŁDAP

1. Tytuł projektu	Renowacja przedwojennych cmentarzy na terenie gminy Gołdap
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt polega na renowacji 120 przedwojennych cmentarzy na terenie gminy Gołdap. Renowacja dotyczyć będzie estetyki cmentarzy, a w szczególności ogrodzeń, nagrobków oraz pozostałych terenów w obszarze cmentarzy, a także umieszczenie odpowiednich tablic informacyjnych.
5. Uzasadnienie celu projektu	Tereny Gminy Gołdap mają bogatą historię sięgającą XIV wieku. Na tym obszarze dochodziło do wielu bitew czego reliktem są między innymi cmentarze. Są one z jednej strony obiektem pamięci narodowej i jednocześnie ciekawą atrakcją turystyczną.
6. Szacunkowa wartość projektu	1,4 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Gmina Gołdap.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Gmina Gołdap.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy Gołdapi.

KARTA PROJEKTOWA 10. BUDOWA INFRASTRUKTURY ORAZ ROZBUDOWA BAZY SANATORYJNO – UZDROWISKOWEJ I TURYSTYCZNO – SPORTOWEJ NA TERENIE GMINY GOŁDAP

1. Tytuł projektu	Budowa infrastruktury oraz rozbudowa bazy sanatoryjno – uzdrowiskowej i turystyczno – sportowej na terenie Gminy Gołdap
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt polega na budowie infrastruktury technicznej na terenie Podstrefy Gołdap SSSE oraz dzielnicy uzdrowiskowej w Gołdapi. Uzbrojenie terenów pod budownictwo uzdrowiskowe, przemysłowo – rzemieślnicze oraz usługowe. W ramach projektu realizowana będzie rozbudowa bazy sanatoryjno – uzdrowiskowej i turystyczno – sportowej między innymi w Dzielnicy uzdrowiskowej w Gołdapi oraz w okolicach Pięknej Góry. Jednym z przykładów może być budowa wioski Jaćwingów.
5. Uzasadnienie celu projektu	Dzięki stworzeniu warunków infrastrukturalnych na wskazanych terenach obszaru gminy Gołdap możliwy będzie rozwój walorów turystycznych gminy oraz pośrednio przedsiębiorczości – głównie usług – powiązanych z sektorem turystycznym. Głównymi walorami turystycznymi Gminy Gołdap są zasoby naturalne. Jednak aby pełniej korzystać z tych zasobów oraz stworzyć dogodne warunki dla turystów o różnych wymaganiach niezbędne jest rozbudowanie bazy turystycznej, w szczególności tej oferującej usługi uzdrowiskowe.
6. Szacunkowa wartość projektu	15,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Gmina Gołdap.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Gmina Gołdap.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy Gołdapi, przedsiębiorcy.

KARTA PROJEKTOWA 11. KOLEJ WĄSKOTOROWA ZAWADY – TWORKI – TUROWO

1. Tytuł projektu	Kolej wąskotorowa Zawady – Tworki – Turowo
2. Nazwa działania Programu	Działanie 1. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt polega na realizacji remontu infrastruktury kolei wąskotorowej.
5. Uzasadnienie celu projektu	Projekt przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej powiatu ełckiego, ale również wpłynie pozytywnie na zatrudnienie i ułatwi dojazdy do pracy.
6. Szacunkowa wartość projektu	2,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Powiat ełcki.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Urząd Gminy Kalinowo.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy EGO.

KARTA PROJEKTOWA 12. WSPARCIE INICJATYW KLASTROWYCH

1. Tytuł projektu	Wsparcie inicjatyw klastrowych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 2. Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt będzie skoncentrowany na trzech potencjalnych klastrach: turystycznym, meblarskim i przetwórstwa rolno-spożywczego. W ramach projektu będą realizowane następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie finansowe spotkań i innych form wymiany doświadczenia między przedsiębiorcami (wynajem sal i inne koszty organizacyjne); 2. Dofinansowanie działalności animatorów klastra (związane z działalnością osób, które zostaną wytypowane w ramach klastra lub inicjatywy klastrowej, prowadzenie „biura klastra”; reprezentowania klastra lub inicjatywy w rozmowach biznesowych w kraju i za granicą); 3. Przygotowanie stałego wsparcia prawnego, organizacyjnego i informacyjnego dla trzech klastrów – w ramach projektu będą pokrywane koszty związane doradztwem prawno-organizacyjnym – w tym szkolenia (co roku po 2 szkolenia dwudniowe dla maks. 20 przedstawicieli firm z każdego klastra na tematy wskazane przez przedsiębiorców); 4. Opracowanie 3 tematycznych kwartalników branżowych (w wersji elektronicznej) rozsyłanych do wszystkich członków klastrów. Kwartalnik powinien zawierać główne statystyki branżowe, przegląd najważniejszych informacji dotyczących branży z krajowej i zagranicznej prasy branżowej; wypowiedzi ekspertów branżowych, informacje z firm z klastrów; 5. Opracowanie strategii rozwoju klastrów we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu i władzami lokalnymi z obszaru EGO; 6. Wsparcie w przygotowania udziału przedstawicieli klastrów w targach i misjach gospodarczych (koszty podróży i uczestnictwa pokrywają uczestnicy). W ramach przygotowania przewiduje się m.in. doradztwo prawne, doradztwo w zakresie przygotowania materiałów promocyjno-informacyjnych dla określonych rynków; pokrywanie kosztów tłumaczenia i produkcji materiałów promocyjno-informacyjnych związanych z uczestnictwem w określonej misji czy targach; 7. Organizacja spotkań z ekspertami i przedstawicielami firm – potencjalnych kooperantów klastrów – co roku 4 spotkania jednodniowe na każdy z klastrów (spotkania mogą odbywać się poza obszarem EGO); 8. Dostęp do informacji branżowej – wykupienie abonamentów do baz gospodarczych, pomoc w znalezieniu odpowiednich źródeł informacji.
5. Uzasadnienie celu projektu	Branże turystyczna, meblarska i przetwórstwo rolno-spożywcze są kluczowymi elementami gospodarki EGO. Konieczne jest wsparcie rozwoju tych branż, służące m.in. tworzeniu nowych miejsc pracy, ale również powstawaniu nowych firm. Przewidziane w projekcie zadania mają złagodzić trudności, z jakimi borykają się przedsiębiorcy w tej części kraju (dostępność komunikacyjna, jakość siły roboczej).
6. Szacunkowa wartość projektu	1,8 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Urząd Miasta w Ełku.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy branży turystycznej, meblarskiej i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz firmy kooperujące z nimi.

KARTA PROJEKTOWA 13. USŁUGOWE INKUBATORY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W EGO

1. Tytuł projektu	Usługowe inkubatory przedsiębiorczości w EGO
2. Nazwa działania Programu	Działanie 2. Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt polega na stworzeniu 3 nowoczesnych inkubatorów przedsiębiorczości skierowanych do nowych firm usługowych. W projekcie będą zrealizowane następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa inkubatorów (powierzchnia ok. 200 m² każdy, z wydzieloną salą dla przedsiębiorców – stanowiska pracy: biurka, komputery, łącza internetowe; z biurem inkubatora – dla 2 osób; dwiema salami seminaryjnymi – przewidzianymi na spotkania dla 5-10 i ok. 20 osób, z wyposażeniem – rzutniki, dostęp do Internetu, zaplecze kuchenne); 2. Opracowanie systemu udostępniania powierzchni dla przedsiębiorców (maksymalnie w inkubatorze powinno mieścić się ok. 20 przedsiębiorców) oraz zasad funkcjonowania w inkubatorze – w oparciu o dobre praktyki krajowe; 3. Opracowanie koncepcji funkcjonowania inkubatora (również w oparciu o dobre praktyki krajowe); 4. Promocja inkubatora; 5. Koszty realizacji zadań w inkubatorze: koszty administracyjne; wynajęcie doradcy finansowego, koszty prowadzenia księgowości dla firm w inkubatorze; koszty pozyskiwania informacji gospodarczych dla firm zlokalizowanych w inkubatorze; 6. Organizacja spotkań i seminariów tematycznych odpowiadających na potrzeby firm w inkubatorze.
5. Uzasadnienie celu projektu	Rozwój przedsiębiorczości jest często utrudniony ze względu na trudności związane z uwarunkowaniami gospodarczymi, ale także z uwagi na mentalność ludności. Inkubatory są utożsamiane z bezpieczeństwem, pomocą, wsparciem dla tych, którzy chcą rozpocząć działalność gospodarczą, jednak obawiają się złożoności systemu prawnego, nie są pewni czy ich biznes się sprawdzi. Dlatego celowe wydaje się zastosowanie instrumentu, jakim są inkubatory przedsiębiorczości (sprawdzone z sukcesem w wielu miejscach w kraju i za granicą). Istotne jest, by projekt ten zrealizować w trzech głównych miastach EGO, ponieważ inkubatory powinny być blisko tych, którzy planują własną działalność gospodarczą.
6. Szacunkowa wartość projektu	Koszty wybudowania i wyposażenia 3 inkubatorów: 1,5 mln zł. Koszty opracowania koncepcji i funkcjonowania 3 inkubatorów: 5,0 mln zł. Łącznie: 6,5 mln zł.
7. Lokalizacja projektu	Miasto Ełk, Miasto Olecko, Miasto Gołdapi.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Urzędy miast w Ełku, Olecku i Gołdapi.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy zaczynający działalność gospodarczą w sektorze usługowym. Preferowani będą przedsiębiorcy kooperujący z kluczowymi klastrami.

KARTA PROJEKTOWA 14. INNOWACJE W GOSPODARCE

1. Tytuł projektu	Innowacje w gospodarce
2. Nazwa działania Programu	Działanie 2. Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt ten skierowany jest do wszystkich przedsiębiorców z obszaru EGO, niezależnie od branży. Jedynym kryterium uczestniczenia w projekcie jest „innowacyjność” i „kooperacja”. Uczestnikami projektu mogą być podmioty gospodarcze (co najmniej 2 zlokalizowane na obszarze EGO), które podpiszą umowę o współpracy w zakresie zastosowania nowych, nowoczesnych lub kompletnie innowacyjnych rozwiązań biznesowych nabytych lub wypracowanych w kooperacji z trzecim podmiotem (niekoniecznie zlokalizowanym na terenie EGO).</p> <p>Projekt ma wesprzeć podmioty gospodarcze w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakupie usług doradczych w zakresie nowych rozwiązań biznesowych; - wprowadzaniu innowacji produktowych i procesowych; - zakupie praw autorskich do ekspertyz i innych produktów objętych prawem autorskim; - prowadzeniu audytu technologicznego; - przygotowaniu strategii rozwoju firm w oparciu o rozwiązania nowoczesne i innowacyjne; - rozwijaniu współpracy z ośrodkami naukowymi i edukacyjnymi w zakresie stosowania nowych rozwiązań dla biznesu.
5. Uzasadnienie celu projektu	Innowacyjność gospodarki jest jednym z najważniejszych celów Unii Europejskiej, również zapisana jest wyraźnie w strategii wojewódzkiej i w regionalnej strategii innowacyjności. Obszar EGO powinien również uczestniczyć – pomimo wielu ograniczeń – w procesie tworzenia możliwości rozwoju innowacyjności dla możliwie szerokiej grupy mieszkańców i przedsiębiorców.
6. Szacunkowa wartość projektu	8,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy z obszaru EGO wprowadzający nowoczesne rozwiązania w swoich firmach we współpracy z innymi podmiotami (w tym jednostki badawcze i inne instytucje otoczenia biznesu).

KARTA PROJEKTOWA 15. KLIMAT PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W EGO

1. Tytuł projektu	Klimat przedsiębiorczości w EGO
2. Nazwa działania Programu	Działanie 2. Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020
4. Opis projektu (zakres)	<p>Głównym celem realizacji projektu jest poprawa klimatu przedsiębiorczości w EGO poprzez aktywną współpracę samorządów lokalnych z instytucjami otoczenia biznesu oraz przedsiębiorcami. W ramach projektu będą realizowane następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Audyt urzędów miast i gmin mający wskazać obszary konieczne do poprawy w kontekście relacji z przedsiębiorcami, wprowadzenie koniecznych poprawek – w nawiązaniu do dobrych przykładów z innych urzędów w Polsce (audyt powinien obejmować realizację zadań gminy pod kątem ich jakości – np. jakość stron internetowych i innych informatorów z punktu widzenia przedsiębiorców, sposoby kontaktowania się z przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu); 2. Powołanie do życia Forum Gospodarczego złożonego z przedstawicieli samorządów lokalnych, instytucji otoczenia biznesu i zainteresowanych przedsiębiorców oraz organizacja cyklicznych spotkań roboczych (2 razy w roku) w celu omówienia najważniejszych problemów biznesu na terenie EGO; 3. Publikacja biuletynu „Klimat przedsiębiorczości w EGO” (kwartalnik) zawierającego informacje dla firm wyselekcjonowane przez urzędy administracji oraz instytucje otoczenia biznesu. Biuletyn będzie również zawierał informacje na temat oferty nauki dla biznesu oraz możliwości pozyskiwania środków publicznych na cele gospodarcze; 4. Organizacja przez instytucje otoczenia biznesu (izby gospodarcze lub inne samorzady gospodarcze) spotkań tematycznych poświęconych problemom zgłaszanym przez przedsiębiorców (w spotkaniach będą uczestniczyli również przedstawiciele administracji oraz zapraszani eksperci). W szczególności należy założyć uczestniczenie w spotkaniach przedstawicieli różnych instytucji otoczenia biznesu z kraju, którzy podzielą się dobrym doświadczeniem z instytucjami lokalnymi. W ciągu roku powinny odbyć się co najmniej 3 spotkania w każdym powiecie; 5. Budowa i aktualizacja bazy teleadresowej w celu utrzymywania stałych kontaktów z przedsiębiorcami (baza powinna zawierać również podstawowe dane na temat charakteru firmy). 6. Opracowanie profili inwestycyjnych dla każdej z gmin przy udziale lokalnych przedsiębiorców i instytucji około biznesowych; 7. Badanie opinii przedsiębiorców na temat instrumentów wspierania biznesu (ocena podjętych już działań, oczekiwania wobec dalszej współpracy) przeprowadzane cyklicznie (1 raz w roku przez 6 lat).
5. Uzasadnienie celu projektu	Jest to kolejny instrument wsparcia przedsiębiorców przy jednoczesnej próbie przezwyciężania stereotypów na temat funkcjonowania i roli administracji w zakresie wspierania przedsiębiorczości.
6. Szacunkowa wartość projektu	3,7 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, administracja lokalna.

KARTA PROJEKTOWA 16. FUNDUSZ DOTACJI NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORSTW OBSZARU EGO

1. Tytuł projektu	Fundusz lokalny na rzecz pobudzenia przedsiębiorczości
2. Nazwa działania Programu	Działanie 3. Fundusze dla biznesu.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt zakłada udzielanie dotacji inwestycyjnych dla mikro, małych i średnich firm na zakup środków trwałych. Dotyczy to podmiotów gospodarczych, które zmierzają do rozwoju i poprawy pozycji konkurencyjnej. Wymagane będą więc zmiany w zakresie rozszerzenia działalności, poprawy jakości produkcji bądź usług, zwiększenia wielkości produkcji, usług. Preferowane będą podmioty tworzące nowe miejsca pracy w dziedzinach gospodarki najbardziej pożądanym w lokalnych strategiach i programach rozwoju.
5. Uzasadnienie celu projektu	Zasadniczym celem działań w projekcie będzie tworzenie nowych miejsc pracy. Ważne będzie również utrzymanie zatrudnienia w określonym czasie.
6. Szacunkowa wartość projektu (w PLN)	8,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Olecka Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Mazurski Klub Biznesu, Młodzieżowe Centrum Biznesu w Elku.
10. Beneficjenci projektu	Mikro- małe i średnie przedsiębiorstwa.

KARTA PROJEKTOWA 17. SYSTEM ULG I ZWOLNIEŃ W PODATKACH BEZPOŚREDNICH DLA PRZEDSIĘBIORSTW

1. Tytuł projektu	System ulg i zwolnień w podatkach bezpośrednich dla przedsiębiorstw
2. Nazwa działania Programu	Działanie 3. Fundusze dla biznesu
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt zakłada opracowanie i wdrożenie wieloletniego systemu ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości. Będzie on zróżnicowany w zależności od profilu pożądanego priorytetów struktury gospodarki w poszczególnych gminach.
5. Uzasadnienie celu projektu	Głównym celem przedsięwzięcia jest rozwój przedsiębiorstw w najbardziej pożądanym dla poszczególnych gmin dziedzinach gospodarki, w aspekcie tworzenia nowych miejsc pracy. Działanie ma sprzyjać zahamowaniu negatywnego trendu migracyjnego w podregionie ełckim.
6. Szacunkowa wartość projektu	brak szacunków
7. Lokalizacja projektu	Obszar gmin krainy EGO.
8. Źródła finansowania	Środki własne gmin.
9. Podmiot realizujący projekt	JST krainy EGO.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorstwa.

KARTA PROJEKTOWA 18. DOTACJE DLA GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH

1. Tytuł projektu	Dotacje dla gospodarstw agroturystycznych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 3. Fundusze dla biznesu.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	Zakres projektu obejmuje modernizację gospodarstw agroturystycznych polegający na: poprawie stanu technicznego dróg dojazdowych do zabudowań od najbliższej drogi publicznej, wykonanie i ustawienie turystycznych oznakowań drogowych, poprawie estetyki ogrodzenia, modernizację pomieszczeń socjalnych (łazienki, kuchnie) przy pokojach gościnnych oraz koszt wprowadzenia ofert na portale turystyczne.
5. Uzasadnienie celu projektu	Standard, estetyka, dobre oznakowanie drogowe i bezpieczny dojazd to grupa ważnych czynników decydujących o atrakcyjności oferty gospodarstw agroturystycznych.
6. Szacunkowa wartość projektu	3,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Wszystkie gminy obszaru EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenia agroturystyczne.
10. Beneficjenci projektu	Właściciele gospodarstw rolnych oferujący miejsca noclegowe.

KARTA PROJEKTOWA 19. FUNDUSZ LOKALNY NA RZECZ POBUDZENIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Tytuł projektu	Fundusz lokalny na rzecz pobudzenia przedsiębiorczości
2. Nazwa działania Programu	Działanie 3. Fundusze dla biznesu.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt zakłada udzielanie mikropożyczek i poręczeń na zakładanie mikro- i małych firm. Fundusze mikropożyczkowe są jedną z istotnych alternatyw, z jakich mogą skorzystać osoby bezrobotne, zamierzające usamodzielnic się ekonomicznie i nie posiadające zdolności do korzystania ze środków instytucji finansowych w związku z brakiem własnego zabezpieczenia.
5. Uzasadnienie celu projektu	Zasadniczym celem działań w projekcie będzie aktywizowanie, zachęcanie do tworzenia i rozwijania mikro i małych firm, przede wszystkim przez osoby bezrobotne.
6. Szacunkowa wartość projektu	5,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Olecka Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Mazurski Klub Biznesu, Młodzieżowe Centrum Biznesu w Ełku.
10. Beneficjenci projektu	Mikro i małe przedsiębiorstwa.

KARTA PROJEKTOWA 20. MUZYKA, TEATR I ROZWÓJ OSOBISTY – SZKOŁA W CENTRUM SPOŁECZNOŚCI

1. Tytuł projektu	Muzyka, teatr i rozwój osobisty – szkoła w centrum społeczności
2. Nazwa działania Programu	Działanie 4. Wspieranie szkolnictwa i edukacji.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt polega na przeprowadzeniu w sumie w 20 szkołach na terenie EGO wydarzeń nastawionych na rozwój osobisty umożliwiający pokierowaniem własnym rozwojem zawodowym. Skierowany jest do dzieci ostatnich klas szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich.</p> <p>Projekt rozpoczyna się od 2 dniowych warsztatów z aktorstwa opartych na lekcjach Thomas de Mallet Burgess and Nicholas Skilbeck “Nauka śpiewu i aktorstwa” dla nauczycieli szkół podstawowych i średnich. W ich program wkomponowany będzie również musical skomponowany przez Richarda Berkley’a pt. „Chopin w Warszawie”.</p> <p>Nauczyciele w asyście profesjonalnych artystów będą przygotowywać sztukę, w której wystąpi około 30 wybranych wcześniej dzieci w danej szkole. Dzieci przygotowywane przez nauczycieli i artystów będą odtwórcami głównych ról sztuki.</p> <p>Taki program aktywizuje dzieci i ich rodziców do wspólnego przedsięwzięcia wymagającego prób i nauki aktorstwa. Pociąga to za sobą rozwój samoświadomości dzieci o ich osobowości i predyspozycjach. Nauczycielom daje natomiast warsztat i wiedzę, którą będą mogli dalej wykorzystywać zarówno jako pedagodzy jak i reżyserowie szkolnych przedstawień.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>W Polskich szkołach bardzo niewiele dzieci ma styczność ze sztuką i teatrem. Można znaleźć wielu nauczycieli, którzy nie wiedzą jak wykorzystywać teatr i śpiew w metodach nauczania. Bardzo niewiele dzieci ma możliwość rozwinięcia swojej inteligencji emocjonalnej i społecznej na tyle, aby świadomie i skutecznie kierować swoim rozwojem zawodowym.</p> <p>Program aktywizuje dzieci, ich rodziców i nauczycieli. Organizuje i energetyzuje te grupy wokół dużej inicjatywy, która mocno odbiega od codzienności. Zaangażowanie mediów podnosi dodatkowo rangę wydarzenia i rozszerza jego efekt poza osoby bezpośrednio włączone w projekt.</p> <p>Ponadto, dzieci uczą się, że sukces jest możliwy przy zaangażowaniu i współpracy wszystkich. Role poszczególnych osób składają się na ostateczny wynik i ważą o jego sukcesie. Uczą się współpracy w zespole i kreatywności.</p> <p>Poprzez naukę aktorstwa dzieci poznają stany emocjonalne i znaczenie postaci, które odgrywają. Przez to budują swoją samoświadomość i rozwijają inteligencję społeczną i emocjonalną. Natomiast poznając treści twórczości Chopina poznają spuściznę narodową i budują narodową tożsamość.</p> <p>Nauczyciele poprzez czynne uczestnictwo zdobywają nie tylko wiedzę ale i umiejętności oraz doświadczenie w organizowaniu i prowadzeniu takich przedsięwzięć. Mogą też pod wpływem nowych doświadczeń udoskonalić swoje metody nauczania.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	0,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze EU.
9. Podmiot realizujący projekt	Fundacja Nowa Orkiestra Kameralna z Warszawy pod przewodnictwem Richarda Berkley w partnerstwie z wybraną organizacją pozarządową EGO
10. Beneficjenci projektu	Bezpośrednio dzieci, ich rodzice oraz nauczyciele uczestniczący w projekcie. Pośrednio lokalni przedsiębiorcy oraz społeczność lokalna.

KARTA PROJEKTOWA 21. BUDOWA NOWOCZESNEGO CENTRUM KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO

1. Tytuł projektu	Budowa nowoczesnego Centrum Kształcenia Praktycznego
2. Nazwa działania Programu	Działanie 4. Wspieranie szkolnictwa i edukacji.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2016 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Budowa nowego budynku dydaktycznego wraz z wyposażeniem o powierzchni całkowitej ok. 2000 m².</p> <p>Kształcenie odbywać się będzie w zawodach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) elektrycznych, 2) elektronicznych, 3) mechatronicznych, 4) informatycznych, 5) budowlanych 6) meblarskich <p>Możliwe jest organizowanie kształcenia w innych zawodach, wynikających z potrzeb rynku pracy na zlecenie szkół zawodowych.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Centrum realizuje zadania z zakresu przygotowania praktycznego uczniów i słuchaczy w szkołach dla młodzieży i dorosłych, wynikające z programów nauczania dla danych zawodów nauczanych w szkołach. Cele powołania Centrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienia jakości kształcenia zawodowego, - poprawy szans edukacyjnych młodzieży i dorosłych, - wzbogacenia oferty edukacyjnej kształcenia zawodowego, - wsparcia placówek systemu oświaty oraz placówek edukacji pozaszkolnej we wdrażaniu modułowych programów nauczania, - dostosowania procesu kształcenia do aktualnych potrzeb rynku pracy.
6. Szacunkowa wartość projektu	16,0 mln PLN
7. Lokalizacja projektu	Miasto Ełk.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Powiat Ełk.
10. Beneficjenci projektu	Kandydaci do zdobycia zawodu, przedsiębiorcy, inwestorzy.

KARTA PROJEKTOWA 22. Utworzenie kierunku kształcenia „technologia drewna” na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim

1. Tytuł projektu	Utworzenie kierunku kształcenia „technologia drewna” na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim
2. Nazwa działania Programu	Działanie 4. Wspieranie szkolnictwa i edukacji.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	Uruchomienie studiów I stopnia, inżynierskich z kierunku „technologia drewna”. Zakres projektu obejmuje opracowanie studiów wykonalności dla przedsięwzięcia utworzenia kierunku oraz wykonanie modernizacyjnych robót budowlanych i zakup wyposażenia aparaturowego.
5. Uzasadnienie celu projektu	Przetwórstwo drewna i meblarstwo należą do głównych dziedzin gospodarki regionu warmińsko-mazurskiego. Przesądzą o tym przede wszystkim bogate zasoby naturalne. Potwierdzają to zapisy w strategii rozwoju województwa jak również stwierdzenia w szeregu strategii rozwoju lokalnego obszaru EGO. Żadna ze szkół wyższych w regionie nie uruchomiła kierunku kształcenia w tym obszarze. Najbliższe placówki szkolnictwa wyższego przygotowujące absolwentów z kierunku „technologia drewna” to SGGW w Warszawie oraz Akademia Rolnicza w Poznaniu.
6. Szacunkowa wartość projektu	9,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Olsztyn oraz Centrum Studiów Bałtyckich w Ełku.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów Miast i Gmin EGO Kraina Bociana, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
10. Beneficjenci projektu	Pracodawcy, kandydaci do kształcenia inżynierskiego, przedsiębiorcy branży przetwórstwa drewna

KARTA PROJEKTOWA 23. MODERNIZACJA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO W KLUCZOWYCH SZKOŁACH OBSZARU EGO

1. Tytuł projektu	Modernizacja kształcenia zawodowego w kluczowych szkołach obszaru EGO
2. Nazwa działania Programu	Działanie 4. Wspieranie szkolnictwa i edukacji.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt polega na modernizacji oraz podniesieniu jakości kształcenia zawodowego poprzez wsparcie szkół obszaru EGO. Zakres przedsięwzięcia obejmuje tworzenie rozwojowych programów nauczania oraz przygotowywaniu materiałów edukacyjnych i dydaktycznych, wdrożenie programów doradztwa edukacyjno-zawodowego, umożliwiających grupowe oraz indywidualne doradztwo dla uczniów w zakresie planowania kariery, doposażenie wiodących szkół w sprzęt techniczny i dydaktyczny, który służyłby realizacji zajęć i programów rozwojowych szkół, kursy i warsztaty metodyczne nauczycieli kształcenia zawodowego głównie na temat kształcenia modułowego, opracowanie i wdrożenie własnego modelu współdziałania organów prowadzących szkoły, dyrektorów szkół zawodowych, izb rzemieślniczych, organizacji pracodawców oraz powiatowych urzędów pracy w zakresie dostosowania oferty kształcenia szkół zawodowych do zmieniających się potrzeb lokalnego rynku pracy.
5. Uzasadnienie celu projektu	Celem projektu jest modernizacja oraz podniesienie jakości kształcenia zawodowego poprzez wsparcie szkół. Szkolnictwo zawodowe nie nadąża za zmianami na rynku pracy i potrzebami pracodawców. Dominują zajęcia teoretyczne. Profile kształcenia w ograniczonym stopniu odpowiadają na potrzeby pracodawców. Potrzebna jest szybka reakcja programów nauczania na nowe zawody pojawiające się na rynku. Koniecznym staje się wprowadzanie wyższych specjalizacji zawodowych. Usługi edukacyjne w szkolnictwie zawodowym coraz częściej wymagać będą systemu kontraktowania z pracodawcami. Podniesienie atrakcyjności szkół zawodowych, rozszerzenie i poprawa jakości oferty edukacyjnej, a w konsekwencji wyposażenie uczniów w kwalifikacje ułatwiające znalezienie miejsca oraz przygotowanie kadr w zawodach kluczowych dla przyszłości regionu nie będzie to możliwe bez lepszego dopasowania kierunków kształcenia do realiów rynkowych oraz skorelowania rozwoju szkół z potrzebami pracodawców.
6. Szacunkowa wartość projektu	8,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Ełk, Gołdap, Olecko.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Konsorcjum starostw Ełku, Gołdapi i Olecka
10. Beneficjenci projektu	Pracodawcy, przedsiębiorcy, uczniowie.

KARTA PROJEKTOWA 24. SZKOLENIA PRZYGOTOWUJĄCE DO ROZPOCZĘCIA I PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

1. Tytuł projektu	Szkolenia przygotowujące do rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej
2. Nazwa działania Programu	Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Przeprowadzenie 36 edycji szkoleń (6 rocznie) dla ok. 720 osób (120 rocznie). Pojedyncza edycja przeznaczona będzie dla 20 osób i trwała 80 godzin. Uczestnicy otrzymają materiały dydaktyczne oraz wezmą udział w trwającym 80 godzin szkoleniu z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rejestracji działalności gospodarczej - obowiązków pracodawcy wynikających z Kodeksu pracy - umów cywilnoprawnych - podatku dochodowego od osób fizycznych - podatku VAT - podatkowej księgi przychodów i rozchodów - amortyzacji i ewidencji środków trwałych - tworzenia biznesplanu i analizy własnych predyspozycji osobowościowych do prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej <p>Każdy uczestnik otrzyma także certyfikat udziału w programie.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Wiele osób kończących naukę nie decyduje się na założenie własnej działalności gospodarczej. Często wynika to z ryzyka, jakie widziane jest w skomplikowanych wymogach i przepisach oraz związanego z często niskimi umiejętnościami zarządzania oraz zasad funkcjonowania biznesu. Program szkoleniowy w tym zakresie uzupełni ofertę dydaktyczną szkół i uczelni o wiedzę typowo biznesową. W ten sposób zmniejszy to ryzyko w oczach przyszłych potencjalnych przedsiębiorców. Ponadto istniejący przedsiębiorcy otrzymają w ten sposób wiedzę, która umożliwi im dalszy rozwój ich firm, co może prowadzić do wzrostu zatrudnienia.</p> <p>Szkolenia z zakresu prawnych, finansowych oraz podatkowych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej może przyczynić się do zmniejszenia zjawiska „szarej strefy” oraz ułatwi prowadzenie formalnych spraw firmy.</p> <p>Natomiast wiedza i umiejętności z zakresu zarządzania pomogą wpłynąć na rentowność, stabilność przedsiębiorstw oraz pomogą realizować pełen potencjał rozwojowy.</p> <p>Zatem program przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości oraz może prowadzić do wzrostu zatrudnienia.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	1,8 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, udział własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Konsorcjum składające się z instytucji otoczenia biznesu obszaru EGO.
10. Beneficjenci projektu	Osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą, przedsiębiorcy w fazie załączkowej.

KARTA PROJEKTOWA 25. NABYWANIE NOWYCH UMIEJĘTNOŚCI WYKORZYSTYWANIA TECHNOLOGII INFORMACYJNYCH

1. Tytuł projektu	Nabywanie nowych umiejętności wykorzystywania technologii informacyjnych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Przeprowadzenie 60 edycji szkoleń (10 edycji rocznie) dla grupy ok. 720 osób (120 osób rocznie). Pojedyncza edycja przeznaczona będzie dla 12 osób i obejmie wymiar 30 godzin. Uczestnicy otrzymają materiały dydaktyczne oraz wezmą udział w szkoleniu obsługi komputera w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obsługi oprzyrządowania komputerowego - obsługi systemu operacyjnego Windows - administrowania danymi - edytora tekstu (Microsoft Word) - arkusza kalkulacyjnego Excel - Internetu, poczty elektronicznej oraz komunikatorów internetowych. <p>Programy edycji będą dostosowywane do profilu grupy. W ten sposób najlepiej zaspokoi się różne potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> a/ pracowników firm lub przedsiębiorców b/ ludzi młodych c/ ludzi starszych <p>Każdy uczestnik otrzyma także certyfikat udziału w programie.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Komputer jest dzisiaj nieodzownym narzędziem pracy, komunikacji oraz zdobywania informacji. Wykorzystywany jest także do rozrywki. Brak umiejętności jego obsługi nie tylko obniża kwalifikacje pracownika w oczach pracodawcy ale również ogranicza możliwości komunikacji i zdobywania informacji. Nieznajomość obsługi komputera rzadko wynika ze stopnia skomplikowania, a częściej ze 'strachu' przed czymś nowym i nieznanym. Dlatego nieskomplikowane szkolenia mogą mieć duże szanse powodzenia przy jednocześnie umiarkowanym ich koszcie.</p> <p>Przedsiębiorcy i pracownicy będą mogli podnieść swoje kwalifikacje co usprawni wykonywaną przez nich pracę. Ponadto, nauczą się skuteczniej wykorzystywać Internet i inne narzędzia, dzięki którym mogą poprawić promocję wytwarzanych produktów oraz zdobyć nowych partnerów biznesowych.</p> <p>Osoby starsze na szkoleniach przełamią bariery do komputera co może zaowocować ich aktywizacją dzięki łatwiejszemu zdobywaniu nowych informacji i komunikacji.</p> <p>Osoby młode dzięki szkoleniom zdobędą nowe kwalifikacje, które zwiększą ich wartość w oczach przyszłych pracodawców.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	1,6 mln PLN
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze EU, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Wybrane instytucje otoczenia biznesu obszaru EGO .
10. Beneficjenci projektu	Pracownicy, osoby poszukujące pracy, przedsiębiorcy, młodzież i osoby starsze.

KARTA PROJEKTOWA 26. WYKWALIFIKOWANI PRACOWNICY NA MIARĘ POTRZEB PRZEDSIĘBIORSTW

1. Tytuł projektu	Wykwalifikowani pracownicy na miarę potrzeb przedsiębiorstw
2. Nazwa działania Programu	Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Przeprowadzenie wybranych szkoleń i kursów z zakresów wybranych w wyniku badania potrzeb przedsiębiorstw obszaru EGO zatrudniających 10 i więcej osób i planujących rozszerzyć swoje zatrudnienie w perspektywie najdalej 12 miesięcy.</p> <p>Pierwszą częścią projektu jest przeprowadzenie badania, w wyniku którego wyłonionych zostanie 5 obszarów najczęściej wymienianych przez przedsiębiorców jako najbardziej pożądanym kwalifikacji. Ankiety będą skierowane do przedsiębiorców, którzy zatrudniają 10 i więcej pracowników.</p> <p>Druga część projektu to przeprowadzenie kursów i szkoleń. Ich odbiorcami będą osoby bezrobotne pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy. Szacowana ilość edycji to 30 (5 rocznie), każde z jednego ze wskazanych obszarów. Szacowana ilość przeszkolonych osób to 600.</p> <p>Oprócz wybranego obszaru, obowiązkową częścią szkolenia będzie porada psychologiczna mobilizująca osoby długotrwale bezrobotne i podnosząca ich pewność siebie. Ok. 70% osób po ukończeniu szkolenia odbędą 3-6 miesięczne staże subsydiowane w przedsiębiorstwach.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Podregion Ełcki jest szczególnie dotknięty bezrobociem (stopa bezrobocia w lipcu 2010 wynosiła 21,8%). Jest to widoczne nie tylko na tle całego kraju (stopa bezrobocia na lipiec 2010 wynosiła 11,4%) ale i województwa Warmińsko-Mazurskiego (18,1% - stan na lipiec 2010). Duży tego odsetek to osoby pozostające długotrwale bez pracy i z upływem czasu ich szanse na powrót do pracy i uniezależnienia się od pomocy społecznej maleje.</p> <p>Dzięki fachowej pomocy i podniesieniu kwalifikacji można skutecznie zmniejszać bezrobocie. Jednocześnie przedsiębiorcy nie zgłaszający braku osób chętnych do pracy, bardzo często narzekają na ich niskie kwalifikacje. Dotyczy to osób świadczących pracę 'prostą'.</p> <p>Zatem przeprowadzenie szkoleń z zakresów wskazanych przez samych przedsiębiorców przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości i jednocześnie będzie metodą walki z bezrobociem.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	5,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze EU, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Konsorcjum składające się z instytucji otoczenia biznesu obszaru EGO w partnerstwie ze starostwami.
10. Beneficjenci projektu	Bezrobotni pozostający bez pracy przez więcej niż 12 miesięcy, przedsiębiorcy.

KARTA PROJEKTOWA 27. SZKOLENIA „NOWOCZESNE ROLNICTWO”

1. Tytuł projektu	Szkolenia „Nowoczesne Rolnictwo”
2. Nazwa działania Programu	Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Przeprowadzenie 24 edycji (4 rocznie) szkolenia skierowanego do istniejących rolników, którzy prowadzą i chcą kontynuować swoją działalność rolniczą. Pojedyncza edycja będzie obejmowała 80 godzin zajęć, w których uczestniczyć może do 15 rolników (w sumie 360 rolników).</p> <p>Program szkolenia będzie obejmował:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekologiczne metody unowocześniania produkcji, - zastosowanie IT w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, - zakładanie i rozwój agroturystyki, - korzyści płynące z tworzenia grup producenckich, - zakładanie drobnych przedsiębiorstw przetwórczych. <p>Szkolenie ma na celu umocnienie istniejących gospodarstw rolnych poprzez rozwój kwalifikacji prowadzących je rolników.</p> <p>Każdy uczestnik otrzyma certyfikat udziału w programie.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Rolnictwo jest ważną branżą gospodarki na terenie obszaru EGO. Wiele środków przeznaczanych jest na rozwój obszarów wiejskich poprzez przekwalifikowanie osób zatrudnionych w tej branży. Istnieje jednak potrzeba utrzymania i rozwoju gospodarstw rolniczych, zwłaszcza tych, które stawiają na ekologiczną żywność oraz rozwijają agroturystykę. Można wskazać pewne kierunki i wytyczne, które będą stawiały polskie rolnictwo w czołówce najnowocześniejszych. Będzie to przede wszystkim:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. promowanie rolnictwa ekologicznego, w krajach wysokorozwiniętych wciąż bowiem rośnie popyt na zdrową, nieskażoną żywność. 2. jeszcze intensywniejszy rozwój agroturystyki, będącej ze względu na liczne i urozmaicone walory krajobrazowe tak popularną formą wypoczynku, która daje przy tym rolnikom dodatkowe możliwości zarobkowe. 3. produkcja tak zwanych biopaliw (pozyskiwanych np. z odpadów przemysłowych i rolniczych), które są tańsze, trwalsze i bardziej ekologiczne 4. tworzenie grup producenckich, które mają na celu wzmocnienie pozycji na rynku. 5. zakładanie drobnych przedsiębiorstw przetwórczych w miejsce dawnych molochów państwowych, które są uważane za nawet do 10 razy wydajniejsze niż wielkie farmy. 6. konsekwentne odchodzenie od nadmiernej specjalizacji, zmniejszanie ilości sztucznych nawozów w uprawach, postawienie na wysoką ochronę środowiska przyrodniczego 7. ochrona i rozwój szkolnictwa wśród ludności wiejskiej wraz z dążeniem do jego wysokiego poziomu merytorycznego i organizacyjnego (<i>wybrane fragmenty z serwisu AgroLinia.pl</i>).
6. Szacunkowa wartość projektu	1,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze EU, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Fundacja Rozwoju Ziemi Oleckiej.
10. Beneficjenci projektu	Rolnicy planujący rozwijać swoją działalność rolniczą.

KARTA PROJEKTOWA 28. „BAZA WIEDZY” – INFORMACJE O DOSTĘPNYCH SZKOLENIACH NA TERENIE EGO

1. Tytuł projektu	„Baza wiedzy” – informacje o dostępnych szkoleniach na terenie EGO
2. Nazwa działania Programu	Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Stworzenie bazy danych dostępnej on-line na temat szkoleń organizowanych z różnych zakresów na terenie EGO.</p> <p>‘Baza wiedzy’ umieszczona będzie w Internecie i dzięki temu ogólnie i łatwo dostępna. Zawierać będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisy i zakres szkoleń, - do kogo są skierowane, - warunki uczestnictwa, - organizatora, - terminy i miejsce szkoleń, - informacje o sposobie zapisu na wybrane szkolenia. <p>Za pośrednictwem tej strony internetowej osoby zainteresowane będą mogły aplikować na wybrane szkolenia zgodnie z zamieszczoną procedurą aplikacji.</p> <p>Projekt będzie również polegał na rozpowszechnieniu ‘Bazy wiedzy’ wśród przedsiębiorców, rolników oraz osób bezrobotnych. Działania promocyjne będą obejmowały kampanię prasową i radiową oraz informacje zamieszczone w Instytucja Otoczenia Biznesu, Urzędach Gminy, Miasta i Powiatu, a także w Urzędach Pracy oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Przedsiębiorcy ankietowani w trakcie badań często wskazywali na brak informacji na temat możliwości rozwoju ich działalności. ‘Baza wiedzy’ łatwo i ogólnie dostępna w Internecie umożliwi im śledzenie oferty szkoleniowej oferowanej na terenie całego obszaru EGO oraz zdecydowanie usprawni rekrutację na prowadzone programy szkoleniowe i rozwojowe. W dłuższej perspektywie taki znany i ceniony serwis internetowy pozwoli na stworzenie platformy szerszej komunikacji z przedsiębiorcami na temat innych form ich wsparcia.</p> <p>Ponadto, serwis będzie skierowany również do rolników oraz osób poszukujących pracy, chcących poprawić swoje kwalifikacje zawodowe.</p> <p>Serwis „Baza wiedzy” byłby częścią serwisu ‘EGO Kraina Bociana’ co byłoby silnym komunikatem dla przedsiębiorców jakie starania i przez kogo są czynione w kierunku ich rozwoju.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	0,2 mln PLN
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze EU, wkład własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie EGO Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy, rolnicy, osoby poszukujące pracy, bezrobotni.

KARTA PROJEKTOWA 29. „ZARZĄDZANIE PRZEDSIĘBIORSTWEM” – WARSZTATY DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

1. Tytuł projektu	„Zarządzanie przedsiębiorstwem” – warsztaty dla przedsiębiorców
2. Nazwa działania Programu	Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Przeprowadzenie 12 edycji warsztatów (2 rocznie) dla ok. 240 przedsiębiorców (ok. 40 rocznie). Pojedyncza edycja przeznaczona będzie dla 20 przedsiębiorców i składała się ze szkoleń trwających 80 godzin. Zakres szkolenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowanie misji i strategii firmy - organizacja efektywności przedsiębiorstwa - zarządzanie marketingowe - przywództwo i zarządzanie ludźmi <p>Szkolenia przeznaczone będą głównie dla przedsiębiorców prowadzących firmy zatrudniające 10 lub więcej osób. Przy takiej wielkości przedsiębiorstwa pojawia się często potrzeba spojrzenia na dalekosiężne cele firmy oraz organizacji pracy różnych współzależnych jej części.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>W efektywnym, racjonalnym, odpornym na niespodziewane działania otoczenia zarządzaniu firmą konieczne jest wyznaczenie strategii, określenie misji przedsiębiorstwa, celów, jak również długofalowych planów.</p> <p>Wiele uczelni wyższych w Polsce przygotowuje do zawodu ‘menedżera’. Jednak wiele działalności gospodarczych zaczyna się od pomysłu osób z pasją lub zainteresowaniem, które nie ukończyły uczelni oferującej naukę zarządzania. Tacy przedsiębiorcy rozwijają swoje firmy, a w raz z ich rozwojem pojawia się potrzeba profesjonalnej wiedzy z zakresu zarządzania i organizacji przedsiębiorstwa.</p> <p>Wielu przedsiębiorców metodą prób i błędów uczy się prowadzić firmy. Rozwój tych firm oraz szansa na sukces wielu z nich mogłaby być większa gdyby odpowiednia wiedza i praktyka została im w porę przekazana w jak najbardziej praktyczny sposób. Umożliwi im to dynamiczniejszy rozwój działalności, pozwalający na skuteczne konkurowanie z innymi podmiotami na rynku nie wyłączając konkurencji zagranicznej.</p> <p>Z makroekonomicznego punktu widzenia, za pośrednictwem takich warsztatów można nie tylko krzewić przedsiębiorczość ale i przyczynić się do zmniejszenia bezrobocia.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	1,2 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, udział własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku – Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Olecku.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą.

KARTA PROJEKTOWA 30. SZKOLENIA DLA PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH

1. Tytuł projektu	Szkolenia dla przewodników turystycznych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 5. Zwiększanie jakości szkoleń.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2016 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Przedsięwzięcia polega na przeszkoleniu grupy 50 osób na przewodników turystycznych miejskich i terenowych. Po odbyciu szkolenia przystąpią do uzyskania uprawnień nadawanych przez marszałka województwa. Kandydaci powinni być kwalifikowanymi turystami, miłośnikami krajoznawstwa, odznaczającymi się szeregiem cech osobistych, które wraz z posiadaną wiedzą i umiejętnościami pozwolą im w pełni wykonać powierzone zadanie. Szkolenie będzie spełniało wymogi zawarte w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 16 sierpnia 2004 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek. Szkolenia będą prowadzone w formie zajęć teoretycznych i praktycznych. Po pozytywnym wyniku egzaminu otrzymają legitymacje oraz odznaki.
5. Uzasadnienie celu projektu	Rozwój turystyki, w tym obsługi szczególnie grup zorganizowanych, uczestników turystyki kwalifikowanej, wymaga przygotowanych osób, z uprawnieniami zawodowo oprowadzających turystów po wybranych obszarach, miejscowościach, obiektach udzielając o nich informacji. Grupa przeszkolonych osób otrzyma szansę na wykonywanie nowego zawodu i znalezienie zatrudnienia. Będzie szansą dla osób młodych ale także dla grupy 50+.
6. Szacunkowa wartość projektu	0,4 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Konsorcjum lokalnych organizacji turystycznych.
10. Beneficjenci projektu	Turyści.

KARTA PROJEKTOWA 31. ODTWORZENIE LINII KOLEJOWEJ GOŁDAP – OLECKO

1. Tytuł projektu	Odtworzenie linii kolejowej Gołdap – Olecko
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2017 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt polega na modernizacji linii kolejowej nr 41 na odcinku Gołdap – Olecko. Modernizacja polegać będzie na odtworzeniu tego odcinka trasy kolejowej co oznacza doprowadzenie go do stanu używalności zgodnie z obecnie obowiązującymi normami. Obecnie linia na tym odcinku jest całkowicie nieprzejezdna od 1993 roku. Do 1993 roku była to spalinowa sieć trakcyjna umożliwiaiąca poruszanie się z prędkością do 80km/h. Całkowita długość linii nr 41 to 65316 metrów i łączy ona miasto Ełk z miastem Gołdap. Rozstaw szyn to 1435mm. Modernizacja dotyczyć ma odcinka zaczynającego się od ok. 27 kilometra tej linii (Olecko) do ok. 65 jej kilometra (Gołdap)..
5. Uzasadnienie celu projektu	Linia nr 41 rozpoczyna się w Ełku i po 69 kilometrach i 785 metrach dociera do granicy z Rosją. Wyłączenie odcinka pomiędzy Oleckiem a Gołdapią wyłącza tę linię z sieci międzynarodowego transportu kolejowego pasażerów oraz towarów pomiędzy Polską, a w szczególności obszarem EGO a Rosją. Brak takiego połączenia o dużej przepustowości charakterystycznej dla kolei pogłębia izolację obydwu krajów od siebie, a z drugiej strony utrudnia komunikację pomiędzy miastem i gminą Gołdap z południowymi częściami regionu EGO. Ma to wpływ nie tylko na ruch pasażerski mieszkańców oraz turystów ale także pośrednio przyczynia się do ograniczenia rozwoju przedsiębiorczości co niejednokrotnie było wspomniane przez właścicieli firm na terenie Gminy Gołdap jako jedna z głównych barier rozwoju.
6. Szacunkowa wartość projektu	50,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Gmina Gołdap, Kowale Oleckie, Olecko.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, wkład własny
9. Podmiot realizujący projekt	Gmina Gołdap.
10. Beneficjenci projektu	Mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz turyści podregionu Ełckiego.

KARTA PROJEKTOWA 32. MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ NA TERENIE SUWALSKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ – PODSTREFA EŁK

1. Tytuł projektu	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – podstrefa Ełk
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2017.
4. Opis projektu (zakres)	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej wraz z oświetleniem ulicznym na poziomie lokalnym w Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej – podstrefa Ełk.
5. Uzasadnienie celu projektu	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej stworzy możliwość utworzenia nowych miejsc pracy oraz możliwość przyuczenia ludzi do zawodu. Budowa i unowocześnienie dróg przyczyni się do zmniejszenia kosztów prowadzenia działalności na terenie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej obniżając współczynnik amortyzacji sprzętu transportowego oraz poprawi pracownikom dojazd do miejsca zatrudnienia. Rozbudowa i modernizacja dróg zwiększy bezpieczeństwo poruszania się użytkowników po tych drogach.
6. Szacunkowa wartość projektu	12,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna – podstrefa Ełk.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Zarząd Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.
10. Beneficjenci projektu	Podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – podstrefa Ełk.

KARTA PROJEKTOWA 33. REWITALIZACJA CENTRÓW MIAST EŁKU, GOŁDAP I OLECKA

1. Tytuł projektu	Rewitalizacja centrów miast Ełku, Gołdapi i Olecka
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2019.
4. Opis projektu (zakres)	Modernizacja obecnych i budowa nowych parkingów samochodowych, chodników, pasaży handlowych, modernizacja pozostałej infrastruktury technicznej, urządzeń bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, ciągów pieszych, oświetlenia ulicznego, urządzenia zieleni, instalacji monitoringu ulicznego, przebudowa, modernizacja obiektów budowlanych na cele kultury, ogólnodostępnych, modernizacja obiektów o wartości historycznej.
5. Uzasadnienie celu projektu	Poprawa estetyki, funkcjonalności centrów miast, zmiany w zagospodarowaniu przestrzeni, stworzenie dogodnych warunków dla nowych inwestorów; - zwiększenie dostępu mieszkańców do wszelkiego rodzaju usług społecznych np: kultura, turystyka - rekreacja, sport, wprowadzenie nowych funkcji
6. Szacunkowa wartość projektu	45,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Ełk, Gołdap, Olecko.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Gminy miejskie Ełk, Gołdap, Olecko w partnerstwie z instytucjami społecznymi
10. Beneficjenci projektu	Turyści, przedsiębiorcy, mieszkańcy.

KARTA PROJEKTOWA 34. MODERNIZACJA I ROZBUDOWA DRÓG LOKALNYCH I POWIATOWYCH

1. Tytuł projektu	Modernizacja i rozbudowa dróg lokalnych i powiatowych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2019.
4. Opis projektu (zakres)	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej na terenie wszystkich gmin obszaru EGO miasta i gminy Ełk. Projekt dotyczy dróg łączących ważne lokalne centra rozwoju z drogami wojewódzkimi i krajowymi jak również odcinki dróg prowadzące do szczególnych miejsc lokalizacji atrakcji i osobliwości turystycznych.
5. Uzasadnienie celu projektu	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej zwiększy bezpieczeństwo w komunikacji, przyczyni się do wzrostu atrakcyjności regionu dla nowych inwestorów, usprawni funkcjonowanie przedsiębiorstw i poprawi warunki życia mieszkańców.
6. Szacunkowa wartość projektu	60,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Gminy i powiaty.
10. Beneficjenci projektu	Podmioty gospodarcze, turyści, inwestorzy.

KARTA PROJEKTOWA 35. BUDOWA PARKINGÓW ROWEROWYCH W MIEJSCACH O PODWYŻSZONEJ ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

1. Tytuł projektu	Budowa parkingów rowerowych w miejscach o podwyższonej atrakcyjności turystycznej
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2018.
4. Opis projektu (zakres)	Budowa parkingów rowerowych, w ilości od 10 -15, w miejscach o szczególnej atrakcyjności turystycznej na istniejących trasach rowerowych.
5. Uzasadnienie celu projektu	Stworzenie parkingów rowerowych podwyższy atrakcyjność turystyczną wybranych regionów co będzie miało wpływ na ich dalszy rozwój ekonomiczny. Inwestycja będzie miała wpływ na bezpieczeństwo ponieważ ludzie korzystający z proekologicznej formy podróżowania będą zatrzymywać się w miejscach do tego przewidzianych.
6. Szacunkowa wartość projektu	0,9 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	11 gmin z terenu EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE
9. Podmiot realizujący projekt	Gminy i powiaty
10. Beneficjenci projektu	Turyści korzystający z rowerowej formy aktywności rekreacyjnej.

KARTA PROJEKTOWA 36. BUDOWA CHODNIKÓW WRAZ Z MIEJSCAMI PARKINGOWYMI W MIEJSCOWOŚCIACH O ZNA CZNEJ ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

1. Tytuł projektu	Budowa chodników wraz z miejscami parkingowymi w miejscowościach o znacznej atrakcyjności turystycznej
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2016 – 2018.
4. Opis projektu (zakres)	Stworzenie miejsc parkingowych i chodników w miejscach szczególnych osobliwości turystycznych np.: piramida w Rapie, wiadukty w Stańczykach, cmentarze o wartości historycznej, obiekty sakralne o szczególnych wartościach architektonicznych i historycznych, wieże widokowe, parki dworskie, zabytkowe obiekty etckiej kolei wąskotorowej i inne.
5. Uzasadnienie celu projektu	Stworzenie miejsc parkingowych i chodników przyczyni się do zwiększenia liczby osób przybywających do regionu w charakterze turystycznym, zwiększy bezpieczeństwo na drogach w okolicy miejsc szczególnie atrakcyjnych pod względem turystycznym.
6. Szacunkowa wartość projektu	2,4 mln PLN
7. Lokalizacja projektu	Gmina Banie Mazurskie, Gmina Dubeninki.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Gmina Banie Mazurskie, Gmina Dubeninki.
10. Beneficjenci projektu	Turyści i przedsiębiorcy.

KARTA PROJEKTOWA 37. UDOGODNIENIA DLA ZWIĘKSZENIA BEZPIECZEŃSTWA PIESZYCH I ROWERZYSTÓW

1. Tytuł projektu	Udogodnienia dla zwiększenia bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2018.
4. Opis projektu (zakres)	Modernizacja i budowa oświetlenia, sygnalizacji ruchu, spowalniaczy ruchu oraz wdrożenie monitoringu ulicznego dla zwiększenia bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów w wybranych lokalizacjach o szczególnym nasileniu ruchu turystycznego oraz w największych skupiskach osiedli mieszkaniowych.
5. Uzasadnienie celu projektu	Budowa i modernizacja sygnalizacji świetlnej wpłynie pozytywnie na zmniejszenie nasilenia ruchu w wybranych miejscach o szczególnie wzmożonej aktywności drogowej. Utworzenie spowalniaczy, oświetlenia ulicznego oraz wdrożenie monitoringu ulicznego zwiększy bezpieczeństwo pieszych oraz rowerzystów.
6. Szacunkowa wartość projektu	18,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Wybrane lokalizacje o szczególnym nasileniu ruchu turystycznego oraz w większych skupiskach osiedli mieszkaniowych.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Gminy, starostwa.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, podmioty prowadzące działalność na tym terenie oraz mieszkańcy.

KARTA PROJEKTOWA 38. ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ W EŁKU

1. Tytuł projektu	Rozbudowa infrastruktury drogowej w Ełku
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2019.
4. Opis projektu (zakres)	Budowa małej obwodnicy miasta Ełk w celu zmniejszenia liczby pojazdów przejeżdżających przez centrum miasta co w rezultacie przyczyni się do zmniejszenia natężenia ruchu, zwiększenia bezpieczeństwa pieszych.
5. Uzasadnienie celu projektu	Budowa obwodnicy miasta Ełk wpłynie na zmniejszenie natężenia ruchu w centrum miasta. Zwiększy to bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, zmniejszy obciążenie dróg.
6. Szacunkowa wartość projektu	20,0 mln PLN
7. Lokalizacja projektu	Miasto Ełk.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Miasto Ełk.
10. Beneficjenci projektu	Podmioty gospodarcze prowadzące działalność w rejonie miasta Ełk, turyści, mieszkańcy.

KARTA PROJEKTOWA 39. USPRAWNIE NIE KOMUNIKACJI GMINNEJ I MIĘDZYGMINNEJ

1. Tytuł projektu	Usprawnienie komunikacji gminnej i międzygminnej
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2019.
4. Opis projektu (zakres)	Przeprowadzenie badań i analiz potrzeb komunikacyjnych w obszarze gmin jak również w komunikacji wewnątrz obszaru EGO i skomunikowania z głównymi ośrodkami administracyjnymi i gospodarczymi województwa. Wyniki będą stanowiły podstawę do opracowania koniecznych do uruchomienia sieci komunikacji pasażerskiej. Pozwoli na opracowanie niezbędnej do utworzenia infrastruktury technicznej. Wynikami zostaną zainteresowani przedsiębiorcy oferujący usługi komunikacji publicznej.
5. Uzasadnienie celu projektu	Zwiększenie mobilności mieszkańców oraz funkcjonalności i efektywności ekonomicznej funkcjonowania transportu gminnego i międzygminnego. Usprawnienie komunikacji gminnej i międzygminnej przyczyni się do zwiększenia mobilności zawodowej i przestrzennej mieszkańców, a tym samym wzrostu dostępności do rynku pracy i nauki.
6. Szacunkowa wartość projektu	0,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Gminy z terenu EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów Miast i Gmin EGO Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Mieszkańcy terenu EGO, turyści.

KARTA PROJEKTOWA 40. BUDOWA LOTNICZEGO PORTU LOKALNEGO W POWIECIE EŁCKIM ORAZ ŁĄDOWISKA W BOTKUNACH W GM. GOŁDAP

1. Tytuł projektu	Budowa lotniczego portu lokalnego w Powiecie Ełckim oraz lądowiska w Botkunach w gm. Gołdap
2. Nazwa działania Programu	Działanie 6. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2016 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Przedsięwzięcia inwestycyjne polegające na budowie pasów startowych, dróg kołowania, dróg dojazdowych, doprowadzenia infrastruktury technicznej, małych obiektów kubaturowych.
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Rozwój transportu lotniczego w kontekście rozwoju turystyki należy rozpatrywać nie tylko jako sposób dowiezienia zainteresowanego danym regionem turysty do miejsca przeznaczenia. To również perspektywa rozwoju lokalnej turystyki lotniczej. O ile potencjał Warmii i Mazur dla turystyki kołowej, wodnej i pieszej jest wykorzystywany coraz lepiej, to dziedzina lotnictwa sportowego i rekreacyjnego pozostaje daleko w tyle. Zmiana przepisów lotniczych i dopuszczenie w niedługim czasie do latania samolotów ultralekkich na uproszczonych zasadach, spowoduje znaczący rozwój tego typu lotnictwa w Polsce. Aby uczestniczyć w podziale ewentualnych dochodów generowanych przez osoby uprawiające turystykę lotniczą trzeba przygotować niezbędną infrastrukturę.</p> <p>Opracowana w 2003 r. przez Ministerstwo Infrastruktury „Informacja o kierunkach rozwoju lotnictwa cywilnego do roku 2010”, przewiduje, że zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi w krajach UE, komunikacja lotnicza opierała się będzie na coraz większym zróżnicowaniu floty statków powietrznych i będzie prowadzona przez wielu przewoźników, co jest już zauważalne w chwili obecnej. Dobra, szeroka i urozmaicona infrastruktura lotnicza uwiarygodnia region, wywołuje „ssanie turystyczne”, wzbudza zainteresowanie inwestycyjne środowisk biznesowych oraz uatrakcyjnia możliwości oferty regionu.</p> <p>Przedsięwzięcie jest zgodne z opracowanymi w czerwcu 2004 r. „Załoženiami planu rozwoju infrastruktury komunikacji lotniczej w województwie warmińsko-Mazurskim”, opracowanej przez Zespół Roboczy ds. Infrastruktury Lotniczej pod przewodnictwem St. Tołwińskiego.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	9,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Botkuny gm. Gołdap, okolice Ełku.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Gmina Gołdap, Powiat Ełk w partnerstwie z Aeroklubem Mazurskim.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, przedsiębiorcy, inwestorzy

KARTA PROJEKTOWA 41. PROMOCJA WALORÓW TURYSTYCZNYCH

1. Tytuł projektu	Promocja walorów turystycznych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 7. Integracja i promocja EGO.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt obejmuje następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie wartościowej informacji dla turystów krajowych i zagranicznych. W tym zadaniu mieści się aktualizacja portalu egoturystyka.pl, ale również wsparcie samorządów lokalnych w przygotowaniu informacji dla turystów na ich własnych stronach internetowych. Z projektu będzie finansowane tłumaczenie stron „turystycznych” na języki obce; 2. Opracowanie propozycji wycieczek po Krainie EGO oraz działania promocyjne; 3. Utworzenie „Biura promocji turystycznej Krainy EGO”; 4. Opracowanie, produkcja i zakup materiałów promocyjnych EGO skierowanych do turystów; 5. Udział w targach turystycznych i innych ważnych imprezach w kraju i za granicą; 6. Opracowanie i wdrażanie strategii promocji turystycznej obszaru EGO.
5. Uzasadnienie celu projektu	Promocja jest jednym z najważniejszych czynników sukcesu regionów. Obszar EGO musi walczyć z pewnymi stereotypami, a jednocześnie dorównać silnej konkurencji. Dlatego działania promocyjne muszą być intensywne i jednocześnie przemyślane.
6. Szacunkowa wartość projektu	1,2 mln zł.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Lokalne organizacje turystyczne.
10. Beneficjenci projektu	przedsiębiorstwa turystyczne, turyści krajowi i zagraniczni, samorządy lokalne.

KARTA PROJEKTOWA 42. BUDOWANIE MARKI EGO

1. Tytuł projektu	Budowanie marki EGO
2. Nazwa działania Programu	Działanie 7. Integracja i promocja EGO.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>W ramach projektu będą realizowane następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie znaku towarowego i przydzielanie go produktom charakterystycznym dla obszaru EGO, ale również spełniającym wysokie wymagania jakości – powołana do tego będzie kapituła konkursu, w której skład wejdą przedstawiciele administracji lokalnej (Prezydent Ełku, Burmistrz Olecka, Burmistrz Gołdapi oraz 3 wójtów), przedstawiciele 3 instytucji otoczenia biznesu; 2. Organizacja konkursów na najlepsze produkty i usługi w powiatach i całym obszarze EGO. Przyznawanie nagród i włączanie do działań promocyjnych przedsiębiorców, którzy zostaną laureatami konkursów; 3. Utworzenie i aktualizacja bazy danych o produktach regionalnych; 4. Promocja Marki EGO na targach i innych imprezach gospodarczych w kraju i za granicą (2 imprezy co roku w postaci zorganizowanego stoiska obszaru EGO); 5. Opracowanie i produkcja materiałów promocyjnych nt. „Marka EGO” („Wykonano w EGO”).
5. Uzasadnienie celu projektu	Dobra marka charakteryzuje już nie tylko firmy, czy kraje (made in Sweden). Coraz częściej regiony zabiegają o to, by kojarzyć się z pozytywnymi reakcjami turystów, inwestorów oraz innych nabywców dóbr wyprodukowanych w danym regionie. Wprawdzie to firmy tworzą produkty i usługi, ale całe regiony czerpią korzyści z faktu, że te produkty i usługi są bardzo wysokiej jakości.
6. Szacunkowa wartość projektu	2,3 mln zł.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy, samorządy lokalne.

KARTA PROJEKTOWA 43. PROMOCJA GOSPODARCZA

1. Tytuł projektu	Promocja gospodarcza
2. Nazwa działania Programu	Działanie 7. Integracja i promocja EGO.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt będzie realizowany przez następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie strategii promocji gospodarczej (w tym wykonanie ewaluacji dotychczasowych działań oraz benchmarkingu instrumentów promocji gospodarczej stosowanych przez inne regiony, miasta i gminy); 2. Analiza potencjału gospodarczego EGO pod kątem atrakcyjności inwestycyjnej określonych branż oraz współpraca z przedsiębiorcami w celu stworzenia kompleksowej oferty inwestycyjnej; 3. Identyfikacja potencjalnych inwestorów zewnętrznych odpowiadających profilowi funkcjonujących w EGO przedsiębiorców; 4. Opracowanie profili inwestycyjnych EGO pod kątem inwestorów zagranicznych; 5. Udział w targach inwestycyjnych i branżowych krajowych i zagranicznych przy współudziale przedsiębiorców z EGO; 6. Organizacja misji gospodarczych w EGO we współpracy z miastami i gminami partnerskimi oraz we współpracy z Urzędem Marszałkowskim; 7. Przygotowanie kompleksowej informacji gospodarczej, w tym na stronach internetowych poszczególnych gmin; 8. Nawiązanie współpracy z firmami doradczymi obsługującymi duże korporacje; 9. Opracowanie i produkcja materiałów promocyjnych skierowanych do potencjalnych inwestorów (w tym film, oferty inwestycyjne w różnych wersjach językowych).
5. Uzasadnienie celu projektu	Promocja gospodarcza ma wesprzeć osiągnięcie celu, jakim jest wzrost konkurencyjności gospodarki. Profesjonalne działania promocyjne pozwolą EGO sprostać konkurencji innych regionów, które również usilnie zabiegają o inwestycje zewnętrzne (krajowe i zagraniczne).
6. Szacunkowa wartość projektu	2014 – pierwszy etap – 1,0 mln PLN 2015 – 2020 0,4 mln PLN rocznie łącznie: 3,4 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy, samorządy lokalne, mieszkańcy podejmujący pracę w nowych zakładach.

KARTA PROJEKTOWA 44. EGO – ZAGŁĘBIE EKOLOGICZNEJ ŻYWNOŚCI

1. Tytuł projektu	EGO – Zagłębienie ekologicznej żywności
2. Nazwa działania Programu	Działanie 7. Integracja i promocja EGO.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt zakłada aktywizację ludności wiejskiej w kierunku produkowania ekologicznej żywności, powrotu do tradycyjnych metod wytwarzania żywności (wędliny, miód, nabiał). Żywność ekologiczna musi być opatrzona odpowiednimi certyfikatami. Produkty będą sprzedawane pod marką EGO, jako produkt lokalny. Projekt polega na kształtowaniu wśród mieszkańców regionu EGO świadomości potrzeby produkowania ekologicznej żywności i promowaniu korzyści z tego płynących.
5. Uzasadnienie celu projektu	Projekt promowania wśród mieszkańców EGO korzyści płynących z produkowania ekologicznej żywności stworzy nowe szanse zatrudnienia, zwiększy aktywizację społeczności lokalnej, a także podniesie atrakcyjność turystyczną EGO poprzez budowanie wyjątkowej marki „EGO”.
6. Szacunkowa wartość projektu	5,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Urzędy Miast i Gmin Ełku, Olecka i Gołdapii.
10. Beneficjenci projektu	Mieszkańcy EGO, turyści.

KARTA PROJEKTOWA 45. INTEGRACJA SPOŁECZNA

1. Tytuł projektu	Integracja społeczna
2. Nazwa działania Programu	Działanie 7. Integracja i promocja EGO.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt, którego celem jest wzrost aktywności i integracji mieszkańców EGO. Skierowany jest do różnych grup wiekowych, do kobiet i mężczyzn. Inicjatywy organizacji społecznych powinny być ukierunkowane w szczególności na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - młodzież – np. zajęcia komputerowe indywidualne i grupowe; turnieje i treningi dla dzieci i młodzieży, zakup sprzętu sportowego, organizacja spędzania wolnego czasu przez dzieci z terenów wiejskich; - mieszkańcy obszarów wiejskich – preferowane powinny być zadania realizowane przez organizacje wiejskie (wsparcie funduszy sołeckich); - ludność zagrożona wykluczeniem; - ludność mało aktywna. <p>W ramach projektu konieczne jest wsparcie organizacji pozarządowych, które wesprą samorząd lokalny w zakresie organizacji miejsca spotkań dla mieszkańców objętych projektem (świetlice i inne miejsca).</p> <p>W ramach projektu będą realizowane imprezy integracyjne, wyjazdy integracyjne, wycieczki ułatwiające obserwację dobrych wzorców.</p> <p>W ramach integracji społecznej należy również wykorzystać potencjał ludzi najaktywniejszych, którzy chcą w EGO działać, mają również swoje przemyślenia dotyczące przyszłości. Dlatego będą wspierane również spotkania, seminaria i inne formy aktywności, które służą wymianie doświadczeń, poglądów, których efektem będzie dyskusja nad ważnymi dla EGO problemami.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	Projekt powinien być realizowany ze względu na rolę, jaką kapitał ludzki odgrywa w nowoczesnej gospodarce. Jednocześnie znaczna część ludności przeżywa kłopoty, niezależnie od swoje postawy w miejscu pracy, niezależnie od miejsca zamieszkania. Pozostawienie tych ludzi bez wsparcia poszerzy tylko obszar problemów społecznych.
6. Szacunkowa wartość projektu	2,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Organizacje pozarządowe.
10. Beneficjenci projektu	Mieszkańcy obszaru EGO.

KARTA PROJEKTOWA 46. IMPREZY Z KALENDARZA

1. Tytuł projektu	Imprezy z kalendarza
2. Nazwa działania Programu	Działanie 7. Integracja i promocja EGO.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>Projekt polega na wsparciu finansowym (na cele organizacyjno-promocyjne) imprez, które zostaną wybrane do „Kalendarza imprez w EGO”. Władze lokalne w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi ustalą cykl takich imprez, które będą miały ponadlokalny charakter, na których będzie promowana marka EGO, będzie tworzona wspólnota mieszkańców. Mieszczą się tu zarówno imprezy powiatowe (np. „Bezpieczny powiat”) jak i imprezy organizowane dla przedstawicieli różnych gmin (np. „Wesele wiejskie”). Bardzo dobrym przykładem jest pomysł Ełku zrealizowania cyklu imprez kulturalnych pod hasłem „Mieszkańcy Ełku zapraszają”. Tego typu inicjatywy powinny być realizowane we wszystkich powiatach.</p> <p>Istotnym założeniem projektu, jest wsparcie finansowe (koszty przejazdów autokarami i uczestniczenia imprezie) grup społecznych, które zechcą uczestniczyć w imprezie, jednak mają problemy z dotarciem do innego powiatu.</p>
5. Uzasadnienie celu projektu	Ponadlokalny charakter projektu przyczyni się do integracji społecznej, zwiększenia zainteresowania sprawami EGO, zwiększy również możliwości wymiany informacji a także wesprze aktywizację różnych grup społecznych.
6. Szacunkowa wartość projektu	1,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Turyści, mieszkańcy.

KARTA PROJEKTOWA 47. CENTRUM WSPARCIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W OLECKU

1. Tytuł projektu	Centrum wsparcia organizacji pozarządowych w Olecku
2. Nazwa działania Programu	Działanie 7. Integracja i promocja EGO.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	Celem projektu jest utworzenie Centrum, które będzie zajmowało się wspieraniem ludzi w tworzeniu i rejestracji organizacji pozarządowych. W zakresie działań Centrum znajdą się wsparcie merytoryczne; doradztwo prawne, księgowo i finansowe; pomoc w zabieganiu o środki publiczne i prywatne; szkolenia; współorganizowanie imprez. W ramach projektu finansowane będą koszty administracyjne, zakupy inwestycyjne oraz koszty bezpośrednie związane z realizowanymi zadaniami.
5. Uzasadnienie celu projektu	W Olecku brakuje organizacji, która oferowałaby kompleksowe usługi doradczo-informacyjne dla organizacji pozarządowych.
6. Szacunkowa wartość projektu	1,0 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Olecko.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Partnerstwo Fundacji Rozwoju Ziemi Oleckiej i Oleckiej Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości.
10. Beneficjenci projektu	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy EGO.

KARTA PROJEKTOWA 48. SIŁA W KONTAKTACH ZEWNĘTRZNYCH

1. Tytuł projektu	Siła w kontaktach zewnętrznych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 8. Współpraca zewnętrzna.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	<p>W ramach projektu przewiduje się realizację następujących zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja dotychczasowych efektów współpracy międzynarodowej oraz wskazanie kluczowych problemów – zadanie powinno być wykonane przez instytucję zewnętrzną we współpracy z samorządami lokalnymi oraz organizacjami pozarządowymi i instytucjami otoczenia biznesu; 2. Benchmarking wykorzystania współpracy międzynarodowej i międzygminnej dla celów rozwojowych; 2. Opracowanie planu wykorzystania współpracy krajowej i międzynarodowej na lata 2015-2020 uwzględniającego działania władz lokalnych i zainteresowanych instytucji oraz przedsiębiorców; 3. Przygotowanie i podjęcie wspólnych przedsięwzięć w ramach kontaktów z miastami i gminami bliźniaczymi, a także w ramach współpracy z krajami bałtyckimi; 4. Organizacja seminariów i konferencji, na które będą zapraszani znani eksperci z kraju i zagranicy; 5. Organizacja i/lub udział przedstawicieli EGO (administracji, organizacji pozarządowych i instytucji otoczenia biznesu) w zagranicznych i krajowych wyjazdach studyjnych, których celem jest poznanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych; 6. Udział przedstawicieli EGO (administracji, organizacji pozarządowych i instytucji otoczenia biznesu) w seminariach, konferencjach itp. organizowanych poza obszarem EGO, na których poruszane są ważne dla rozwoju społeczno-gospodarczego tematy.
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Współpraca międzynarodowa i krajowa może przyczynić się do zdobywania wartościowej wiedzy, a także do wzrostu relacji między podmiotami gospodarczymi. Konieczne jest jednak podejście „pro gospodarcze”, które zmieni wiele opinii, iż w relacjach międzynarodowych dominują kontakty polityczno-kulturalne. Oczywiście te ostatnie są również potrzebne, jednak powinny być w tle kontaktów gospodarczych. Temu służy projekt dotyczący promocji gospodarczej. W niniejszym projekcie celem jest opracowanie koncepcji systemowego podejścia oraz pozyskanie wiedzy na temat możliwości wykorzystania kontaktów zewnętrznych.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	2,8 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Urzędy Miast i Gmin EGO.
10. Beneficjenci projektu	Przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu, administracja lokalna.

KARTA PROJEKTOWA 49. PODWYŻSZENIE KWALIFIKACJI KADR ADMINISTRACJI Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO ROZWOJEM

1. Tytuł projektu	Podwyższenie kwalifikacji kadr administracji z zakresu zarządzania strategicznego rozwojem
2. Nazwa działania Programu	Działanie 9. Zwiększanie jakości i sprawności administracji.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2018.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt o charakterze szkoleniowym z modułem wykładowym i warsztatowym. Obejmował będzie przeszkolenie ok. 110 osób, podzielonych na 6 grup. Czas szkolenia jednej grupy to 36 godz. Tematyka szkoleń: zarządzanie strategiczne, programowanie rozwoju, zarządzanie organizacją, zarządzanie menadżerskie.
5. Uzasadnienie celu projektu	Cele szkoleń: określenie współzależności pomiędzy różnymi obszarami funkcjonowania gminy, przeprowadzanie analizy otoczenia i potencjału gminy, nabycie umiejętności myślenia strategicznego, wyznaczania celów strategicznych, podejmowania decyzji strategicznych, rocznego raportowania stanu społecznego i gospodarczego gminy, rozumienia roli kierownictwa, pogłębienia umiejętności współdziałania i koordynacji.
6. Szacunkowa wartość projektu	0,2 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Gmina Miasto Ełk, Stowarzyszenie Przyjaciół Pisanicy.
10. Beneficjenci projektu	wójtowie, burmistrzowie, prezydent, kierownicy samorządowych jednostek organizacyjnych, kierownicy IOB, szefowie NGO.

KARTA PROJEKTOWA 50. PODWYŻSZANIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH

1. Tytuł projektu	Podwyższanie kompetencji zawodowych pracowników samorządowych
2. Nazwa działania Programu	Działanie 9. Zwiększanie jakości i sprawności administracji.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2015 – 2020.
4. Opis projektu (zakres)	Projekt dotyczy szkoleń dla grupy ok. 120 pracowników urzędów gmin i starostw. Tematyka szkoleń: zarządzanie czasem własnym, obsługa klienta, systemy zarządzania jakością, technologie informatyczne w administracji, etyka pracy w urzędzie, prawne aspekty udostępniania informacji publicznej, ochrona danych osobowych, praca w sytuacjach kryzysowych, zasady pracy zespołowej.
5. Uzasadnienie celu projektu	Cele szkoleń: poprawa jakości obsługi klienta, wdrożenie postaw oraz kompetencji związanych z etosem urzędnika publicznego, umiejętność praktycznego zastosowania wiedzy specjalistycznej i technologii informatycznych, stworzenie zespołów współpracy i wymiany wiedzy między pracownikami wewnątrz urzędu oraz między gminami obszaru EGO.
6. Szacunkowa wartość projektu	0,5 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów Miast i Gmin "EGO Kraina Bociana".
10. Beneficjenci projektu	Pracownicy samorządowi.

KARTA PROJEKTOWA 51. PRZYGOTOWANIE KADR DO ZARZĄDZANIA PROJEKTAMI METODYKĄ PMI

1. Tytuł projektu	Przygotowanie kadr do zarządzania projektami metodyką PMI
2. Nazwa działania Programu	Działanie 9. Zwiększanie jakości i sprawności administracji.
3. Okres realizacji (rok – rozpoczęcie – zakończenie)	2014 – 2016.
4. Opis projektu (zakres)	Przeprowadzenie 3 edycji szkoleń, 120 godz. każda z zakresu wiedzy i umiejętności zarządzania projektami. Szkolenia prowadzić będą akredytowani trenerzy SPMP – (Stowarzyszenie Project Management Polska). Przystąpienie do egzaminu na certyfikat „D” IPMA (International Project Management Association).
5. Uzasadnienie celu projektu	<p>Metodyka zarządzania projektami zapewnia dobre zdefiniowanie celów, właściwe szacowanie czasu i kosztów, odpowiednią koordynację zasobów i działań, gotowość do przeciwdziałania zagrożeniom, skuteczny sposób śledzenia zadań w trakcie realizacji projektu oraz pozwala na spełnienie oczekiwań projektodawcy. Obszary umiejętności to zarządzanie integracją, zakresem czynności, czasem, zaopatrzeniem, zasobami ludzkimi, komunikacją, jakością, kosztami i ryzykiem.</p> <p>Dzięki tym technikom można tworząc tzw. wykres sieciowy określić czas trwania projektu, ustalić które zadania znajdują się na „ścieżce krytycznej” a więc nie posiadające zapasu czasu i decydujące o dotrzymaniu terminów, właściwie opracować harmonogramy (wykres Gantt’a, diagramy sieciowe, harmonogram zasobów i punktów kontrolnych, optymalizowanie harmonogramów), planowanie zasobów personalnych, finansowych i technicznych dla poszczególnych zadań w projekcie a także rozmieszczenie ich w czasie. Zasoby te następnie można bilansować zakładając różne priorytety i poprzez zmiany unikać przykładowo spiętrzenia tych samych zasobów w różnych zadaniach tego samego projektu lub w kilku projektach wykonywanych równocześnie. Pozwala z łatwością przygotować tygodniowe, miesięczne zapotrzebowanie na środki finansowe i łatwo je korygować stosownie do możliwości budżetu.</p> <p>Zupełnie podobnie dzieje się z zasobami ludzkimi niezbędnymi do realizacji projektu. Technika analizy wartości uzyskanej umożliwia z kolei w dowolnej chwili trwania projektu ocenić stan zaawansowania pod względem budżetu i czasu. Dzięki temu można również w każdym momencie oszacować prognozę zakończenia projektu w kategoriach kosztu całkowitego i harmonogramu.</p>
6. Szacunkowa wartość projektu	0,7 mln PLN.
7. Lokalizacja projektu	Obszar EGO.
8. Źródła finansowania	Fundusze Strukturalne UE, udział własny.
9. Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana.
10. Beneficjenci projektu	Pracownicy urzędów gmin, starostw, jednostek organizacyjnych JST, przedstawiciele NGO, pracownicy IOB.

7. TABELA FINANSOWA PROGRAMU „PRO EGO”

Nr.	Nazwa działania	Liczba projektów	Wartość projektów mln PLN
1	Tworzenie i rozwój produktów turystycznych	11	223,6
2	Wspieranie rozwoju powiązań klastrowych	4	20,0
3	Fundusze dla biznesu	4	17,0
4	Edukacja i szkolnictwo	4	34,0
5	Szkolenia	7	11,2
6	Komunikacja	10	218,3
7	Integracja i promocja EGO	7	15,9
8	Współpraca zewnętrzna	1	2,8
9	Jakość administracji	3	1,4
Razem		51	544,2